Kobo Abe

Femeia Nisipurilor

Romancier, prozator, dramaturg, critic literar, regizor şi fotograf, Kobo Abe (1924-l993) s-a născut în Tokyo şi şi-a petrecut copilăria în Mukden, Manciuria, în anii celui de-al doilea război mondial, în 1948 a absolvit medicina la Universitatea Imperială din Tokyo, dar nu a practicat niciodată. Formaţia sa de medic e asociată de critică descrierilor meticuloase ale obiectelor şi tonului detaşat, aproape clinic, al multora dintre scrierile sale. A fost pasionat de matematică, entomologie şi filosofie. A debutat cu un volum de poezii în 1947. A scris mai multe povestiri cu tentă kafldană şi subiecte de science-fietion, încununate cu premii importante. In 1957 îi apare romanul Fiarele se întorc acasă, dar recunoaşterea internaţională i-o va aduce Femeia nisipurilor, care va impune un scriitor înrudit cu Albert Camus şi Samuel Beckett. în 1964 publică romanul Chip străin, care abordează relaţiile dintre oameni şi încearcă să definească natura identităţii individuale, temă reluată şi în Harta arsă (1967). În 1974 primeşte elogiile criticii pentru romanul Omul-cutie, povestea unui om care-şi abandonează existenţa obişnuită pentru a observa lumea din Tokyo printr-o cutie de carton pusă pe cap. A scris peste zece piese de teatru, regizând câteva dintre ele. A mai regizat, cu succes, piese de Harold Pinter, Eugen lonescu şi Samuel Beckett. In anii '70 a condus un teatru experimental, Abe Studio, preocupat de tehnici novatoare ale limbajului şi expresivităţii corporale.

Niki Jumpei, protagonistul romanului Femeia nisipurilor, profesor şi entomolog amator, descoperă în nişte dune un sat straniu, ai cărui locuitori trăiesc în gropi săpate în nisip. Ţinut captiv de o văduvă într-una dintre gropi, se vede nevoit să îndepărteze necontenit nisipul omniprezent care ameninţă să îngroape comunitatea.

Kobo Abe a colaborat cu regizorul Hiroshi Teshigahara la ecranizarea romanului Femeia nisipurilor, care a fost distinsă, în 1964, cu premiul pentru cel mai bun film străin la Festivalul de la Cannes şi a primit o nominalizare la Premiul Oscar pentru cel mai bun film străin.

Clnd nu te ameninţă nici o pedeapsă, nu simţi nici bucuria evadării.

Partea întâi într-o zi de august a dispărut un om. Plecase pur şi simplu în concediu, spre ţărmul mării, la distanţă de mai puţin de o jumătate de zi cu

trenul, şi nimic nu s-a mai auzit de el. Atât cercetările poliţiei, cât şi anunţurile din ziare au rămas fără rezultat.

Desigur, dispariţiile nu sunt întâmplări prea neobişnuite. Din rapoartele statistice reiese că, în fiecare an, dispar câteva sute de persoane, iar proporţia celor regăsiţi este neaşteptat de redusă. Crimele şi accidentele lasă totdeauna câte o urmă. De obicei, motivele răpirilor pot fi precizate, dar dacă autorităţile nu găsesc un fir conducător -şi lucrul acesta este adevărat mai ales în cazul persoanelor dispărute – problema devine foarte complicată, în multe dispariţii poate fi vorba, pur şi simplu, de o fugă de acasă.

Probele au fost neînsemnate şi în cazul acestui bărbat. Deşi se cam ştia încotro plecase, din regiunea aceea nu sosise nici un raport că s-ar fi găsit vreun cadavru.

Profesiunea lui nu era dintre acelea care să-l fi făcut părtaşul vreunei taine pentru care să fi fost răpit. Purtarea lui cu totul normală nu dăduse niciodată de bănuit că ar fi avut de gând să dispară.

Fireşte, la început, toată lumea şi-a închipuit că era vorba de o femeie. Dar soţia lui, mai bine zis femeia cu care trăia, spunea că plecase să adune diferite insecte. Anchetatorii poliţiei şi colegii lui s-au simţit oarecum dezamăgiţi, căci borcanele şi plasa pentru insecte nu erau nimerite ca să mascheze o escapadă cu o femeie. Apoi un funcţionar de cale ferată din S. şi-a amintit că a văzut coborând din tren un bărbat care arăta ca un alpinist şi purta atârnate peste umăr o gamelă şi o cutie de lemn, pe care o luase drept trusă de vopsele. Era singur, singur de tot, zicea funcţionarul, încât bănuiala că la mijloc ar fi fost o femeie trebuia să cadă.

S-a mai spus că, sătul de viaţă, omul se omorâse. La teoria aceasta ţinea mai ales unul dintre colegii lui, care se ocupa, în timpul liber, cu psihanaliza. El pretindea că entuziasmul unui bărbat în toată firea pentru o ocupaţie atât de nefolositoare ca prinderea insectelor dovedea cu prisosinţă o refulare. Preocuparea neobişnuită de a prinde insecte indică adesea, chiar şi la copii, un complex oedipian. Pentru a compensa dorinţele refulate, copilul înfige cu sete acul în insectele care, astfel, nu-i vor scăpa niciodată. Iar faptul că face la fel şi când e mare dovedeşte că starea lui e şi mai gravă. De aceea, nu întâmplător entomologii au adesea dorinţa vie de a dobândi specimene rare, iar unii sunt foarte retraşi, cleptomani sau homosexuali. De aici şi până la sinucidere, pentru că ţi s-a urât cu lumea, e doar un pas. De fapt, există unii colecţionari care sunt atraşi mai mult de cianura de potasiu din borcanele lor decât de prinsul insectelor, şi nu pot scăpa de această atracţie oricât ar încerca. Într-adevăr, omul nostru nu-şi mărturisise nimănui preocupările, poate pentru că îşi dădea seama că nu erau tocmai normale.

Dar cum tot nu s-a găsit nici un cadavru, toate aceste presupuneri ingenioase au rămas zadarnice.

După şapte ani, timp în care nimeni n-a aflat adevărul, în baza paragrafului 30 din Codul civil, omul a fost declarat decedat.

În gara din S. stătea într-o după-amiază de august un bărbat. Pe cap purta o şapcă cenuşie, iar manşetele pantalonilor erau îndesate în ciorapi. Pe umeri îi atârna o gamelă şi o cutie de lemn. Părea pregătit pentru o excursie în munţi.

Dar prin apropiere nu erau munţi pe care să fi meritat să-i urci. Pe drept cuvânt, paznicul care i-a luat biletul la ieşirea din gară i-a aruncat, pe când trecea, o privire batjocoritoare. Bărbatul s-a urcat fără şovăire în autobuzul din faţa gării şi s-a aşezat pe un loc din spate. Şoseaua ducea în direcţia opusă munţilor.

Bărbatul rămase în maşină până la ultima staţie. La coborâre apăru în faţa lui un peisaj de coline şi văgăuni. Pe terenurile joase se-ntindeau plantaţii de orez, împărţite în loturi înguste, iar între ele, împrăştiate ca nişte insule, răsăreau câmpuri mai înalte, plantate cu arbori de curmal japonez. Bărbatul străbătu un sat şi merse tot înainte înspre ţărm; treptat, pământul se făcu albicios şi uscat.

De la o vreme nu mai văzu case, ci doar pâlcuri singuratice de pini. Apoi solul se schimbă într-un nisip fin, care i se prindea de picioare. Din când în când, smocuri de ierburi uscate aruncau umbre pe gropile din nisip. Ici-colo răsăreau ca din greşeală straturi sărace de pătlăgele vinete, de mărimea unei rogojini de paie, dar nu se vedea nici urmă de om. Marea, spre care se îndrepta, se afla dincolo.

Pentru prima dată, se opri. îşi şterse cu mâneca hainei sudoarea de pe faţă şi privi în jur. Deschise cu băgare de seamă cutia de lemn şi scoase din despărţitura de sus câteva beţe legate împreună. Le adună într-un mâner, fixând la capăt o plasă de prins insecte şi începu din nou să meargă, lovind smocurile de iarbă cu mânerul. Nisipul era plin de mirosul mării.

Mai trecu ceva vreme, dar marea tot nu se zărea. Poate că terenul presărat cu coline închidea vederea. Acelaşi peisaj se întindea la nesfârşit. Apoi, deodată, priveliştea se deschise şi apăru în zare un cătun. Era un sat obişnuit, mai degrabă sărac. Acoperişurile caselor, îngreunate cu pietre, erau risipite în jurul unui foişor de foc mai înalt. Câteva case erau acoperite cu ţiglă neagră, altele cu tablă de zinc vopsită în roşu. O clădire cu acoperiş de tablă zincată, aşezată la singura răscruce a cătunului, părea să fie clubul vreunei cooperative de pescari.

Dincolo de sat erau poate şi mai multe dune, iar apoi începea marea. Cătunul se întindea pe o lungime neobişnuită. Cea mai mare parte a solului era formată dintr-un nisip alb, uscat, întrerupt pe alocuri de straturi de pământ roditor, plantat cu cartofi şi arahide. Mirosul animalelor domestice se amesteca cu acela al mării. O îngrămădire de scoici sparte alcătuia o movilă pe o parte a drumului de lut şi nisip, tare ca cimentul. In timp ce bărbatul trecea în josul uliţei, pe locul viran din faţa cooperativei se jucau câţiva copii, mai mulţi moşnegi stăteau pe prispele părăginite şi-şi reparau năvoadele, iar în faţa singurului magazin universal se adunaseră câteva femei cu părul rar. O clipă,

cât se uitară curioşi la el, orice mişcare încetă. Dar bărbatului părea să nu-i pese de ei. Nu-l interesau decât nisipul şi insectele.

Cu toate acestea, întinderea satului nu era singurul lucru surprinzător, în ciuda aşteptărilor, treptat, drumul urca. De vreme ce ducea spre mare, era mai firesc să coboare. Greşise oare când se uitase pe hartă? încercă să intre în vorbă cu o ţărancă tânără, care tocmai trecea pe acolo, dar ea coborî privirea şi, prefăcându-se că n-a auzit nimic, îşi văzu de drum, grăbită. Totuşi grămada de scoici, năvoadele şi culoarea nisipului îi arătau că marea era undeva, pe aproape. Nimic nu prevestea încă vreo primejdie.

Drumul urca din ce în ce mai pieziş. Treptat se făcu mai nisipos, iar la urmă ajunse nisip curat.

Un lucru era curios. Terenul pe care erau clădite casele nu urca deloc. Singur drumul urca, în timp ce cătunul rămânea parcă la acelaşi nivel. Dar nu numai drumul, ci şi pământul dintre case urca în aceeaşi măsură.

Deci satul părea că urcă o pantă, în timp ce clădirile, singure, rămâneau la înălţimea iniţială a terenului. Acest lucru îl impresiona tot mai mult, pe măsură ce înainta. Până la urmă toate casele părură cufundate în gropi săpate în nisip. Marginile gropilor depăşeau înălţimea acoperişurilor. Unele după altele, şirurile de case se înfundau tot mai adânc în nisip.

Deodată panta deveni mai piezişă. Acum, erau cel puţin douăzeci de metri până la crestele acoperişurilor. Cum Dumnezeu or fi trăind oamenii aici? se gândi el înmărmurit, uitându-se într-una dintre gropi. Pe când îi făcea înconjurul, îl izbi în faţă un vânt puternic care-i tăie respiraţia. Orizontul se deschise fără veste – sub el valurile tulburi şi spumoase ale mării spălau ţărmul. Bărbatul se trezi pe creasta dunelor, care fuseseră ţinta lui!

Dunele din faţa mării, care înfruntau musonul, se înălţau brusc; în locurile unde panta nu era prea mare, creşteau smocuri singuratice de ierburi pipernicite. Privind acum înapoi spre sat, putu să vadă că văgăunile, care se adânceau pe măsură ce se apropia de creastă, se înşiruiau pe câteva rânduri înspre centru. Satul semăna cu o secţiune transversală printr-un stup de albine; se întindea peste dune sau, mai degrabă, dunele se întindeau peste sat. Oricum, era un peisaj tulburător, neliniştitor. Se simţi mulţumit că-şi atinsese ţinta -dunele. Bău puţină apă din gamelă, respiră adânc, dar aerul, care i se păruse atât de limpede, îi lunecă aspru pe gât.

Bărbatul voia să adune insecte, dintre acelea care trăiesc în nisip.

Fireşte, insectele acestea sunt mici şi au culori şterse, dar el era un colecţionar pasionat şi ochii nu-i erau ispitiţi nici de fluturi, şi nici de libelule. Colecţionari de felul lui nu doresc să-şi împodobească trusele cu exemplare care bat la ochi; nici nu-i interesează în mod deosebit clasificarea insectelor, ori gâzele din care se prepară medicamentele chinezeşti. Plăcerea unui adevărat entomolog e mult mai simplă, mai directă: să descopere o specie nouă. Atunci, numele descoperitorului apare în enciclopediile entomologice ilustrate, în coada denumirii latineşti a insectei nou descoperite, iar acolo numele poate să dăinuie

aproape o veşnicie. Truda lui este încununată de succes atunci când numele îi este păstrat în memoria semenilor, în legătură cu o insectă.

Insectele mai mici, mai neînsemnate, cu nenumăratele lor deosebiri de formă, prilejuiesc multe descoperiri noi. Şi el pândise într-o vreme muşte cu două perechi de aripi, mai ales muşte obişnuite, de casă, care li se par oamenilor atât de respingătoare. Bineînţeles, diferitele tipuri de muşte sunt neînchipuit de numeroase şi cum toţi entomologii par să gândească aproape la fel, şi-au îndreptat cercetările asupra variantei a opta, atât de rară, dar care în Japonia se găseşte din belşug. Poate că variantele sunt atât de multe pentru că mediul înconjurător al muştei este prea aproape de acela al omului.

S-a gândit că, înainte de toate, cel mai bine ar fi să cerceteze mediul înconjurător. Faptul că existau atâtea variaţii provocate de mediu nu arăta oare cât de bine se adaptează muştele? Descoperirea l-a făcut să sară în sus de bucurie. Poate că teoria lui nu era chiar greşită. Faptul că musca dovedea o mare putere de adaptare însemna că ea putea să se simtă în largul ei şi în mediile cele mai nefavorabile, în care alte insecte nu puteau să trăiască, de pildă în pustiu, unde toate celelalte vietăţi mor.

În clipa aceea începu să-l intereseze nisipul şi curând acest interes dădu roade. Într-o zi descoperi în albia uscată a râului de lângă casa lui o mică insectă roz-pal, asemănătoare gândacului de grădină cu aripi duble (Cicindela japonica Motschulsky). Toată lumea ştie, desigur, că gândacul de grădină prezintă multe variaţii de culoare şi desen. Dar, pe de altă parte, forma picioarelor de dinainte se schimbă foarte puţin, într-adevăr, la coleopterele cu elitre aceste picioare constituie un criteriu important de clasificare. Articulaţia a doua a picioarelor de dinainte ale insectei, care-i atrăsese atenţia, avea într-adevăr caracteristici izbitoare.

În general, în familia coleopterelor picioarele anterioare sunt negre, zvelte şi foarte mobile. Totuşi, la aceasta, picioarele dinainte păreau acoperite de o teacă groasă. Erau rotunde, aproape groase şi de culoare gălbuie. Bineînţeles, se poate să fi fost pline de polen. Ba s-ar fi putut bănui chiar existenţa unor perişori care ar face ca polenul să se prindă pe picioare. Dacă observaţiile lui erau corecte, făcuse desigur o descoperire importantă.

Dar, din nefericire, insecta îi scăpase. Fusese prea emoţionat şi pe deasupra îl tulburase şi felul ei de a zbura. Insecta se avânta, apoi, de parcă i-ar fi spus „Prinde-mă!" se întorcea şi aştepta. Când omul se apropia cu grijă, ea zbura din nou, se-ntorcea şi iar aştepta Chinuindu-l fără milă, ajunsese la un smoc de ierburi în care dispăruse.

Bărbatul era absolut fermecat de insecta cu picioarele de dinainte galbene.

Când privise pământul nisipos, i se păruse că ghicise bine. De fapt, familia coleopterelor era reprezentativă pentru insectele deserturilor. După unele teorii, acest fel curios de zbor este o viclenie cu care ele ademenesc animalele mici să se îndepărteze de cuiburile lor. Prăzi ca şoarecii şi şopârlele sunt ademenite astfel să iasă, fără voia lor; rătăcesc apoi prin pustiu şi mor de

foame şi de oboseală, în felul acesta stârvurile lor devin hrana coleopterelor. Ele poartă în limba japoneză cochetul nume de „factor poştal" şi înfăţişarea le este plină de graţie; în realitate, au fălci tăioase şi sunt crude şi lacome. Dar fie că teoria fusese corectă, fie că nu, ceea ce îl ispitise era fără îndoială felul misterios în care zburau.

Interesul pentru mediul în care trăiau acele insecte nu putea decât să crească, începuse să citească tot ce găsea despre nisip şi, pe măsură ce înainta în cercetări, îşi dădea seama că e o materie foarte interesantă. Deschizând enciclopedia la capitolul despre nisip, citise:

NISIPUL este format din stânci fărâmiţate. Uneori conţine rocă magnetică, cositor si, mai rar, praf de aur. Diametrul granulelor: 2-l/16 mm.

Iată, într-adevăr, o definiţie clară. Pe scurt, nisipul se naşte din stânci sfărâmate, aflându-se undeva, la mijloc, între lut şi prundiş. Dar numindu-l substanţă intermediară, nu obţii o explicaţie cu adevărat satisfăcătoare. De ce apar pustiurile izolate şi terenurile nisipoase prin separarea numai a nisipului, dintr-un sol în care el este bine amestecat cu lut şi pietriş? Dacă într-ade-văr ar fi vorba de o substanţă intermediară, acţiunea erozivă a vântului şi a apei ar trebui să producă neapărat un număr cât mai mare de forme între rocă şi lut. Nu există totuşi decât trei forme, care se pot deosebi mult una de alta: prundiş, nisip şi argilă. Mai mult, nisipul e tot nisip, oriunde s-ar găsi; curios e că nu prea există deosebire în mărimea granulelor, fie că provin din deşertul Gobi sau din golful Enoshima. Ele prezintă variaţii reduse şi urmează o distribuţie conform curbei lui Gauss, cu o medic de 1/8 mm.

Un articol dăduse o explicaţie foarte simplă a descompunerii solului sub acţiunea erozivă a vântului şi a apei: particulele mai uşoare sunt împrăştiate, treptat, pe distanţe mari. Dar rămânea nelămurită semnificaţia diametrului de 1/8 mm al granulelor. O altă carte de geologie adăugase, dimpotrivă, o explicaţie în termenii următori:

Curenţii de aer şi de apă provoacă vârtejuri. Cea mai mică lungime de undă a acestor vârtejuri este aproape egală cu diametrul granulelor de nisip din deşerturi. Datorită acestei particularităţi, din sol este separat numai nisipul, fiind scos perpendicular pe direcţia vârtejului. Când coeziunea solului este slabă, nisipul e aspirat de vânturi uşoare – care, bineînţeles, nu dislocă pietrele şi lutul – şi cade din nou pe pământ, depunându-se în spatele vântului. Caracteristicile nisipului păreau a fi, deci, o chestiune de aerodinamică.

Aşadar, s-ar putea adăuga ca un „punct b" la prima definiţie că nisipul este: o particulă de rocă sfărâmată, de asemenea dimensiuni încât să poată fi uşor mişcată de un fluid.

Pământul fiind străbătut de vânturi şi curenţi de apă, formarea nisipului este inevitabilă. Cât timp bat vânturile, curg râurile şi se agită mările, nisipul se va naşte, bob cu bob, din pământ şi se va vârî peste tot, ca o fiinţă vie. Nisipurile nu se odihnesc niciodată, încet dar sigur, ele invadează şi distrug suprafaţa pământului.

Imaginea nisipului în veşnică curgere îl impresionase nespus de mult. Ariditatea nisipului, aşa cum este descrisă de obicei, nu se datorează numai uscăciunii lui, ci, pe cât se pare, şi mişcării neîncetate, care îl face neprimitor pentru orice vietate. Câtă deosebire faţă de felul trist în care oamenii se ţin strâns legaţi unii de alţii ani de-a rândul.

Desigur că nisipul nu este un mediu prielnic vieţii. Dar poate fi oare considerată stabilitatea o condiţie absolut indispensabilă pentru existenţă? Nu cumva odioasa luptă pentru întrecere apare tocmai pentru că încercăm să ne menţinem într-o poziţie imobilă? Dacă am renunţa la aceasiă poziţie şl ne-am lăsa duşi de mişcările nisipurilor, lupta ar înceta repede. De fapt, în deşerturi înfloresc flori şi îşi duc viaţa insecte şi alte animale. Ele reuşesc să scape de lupta întrecerii prin marea lor capacitate de adaptare -ca, de exemplu, familia coleopterelor vecine cu omul.

În timp ce medita la efectul nisipurilor curgătoare, era cuprins din când în când de halucinaţii, în care el însuşi parcă începea să curgă, mânat de curent.

ÎNAINTA cu capul plecat, urmărind şirul semilunar al dunelor care înconjurau satul ca un bastion, dominându-l. Nici nu mai era atent la peisajul îndepărtat. Un entomolog trebuie să-şi concentreze toată atenţia pe o rază de cel mult trei metri de jur-împrejur, iar una dintre regulile fundamentale cere ca soarele să nu-i vină din spate, căci, astfel, ar speria insectele cu propria umbră. De aceea, fruntea şi nasul unui entomolog sunt întotdeauna arse de soare.

Omul înainta întruna, încet şi măsurat. La fiecare pas nisipul îi intra în pantofi. Afară de buruieni cu rădăcini superficiale, care arătau de parcă ar putea creşte într-o singură zi dacă ar exista o brumă de umezeală, nu mai părea să existe aici nimic viu. O dată, după mai multă vreme, atrase de mirosul transpiraţiei, zburară în jurul lui nişte muşte de culoarea carapacei broaştelor ţestoase. Şi totuşi, tocmai pentru că era într-un loc ca acesta, putea să se aştepte să găsească ceva. Coleopterele nu prea trăiesc mai multe la un loc, iar unii spun că, în anumite cazuri excepţionale, o singură insectă stăpâneşte o suprafaţă de o milă pătrată. Bărbatul păşea cu răbdare, mişcându-se parcă în cerc.

Deodată se opri. Se mişcase ceva lângă un smoc de iarbă. Era un păianjen. Nu-l interesau păianjenii. Se aşeză să fumeze o ţigară. Vântul bătea neîncetat dinspre mare şi departe, jos, talazuri albe, clocotitoare, loveau baza dunelor. Acolo unde dunele se îndreptau spre vest, pătrundea în mare o colină dominată de o stâncă golaşă. Soarele se spărgea pe ea în nenumărate ace de lumină.

Nu izbutea să aprindă chibritul. Niciunul din zece nu luă foc. De-a lungul beţelor zvârlite, vălurele de nisip se mişcau cu repeziciunea secundarului de la ceasul lui. Îşi fixă atenţia asupra unui val şi, când îi ajunse la călcâi, se ridică în picioare. Din cutele pantalonilor îi curse nisip. Scuipă, dar în gură îi rămăseseră fire de nisip.

Nu păreau să fie prea multe insecte pe acolo. Poate că mişcarea nisipului era prea violentă. Dar nu, nu trebuia să se descurajeze atât de repede. Teoria lui garanta că totuşi va găsi câteva.

Linia dunelor se unduia în jos, iar într-o parte se întindea spre mare o limbă de pământ. Gândul că prada lui se afla, probabil, acolo îl ispitea să meargă înainte; aşadar, coborî pe panta blândă. Ici-colo, rămăşiţele unor împletituri de răchită, care păreau a fi garduri ridicate împotriva vântului, însemnau locul sub care se afla un platou. Bărbatul înainta de-a curmezişul valurilor de nisip, retezate cu o regularitate automată. Deodată nu mai văzu nimic în faţa lui. Stătea pe marginea unei stânci privind în jos, înlr-o văgăună adâncă.

Largă de vreo douăzeci de metri, cavitatea forma un oval neregulat. Panta din depărtare părea relativ blândă, în timp ce aceea de lângă el era aproape verticală. Se întindea la picioarele lui într-o curbă netedă, ca buza unui vas de porţelan gros. Aşezând cu grijă un picior pe margine, privi în jos. Fundul ei întunecat, contrastând cu marginea luminoasă, anunţa apropierea serii.

În întunericul din fundul văgăunii se zărea o căsuţă cufundată în tăcere. Într-o parte, creasta acoperişului avea un capăt îngropat pieziş în peretele de nisip. Ca o scoică, gândi el.

Orice-ar fi, medita el, oamenii aceştia tot nu scapă de legea nisipului.

Chiar în momentul când îşi potrivea aparatul de fotografiat, nisipul de la picioarele sale începu să se mişte cu un zgomot sec. îşi retrase repede piciorul cutremurându-se, dar nisipul curse mai departe. Ce echilibru fragil şi primejdios! Respirând adânc, îşi şterse de mai multe ori palmele asudate de pantaloni.

Lângă el cineva tuşi. Se apropiase pe furiş, iar acum stătea chiar în spatele lui – un bătrân, probabil unul dintre pescarii satului. Privind la aparat, apoi în fundul văgăunii, moşneagul rânji încreţindu-şi faţa, brăzdată ca o piele de iepure pe jumătate argăsită. Colţurile ochilor înroşiţi erau acoperite de o mâzgă groasă.

— Aţi venit în inspecţie?

Era o voce subţire, spulberată de vânt, ieşită parcă dintr-un aparat de radio portabil. Dar pronunţia îi era clară şi nu prea greu de înţeles.

— Inspecţie?

Tulburat, bărbatul acoperi obiectivul cu palma. Ridică la vedere plasa de insecte.

— Ce vrei să spui? Nu înţeleg. Adun insecte. Sunt specialist în insectele nisipurilor.

— Ce?

Bătrânul părea să nu priceapă nimic.

— Strâng insecte. In-sec-te. Le prind aşa! repetă el mai tare.

— Insecte?

Bătrânul păru că se-ndoieşte. Scuipă privind în jos. Sau, mai exact, lăsă să i se prelingă scuipatul din gură, care, smuls de vânt de pe buzele lui, plutea acum într-un fir lung. Dumnezeule, oare de ce se enervase?

— Se face pe-aici vreo inspecţie?

— Nu, nu. Dar dacă nu inspectezi, chiar că nu ştiu ce alta faci.

— Nu, nu inspectez.

Fără să dea măcar din cap, bătrânul se întoarse şi o luă încet de-a lungul crestei, târşâindu-şi vârful sandalelor de paie.

Cam la cincizeci de metri stăteau pe nisip, ghemuiţi şi tăcuţi, trei bărbaţi îmbrăcaţi la fel, care păreau să-l aştepte pe moşneag. Oare când veniseră? Cel din mijloc avea un binoclu pe care îl învârtea pe genunchi, îndată începură să vorbească între ei.

Loveau nisipul cu picioarele. Păreau să se certe vârtos.

Dar când bărbatul încercă să-şi continue cu indiferenţă căutarea coleopterei, moşneagul se întoarse din nou, grăbit.

— Pişti sigur că nu eşti de la stăpânire?

— Stăpânire? Nu, te înşeli.

Scoase brusc o carte de vizită, vrând să arate prin aceasta că se săturase. Buzele moşneagului se mişcau cu greutate:

— Ah! Eşti învăţător!

— Nu am nici un fel de legătură cu stăpânirea.

— Hm. Adică eşti învăţător.

Părea că înţelesese în fine, iar colţurile ochilor i se încreţiră în sus. Se duse înapoi la ceilalţi, ţinând cu respect în mână cartea de vizită. Cei trei părură mulţumiţi, se sculară şi plecară.

Moşneagul se întoarse iar.

— Şi, ia spune, ce-ai de gând să faci?

— Să adun insecte.

— Dar ultima maşină care te putea duce înapoi a plecat adineauri.

— Şi nu pot să stau undeva pe aici?

— Toată noaptea? In sat? Bătrânul se strâmbă.

— Dacă nu aici, am să merg mai înainte, până în satul vecin.

— Ai să mergi?

— Da. Nu mă prea grăbesc.

— Da' de ce să te osteneşti atâta? Moşneagul deveni dintr-o dată vorbăreţ.

— Vezi şi dumneata, satul e sărac, spuse el cu o voce tânguitoare. Nu e nici o casă ca lumea, dar dacă vrei, am să pun o vorbă bună şi-am să văd ce pot face ca să te ajut.

Nu părea răuvoitor. Ţăranii sunt prudenţi. Poate că aşteptau să le vină în inspecţie vreun slujbaş de la prefectură. De îndată ce bănuielile le-au fost risipite, au redevenit pescari simpli şi de treabă.

— V-aş fi foarte recunoscător. O să vă răsplătesc într-un fel. Mi-ar face o deosebită plăcere să stau într-o casă ţărănească, zise el.

SOARELE apusese, iar vântul se mai liniştise. Omul merse de-a lungul dunelor până nu mai putu să deosebească urmele pe care vântul le scobise în nisip.

Nu se mai vedeau câmpuri cultivate.

Orthoptera – greieri cu aripi mici şi urechelniţe cu favoriţi albi.

Rhynchota – ploşniţe cu dungi roşii. Nu era sigur de nume, dar ştia că e un tip de ploşniţă.

Dintre insectele cu elitre pe care le căuta: cosaşi cu spinări albe şi poştaşi cu picioare lungi.

Nu putuse observa nici un exemplar din familia coleopterelor care-l interesa. De aceea, se gândea cu plăcere la roadele bătăliei de mâine.

De oboseală, în ochi îi jucau pete palide de lumină. Apoi, fără să vrea, se opri din mers şi-şi fixă privirea pe suprafaţa tot mai umbrită a dunelor. Nu mai avea nici un rost. Tot ce mişca părea să fie o coleopteră.

Aşa cum făgăduise, bătrânul îl aştepta în faţa sediului cooperativei.

— Îmi pare rău că vă deranjez.

— Ba deloc, numai că nu ştiu dacă o să-ţi placă ce ţi-am găsit.

La sediu părea să se ţină o adunare. Patru-cinci oameni şedeau în cerc vorbind tare şi râzând. În faţa intrării atârna o placă orizontală pe care scria cu litere mari: IUBEŞTE-ŢI VATRA. Bătrânul spuse ceva; deodată râsul încetă şi el ieşi, petrecându-i pe ceilalţi. Drumul presărat cu scoici se aşternea vag şi alb în lumina amurgului.

Bărbatul fu condus la una dintre văgăunile de pe creasta dunelor din capătul satului.

O potecă îngustă cobora panta de pe creastă, spre dreapta. Merseră câtăva vreme, apoi bătrânul se aplecă în întuneric şi, bătând din palme, strigă cu voce tare:

— Hei! Bunicuţo! Vino-ncoa!

Din adâncimile întunericului pâlpâi la picioarele lor o lampă şi cineva răspunse:

— Sunt aici! Aici! Dincolo, la sacii de nisip, e o scară.

Aşa şi era. Fără scară n-ar fi putut să coboare. Ar fi însemnat să se proptească cu mâinile de stânca înaltă cât trei case, puse una peste alta, şi treaba nu era uşoară nici cu scara, îşi aminti că în timpul zilei panta i se păruse dulce, dar când o privea acum era aproape verticală. Scara de frânghie atârna nesigură şi dacă-ţi pierdeai echilibrul, era în stare să se încurce de tot. Să trăieşti acolo jos însemna să te afli într-o fortăreaţă naturală.

— Să n-ai nici o grijă. Noapte bună. Moşneagul se întoarse şi plecă, fără să mai coboare până în fundul văgăunii.

De sus curgea nisip. Pe bărbat îl năpădi o curiozitate ciudată, ca în copilărie. Se întrebă dacă femeia era bătrână – o strigase „bunicuţo". Dar „bunicuţa" care veni să-l întâmpine, ridicând în mâini o lampă, era o femeie drăguţă, mititică, de vreo treizeci de ani. Probabil că se pudrase. Era surprinzător de albă, ţinând seama că trăia pe malul mării. Oricum, îi era

foarte recunoscător că-l primise în casa ei şi nu încercase să-i ascundă cât de bucuroasă era şi ea.

Într-adevăr, fără o primire călduroasă s-ar fi împăcat greu cu casa. Ar fi crezut că ţăranii şi-au bătut joc de el şi ar fi plecat numaidecât. Pereţii se cojeau, în locul uşilor glisante atârnau rogojini, bârnele erau îndoite, ferestrele fuseseră înlocuite cu scânduri, rogojinile de pai erau aproape putrezite şi, când călcai pe ele, făceau un zgomot de burete ud. Peste toate plutea un miros neplăcut, de nisip încins şi stătut.

De fapt, totul depinde de cum te porţi, îl dezarma felul de a fi al femeii, îşi spuse că noaptea aceasta era o experienţă rară şi, dacă avea noroc, putea să dea peste câteva insecte interesante. Desigur că insectele trăiesc cu plăcere într-un asemenea mediu.

Presimţirea nu-l înşela. Nici nu se aşezase bine în scaunul pe care femeia i-l oferise lingă soba pe jumătate îngropată în nisip, când în jurul lui se răspândi un zgomot asemănător aceluia făcut de muşte. Era o întreagă armată de muşte. Dar nu se speria el de aşa ceva! Un colecţionar de insecte este întotdeauna pregătit, îşi pudrase hainele pe dinăuntru cu un dezinfectant şi-şi spunea că ar face bine dacă s-ar unge înainte de culcare pe părţile expuse ale pielii cu un insecticid.

— Tocmai pregăteam ceva de mâncare. Dacă vrei să mai aştepţi câteva minute.

zise femeia aplecându-se şi luând lampa. Te-ai putea descurca o clipă fără lumină?

— Ai o singură lampă?

— Din păcate, da.

Râse cam încurcata. Pe obrazul stâng îi apăru o gropiţă. Dacă nu ţineai seama de ochi, fără îndoială că femeia aceasta avea un anume farmec, gândi el. Poate că ochii ei erau aşa din cauza unei supărări. Oricât se farda, nu putea ascunde colţurile lor înroşite. Luă hotărârea ca înainte de culcare să-i dea un medicament pentru ochi.

— Nu-i nimic, dar aş vrea să fac mai întâi o baie.

— O baie?

— N-ai aşa ceva?

— îmi pare foarte rău, dar n-ai putea s-o amâni până poimâine?

— Până poimâine? Păi, n-am să mai fiu aici poimâine.

Şi râse tare, fără să vrea.

Femeia întoarse capul cu un aer preocupat. El crezu că o dezamăgise şi că ţăranii nu ştiu să se prefacă, încurcat, îşi trecu de câteva ori limba peste buze.

— Dacă nu ai baie, mi-ar face plăcere să-mi torn puţină apă pe cap. Tot corpul mi-e plin de nisip.

— Îmi pare rău, dar n-avem decât o singură găleată de apă de fiecare. Izvorul e tare departe.

Părea ruşinată, iar el se hotărî să nu mai spună nimic. Curând avea să-şi dea seama, într-un chip neplăcut, că baia n-avea nici un rost.

Femeia aduse mâncarea – supă de scoici cu peşte fiert. O adevărată mâncare pescărească. Asta era bine, dar îndată ce începu să mănânce, femeia deschise o umbrelă mare de hârtie şi o întinse deasupra lui.

— La ce serveşte asta?

Se întrebă dacă nu cumva era un obicei al locului.

— Păi, dacă nu pun umbrela, nisipul îţi curge în mâncare.

— Cum? zise el, uitându-se surprins la plafonul care nu avea nici o gaură.

Ea îi urmări privirea.

— Nisipul se cerne peste tot, prin toată casa. Dacă nu mătur în fiecare zi, se adună un strat de două degete.

— Acoperişul e stricat?

— Da, destul de stricat. Dar chiar dacă ar fi nou-nouţ, nisipul tot s-ar strecura. E îngrozitor. E mai rău decât carii.

— Carii?

— Insectele care mănâncă lemnul făcând găuri în el.

— Sunt probabil termite, nu?

— Nu, nu. Sunt cam aşa de mari. şi au coaja tare.

— Ah, atunci e un gândac-ferăstrău, cu coarne lungi.

— Gândac-ferăstrău 9

— Are mustăţi lungi şi e roşcat. Nu?

— Nu, are un fel de culoare ca bronzul şi forma bobului de orez.

— Înţeleg. Atunci e o coleopteră cu irizaţii.

— Dacă-l laşi în voia lui, grinzi ca astea putrezesc până nu mai rămâne nimic, ştii?

— Vorbeşti de coleopteră irizantă?

— Nu. De nisip.

— De ce?

— Intră pretutindeni. Când vântul suflă dinspre partea rea, nisipul se strecoară sub acoperiş şi dacă nu l-aş mătura, s-ar aduna şi ar fi aşa de greu, că ar prăbuşi lemnăria tavanului.

— Hmm. Da, înţeleg că n-ar fi bine să-l laşi să se adune deasupra tavanului Dar nu e caraghios să spui că grinzile putrezesc din cauza lui?

— Nu. Putrezesc cu adevărat.

— Păi, ştii doar că nisipul e uscat.

— Totuşi putrezesc. Dacă laşi nisip pe nişte papuci de lemn nou-nouţi, ei se desfac în două săptămâni. Oamenii spun că se topesc, aşa că trebuie să fie adevărat.

— Nu pricep de ce.

— Lemnul putrezeşte şi, o dată cu el, şi nisipul. Ba am auzit că din bârnele acoperişului unei case îngropate în nisip a ieşit un pământ aşa de bun, că pe el creşteau castraveţi.

— Imposibil, răspunse bărbatul hotărât, strâmbându-se.

Simţea că propria teorie despre nisip fusese pângărită de neştiinţa ei.

— Ştiu şi eu câte ceva despre nisip. Lasă-mă să-ţi spun. Nisipul se mişcă tot anul. Curgerea e viaţa lui. Nu stă locului niciodată, nicăieri, în apă sau în aer, se mişcă liber şi nestânjenit. De aceea, fiinţele vii nu pot de obicei să trăiască în el, iar lucrul acesta e valabil şi pentru bacterii. Cum să-ţi explic. nisipul reprezintă puritate, curăţenie. Poate să păstreze ceva, dar în nici un caz nu face să putrezească nimic. Şi, doamnă dragă, nisipul este din capul locului un minereu respectabil. El nu poate să putrezească!

Femeia rămăsese încremenită şi mută. Sub adăpostul umbrelei pe care o ţinea, bărbatul mâncă în grabă şi isprăvi masa în tăcere. Pe suprafaţa umbrelei se adunase atâta nisip, încât ar fi putut scrie pe el cu degetul, iar umezeala era insuportabilă. Fireşte că nisipul era uscat, doar trupul lui era umed. Deasupra acoperişului urla vântul. Îşi scoase ţigările şi simţi că buzunarul era plin de nisip. I se păru că simte un gust amar înainte de a aprinde ţigara.

Scoase din borcanul cu cianură de potasiu o insectă, înainte ca gâza să înţepenească, o fixă cu ace; putea cel puţin să-i păstreze forma picioarelor. De la spălătorul de afară, se auzea zgomot. Femeia spăla vasele. Oare nu mai locuia nimeni în casă? se întrebă el.

Când se întoarse, femeia începu, tăcută, să-i pregătească patul, într-un colţ al camerei. Dacă i-l făcea acolo, apoi unde Dumnezeu voia ea să doarmă? Desigur că în camera interioară din dosul rogojinei. Afară de aceste două încăperi, nimic nu mai semăna a cameră. Dar era cu totul neobişnuit să pui oaspetele în camera de la intrare, iar gazda să doarmă în cea dinăuntru. Sau poate că trăia acolo un invalid care nu putea să umble? Poate. Sigur că era mai firesc să presupui aşa ceva. În primul rând, nu te aştepţi ca o femeie singură să se deranjeze pentru călători în trecere.

— Mai e cineva?

— Cum adică „cineva"?

— Cineva din familie sau.

— Nu. Sunt singură de tot.

Femeia părea să-şi dea seama ce gândea el şi izbucni deodată într-un râs forţat şi stingher.

— Totul se umezeşte din cauza nisipului, până şi cearşafurile.

— Şi soţul dumitale?

— A, da. Acum un an, pe vremea taifunului. spuse ea făcându-şi de lucru, netezind şi mângâind fără rost capetele rogo-jinei pe care o întinsese. Pe aici taifunurile sunt cumplite Nisipul se revarsă ca o cădere de apă. Orice-ai face, se adună straturi de trei până la şase metri.

— Chiar până la şase metri?

— Când se-ntâmplă aşa ceva, nu te poţi împotrivi nisipului, oricât dai cu lopata. Bărbatul meu a fugit afară cu fetiţa – era la şcoală – strigându-mi că încearcă să salveze coteţele. Eram prea ocupată cu treburile casei şi trebuia să

rămân înăuntru. Când s-a făcut în cele din urmă dimineaţă şi a stat vântul, am ieşit să-i caut. Nici urmă nu mai era de coteţe. şi nici de nimic.

— Au fost îngropaţi?

— Da. De tot.

— Îngrozitor! Oribil! Nisipurile sunt înfricoşătoare.

Deodată lampa începu să pocnească.

— E nisipul.

Femeia se aplecă, întinse mâna şi, râzând, apucă fitilul lămpii cu degetele. De îndată lampa arse din nou, liniştită. Rămânând în aceeaşi poziţie, ea se uita la flacără cu zâmbetul acela nefiresc pe buze. El îşi dădu seama că-şi arăta în mod intenţionat gropiţa din obraz şi, fără să vrea, se încorda.

I se părea cu totul necuviincios din partea ei s-o facă acum, după ce vorbise de moartea celor dragi.

— HEI, voi de-acolo! Am adus o lopată şi bidoanele pentru celălalt.

O voce limpede, ţinând seama că venea din depărtare, slăbi încordarea; poate că se folosea un megafon. Apoi se auzi un zgomot ca acela pe care îl fac vasele de tinichea când se ciocnesc între ele, în cădere. Femeia se ridică să răspundă.

El avu neplăcuta senzaţie că se ţese ceva pe ascuns.

— Ce-i asta? Vezi, până la urmă tot mai e cineva pe-aici.

— O, pentru Dumnezeu! zise ea şi se răsuci ca şi cum s-ar fi simţit gâdilată.

— Dar chiar adineauri cineva a spus „pentru celălalt".

— Hmm. Ziceau de dumneata.

— De mine? Ce legătură am eu cu lopata?

— O, nimic. Dă-i încolo. Sunt nişte limbuţi.

— A fost vreo încurcătură?

Dar femeia nu-i mai răspunse şi, răsu-cindu-se pe genunchi, coborî pe podeaua de lut.

— Iartă-mă, dar îţi mai trebuie lampa?

— Mi-ar mai trebui puţin. De ce? Ai nevoie de ea acolo, afară?

— Nu. E o treabă cu care sunt obişnuită. Femeia îşi puse o pălărie de pai, din cele pentru grădinărit, şi se strecură afară, în noapte.

Aplecându-şi capul într-o parte, bărbatul îşi aprinse o nouă ţigară. Simţea că se petrece ceva suspect. Se sculă tiptil şi se hotărî să-şi arunce privirea pe după rogojină. Şi acolo era o cameră, dar n-avea pat. Pe locul lui, nisipul se scursese în panta blândă de dincolo de perete. Fără să vrea, îl trecu un fior şi se opri înmărmurit. Casa aceasta era aproape moartă. Interiorul ei era pe jumătate mâncat de tentaculele nisipului care curgea neîncetat, nisip care nici măcar nu avea o formă proprie – alta decât diametrul mediu de 1/8 mm. Şi totuşi nimic nu-i putea sta împotrivă acestei forţe distructive, lipsite de formă. Şi poate că manifestarea cea mai înaltă a forţei nisipului era că n-avea formă.

Dar se întoarse numaidecât la realitate. Dacă această cameră nu putea fi folosită, unde Dumnezeu avea ea de gând să doarmă? O auzea mişcându-se dincolo de peretele de scânduri. Ceasul lui arăta ora 8.02. Oare ce mai era de făcut afară la ora asta? se întrebă el.

Coborî pe podeaua de lut căutând apă. Pe bruma de lichid rămasă în fundul cănii plutea o pânză roşie, metalică. Dar până şi asta era mai bine decât să înduri nisipul din gură. După ce-şi spălă faţa şi-şi frecă ceafa şi gâtul, se simţi mult mai bine.

De-a lungul podelei de lut sufla un curent de aer rece. Probabil că afară era mai suportabil. Se strecură prin uşa glisantă care, înţepenită în nisip, nu mai luneca, şi ieşi. Briza dinspre drum se răcise binişor. Vântul aduse un zgomot care părea să vină de la un cărucior pe trei roţi, cu motor. Ciulindu-şi urechile, recunoscu mai multe voci omeneşti. Sus, deasupra dunelor – ori poate îşi închipuia numai – simţea mai multă animaţie decât în cursul zilei. Sau poate că era zgomotul mării? Cerul era plin de stele.

Femeia se întoarse când văzu lumina lămpii. Mânuind cu îndemânare lopata, aduna nisipul într-un bidon mare de gaz. In spatele ei, peretele negru de nisip se înălţa abrupt şi părea aplecat deasupra lor. Probabil că pe acolo pe sus se plimbase el ziua în căutare de insecte. Când se umpleau două bidoane, femeia le căra, câte unul în fiecare mână, până la locul unde se găsea el. În trecere, ridică privirea şi-i spuse cu o voce fornăită:

— Nisip.

Îl vărsă din bidoane aproape de poteca din spate, unde atârna scara de frânghie şi îşi şterse sudoarea cu capătul unui prosop. Pe locul acela mai erau şi alte grămezi de nisip cărate de ea.

— Curăţ locul de nisip.

— N-ai să isprăveşti niciodată, oricât ai să te căzneşti.

Când trecu pe lângă el a doua oară, îl împunse cu un deget în coaste. Tresărind surprins, era să scape lampa din mână. Trebuia oare să ţină lampa ca mai înainte, sau s-o aşeze şi să-i întoarcă gâdilatul? Şovăi, luat prin surprindere. Se hotărî să ţină lampa în mâini şi se apropie stângaci şi ţeapăn, cu un rânjet al cărui rost nu-l pricepea nici el, de femeia care săpa iar. Când ajunse lângă femeie, umbra ei umplu toată suprafaţa peretelui de nisip.

— N-ar trebui să faci asta, spuse ea încet, pe nerăsuflate, tot cu spatele la el. Până vine coşul, am de umplut bidoanele de şase ori.

Bărbatul se încruntă. Nu era plăcut să fii provocat fără rost, să ţi se răscolească simţurile, pe care apoi le înfrânezi cu greu. Totuşi, fără voia lui, îl cuprinse o senzaţie pe care n-o putea nega. Nisipul, care i se lipea de piele, i se strecura în sânge şi-i macină pe dinăuntru rezistenţa.

— Vrei să te ajut?

— O, nu-i nevoie. Nu se cuvine să te pun să faci treabă din prima zi.

— Din prima zi? Nu-ţi bate capul. Tot nu stau aici decât în noaptea asta.

— Aşa?

— Nu duc o viaţă de huzur. Dă-mi cealaltă lopată! Mai repede.

— Scuză-mă, dar lopata dumitale e dincolo.

Într-adevăr, sub streaşină de lângă intrare erau rânduite o lopată şi două bidoane de gaz, cu minere. Era sigur că aceste lucruri fuseseră aruncate de sus, din drum, când spuseseră „pentru celălalt". Pregătiseră totul mult prea bine. Oare ghiciseră dinainte ce va face el? Dar cum? Căci era un lucru pe care nici el nu-l ştiuse până atunci, în orice caz, nu au o părere prea bună despre mine, se gândi el presimţind ceva rău. Minerul lopeţii era făcut dintr-un ciot de lemn şi avea un luciu închis, de atâta întrebuinţare.

Ii trecu pofta s-o ajute.

— O, coşul a şi ajuns la vecini!

Femeia vorbea cu aprindere, de parcă nici nu băgase de seamă şovăiala lui. Vocea îi era veselă şi avea o notă de siguranţă care apărea acum pentru prima dată. Glasurile care se auzeau de la o vreme se apropiară, deodată. Câtva timp se repetară o serie de strigăte scurte, ritmice, urmate de mormăieli joase, continue, străbătute de râsete înăbuşite, apoi iar de ţipete. Munca îl făcu deodată să se simtă bine. într-o lume de oameni atât de simpli, probabil că era cu totul normal să pui musafirul la lopată. Şi ar fi curios dacă te-ai abţine. Făcu o gaură în nisip cu piciorul şi aşeză înăuntru lampa, ca să nu se răstoarne.

— Presupun că pot să sap oriunde, nu?

— Nu chiar oriunde.

— Aici e bine?

— Da, dar încearcă să sapi drept în josul peretelui de stâncă.

— Acum se curăţă nisipul de pe la toate casele?

— Da. Cu nisipul se lucrează mai uşor noaptea, pentru că e umed. Când nisipul e uscat, zise ea privind spre cer, nu ştii niciodată unde se va prăbuşi.

Privi în sus şi văzu că, într-adevăr, de pe marginea stâncii atârna, ca zăpada viscolită, o sprinceană de nisip.

— Dar e primejdios, nu?

— Ba deloc! zise ea pe un ton şăgalnic, altfel de cum vorbea de obicei. Uite, începe să coboare ceaţa.

— Ceaţa?

Şi, într-adevăr, văzu cum stelele se întunecă repede şi încep să se stingă. Un nor de ceaţă zdrenţuit se învolbura capricios acolo unde peretele de nisip se întâlnea cu cerul.

— Vezi? Asta pentru că nisipul suge multă ceaţă. Când nisipul sărat se umple cu ceaţă, se face tare ca scrobeala.

— Asta nu pot s-o cred.

— Oh, e adevărat. Atunci când marea se retrage din golf, pot trece şi tancuri peste nisip fără nici o primejdie.

— Extraordinar!

— Da. Aşa e. Şi tot aşa, partea aceea care iese în afară creşte în fiecare noapte. In zilele când bate vântul de unde nu e bine, nisipul cade de sus ca azi, pe umbrelă. După-masă, când e uscat, se prăbuşeşte deodată cu zgomot. Şi

dacă se întâmplă să cadă unde nu trebuie. acolo unde grinzile sunt slabe. s-a sfârşit.

Conversaţia femeii era limitată, dar o dată ce intra în sfera vieţii ei, se însufleţea brusc. Poate că tot asta era şi calea spre inima ei. Nu-l interesa prea mult ce-i spunea, dar vorbele ei aveau o căldură care-l făcea să se gândească la trupul ascuns sub pantalonii aspri de lucru.

Apoi, împlântă lopata de mai multe ori cu toată forţa în nisipul de la picioarele lui.

CÂND termină de cărat pentru a doua oară bidoanele de gaz, auzi glasuri şi, deasupra lui, pe drum, pâlpâi o lampă.

Femeia vorbea destul de aspru.

— E macaraua. Eu am isprăvit în partea mea. Vrei să mă ajuţi în partea cealaltă?

Pentru prima dată înţelese rostul sacilor de nisip îngropaţi, de la capătul de sus al scării: trecând în jurul lor nişte frânghii, coşurile puteau fi ridicate şi coborâte. La fiecare coş lucrau patru bărbaţi şi, în total, erau trei sau patru grupuri. Majoritatea păreau să fie tineri care lucrau repede şi bine. În timp ce coşul unui grup se umplea, un alt grup aştepta să-l ia în primire. Din şase ridicări, nisipul adunat fu complet îndepărtat.

— Sunt grozavi băieţii ăştia.

Vorbea prietenos, ştergându-şi sudoarea cu mâneca de la cămaşă. Tinerii, care nu scoteau nici o vorbă de batjocură văzându-l cum ajută la cărat nisipul, păreau să-şi facă treaba cu multă energie. Simţise pentru ei o oarecare simpatie.

— Da. În satul nostru noi urmăm cu adevărat zicala „lubeşte-ţi vatra".

— Ce fel de iubire e asta?

— Iubirea pentru locul în care trăieşti.

— Frumos!

Râse, şi râse şi ea cu el. Dar părea să nu ştie de ce râde.

De departe se auzea pornind motorul căruciorului cu trei roţi.

— Ce-ar fi să ne odihnim acum?

— O, nu. Îndată ce isprăvesc o tură, se întorc iar cu coşul.

— O, dă-l încolo. Ce-a mai rămas poate să aştepte până mâine şi.

Bărbatul se sculă nepăsător şi o porni spre podeaua de lut, dar femeia nu se grăbea defel să-l urmeze.

— Asta nu se poate! Trebuie să curăţăm cel puţin o dată în jurul casei.

— Ce vrei să spui cu „în jurul casei"?

— Nu putem lăsa casa să se dărâme. Nisipul o năpădeşte din toate părţile.

— Dar aşa ne apucă zorile.

Ea se întoarse brusc, de parcă ar fi jignit-o, şi o luă înainte. Era clar că voia să se întoarcă la poalele stâncii să-şi continue lucrul. Purtare de coleopteră, se gândi el.

Acum, după ce înţelesese situaţia, n-au să-l mai prindă.

— Nemaipomenit. Asta faceţi în fiecare noapte?

— Nisipul nu stă-n loc niciodată. Coşurile şi căruţul cu trei roţi circulă toată noaptea.

— Cred şi eu.

Şi chiar aşa se întâmplă. Nisipul cădea mereu de sus. Bărbatul era încurcat. Era zăpăcit, ca şi cum ar fi călcat din greşeală pe coada unui şarpe pe care îl crezuse mic şi care s-a dovedit apoi surprinzător de mare. Dar când şi-a dat seama de asta, capul şarpelui îl ameninţa şi din spate.

— Asta înseamnă că voi trăiţi numai ca să curăţaţi nisipul, nu-i aşa?

— Da, şi nu putem lăsa treaba nefăcută. Se simţi din ce în ce mai indispus. Nu ţinea deloc să fie părtaş la o astfel de viaţă.

— Ba puteţi. Ar fi aşa de simplu, nu? Puteţi să faceţi ce vreţi.

— Nu, asta n-ar fi bine deloc, spuse ea în timp ce continua să sape. Satul nu piere, pentru că nu încetăm niciodată să curăţăm, aşa cum vezi, nisipul. Dacă n-am face aşa, în zece zile ar fi complet astupat. Data viitoare e rândul vecinului meu din spate. Uite, colo.

— Foarte frumos, desigur. Tot de aceea muncesc cu atâta îndârjire echipele?

— Da, dar ei sunt plătiţi.

— Dacă au atâţia bani, de ce nu sădesc un gard mai solid, de copaci, împotriva nisipului?

— Dacă aduni cheltuielile, pare mai ieftin aşa.

— Aşa cum faceţi voi? Asta-i treabă? Deodată îl cuprinse un val de mânie. Era furios pe lucrurile care o legau pe femeie. şi pe femeia care se lăsa legată de ele.

— De ce stai într-un sat ca ăsta? Zău că nu înţeleg. Cu nisipul nu-i de glumit. Greşeşti dacă gândeşti că i te poţi împotrivi cu metode de felul acesta. E absurd. E o nebunie. Eu renunţ. Mă dau bătut. Nu vă compătimesc deloc.

Zvârlind lopata peste bidoanele care fuseseră lăsate deoparte, se întoarse brusc în cameră, neţinând seama de expresia apărută pe faţa femeii.

Petrecu o noapte fără somn, zvârcolindu-se. Ciuli urechile când îi simţi prezenţa. Se socotea oarecum vinovat. Adoptând această atitudine, trăda un fel de gelozie faţă de ceea ce o ţinea legată. Şi nu desluşea oare dorinţa ca ea să lase treaba şi să vină în taină în patul lui? Într-adevăr, sentimentele lui puternice păreau să nu ţină numai de furia împotriva prostiei femeieşti. Mai era ceva nelămurit. Salteaua era din ce în ce mai umedă, iar nisipul i se lipea tot mai mult de piele. Totul era prea iraţional, prea straniu. N-avea de ce să-i pară rău că zvârlise lopata şi intrase în casă. Nu trebuia să se simtă răspunzător de nimic. Avea destule obligaţii pe care trebuia să le îndeplinească. De fapt, problema nisipului şi colecţionarea insectelor erau pentru el doar mijloace de evadare, măcar o vreme, din obişnuinţele şi din lipsa de activitate în care-şi ducea viaţa.

Oricât se căzni, nu putu să adoarmă. Zgomotele iscate de mişcările femeii continuau fără întrerupere. Din când în când, se auzea şi zgomotul coşului,

care apoi se oprea. Dacă lucrurile mergeau tot aşa, mâine nu va fi în stare să lucreze. Se va scula în zori şi se va folosi din plin de ziua care-i sta înainte. Cu cât se străduia mai mult să adoarmă, cu atât se simţea mai treaz, începură să-l usture ochii; lacrimile, clipitul păreau să n-aibă nici o putere împotriva nisipului care cădea întruna, întinse un cearşaf şi îl înfăşură în jurul capului. Respira mai greu, dar aşa era mai bine.

Încercă să se gândească la altceva. Când închidea ochii, pluteau spre el linii lungi curgând ea nişte nisipuri. Erau creste mişcătoare de nisip, de la suprafaţa dunelor. Deoarece le privise neîncetat timp de douăsprezece ore, i se imprimaseră probabil pe retină. Aceiaşi curenţi de nisip înghiţiseră şi distruseseră oraşe înfloritoare, imperii imense. Dacă-şi amintea bine, asta se numea „sabulaţia" Imperiului Roman. Dar satul acela, despre care scria Omar Khayyam, cu toţi croitorii şi măcelarii, bazarele şi şoselele lui, răsucite ca şuviţele de frânghie ale unui năvod pescăresc! Câţi ani de luptă au trebuit să treacă până la schimbarea unei şuviţe! Cetăţile din Antichitate, de trăinicia cărora nu se îndoia nimeni. Şi n-au fost nici ele în stare să reziste legii curgerii nisipului de 1/8 mm.

Nisipul.

Lucrurile care aveau formă păreau goale de orice conţinut când erau puse alături de nisip. Singurul factor sigur era mişcarea lui. Nisipul era antiteza formei. Totuşi, dincolo de peretele subţire de scânduri, femeia continua să-l ia cu lopata, ca de obicei. Ce credea ea că poate să facă, cu mâinile ei slabe? Era ca şi cum cineva s-ar porni să clădească o casă în mare, dând la o parte apa. Un vapor pluteşte pe apă ţinând seama de proprietăţile ei.

Gândind astfel, se simţi deodată eliberat de senzaţia apăsătoare pe care, într-un fel ciudat, i-o provoca zgomotul făcut de femeie când lucra cu lopata. Dacă vaporul pluteşte pe apă, ar putea să plutească şi pe nisip. Dacă s-ar putea libera de concepţia unor case stabile, n-ar trebui să cheltuiască energie luptând împotriva nisipurilor. Un vapor-casă, curgând înainte, purtat de nisip. oraşe, capitale fără formă.

Fireşte că nisipul nu e un lichid. Deci nu ne putem aştepta să plutească cineva pe el. Dacă ar zvârli cineva pe suprafaţa lui ceva cu o greutate specifică mai mică, să zicem un dop de plută, lăsându-l acolo, până şi dopul s-ar scufunda. Un vapor care ar pluti pe nisip ar trebui să aibă calităţi mult mai deosebite. O casă ar putea avea, să zicem, forma unui butoi care s-ar mişca rostogolindu-se. Chiar dacă s-ar înfunda puţin, ar scutura nisipul căzut pe el şi s-ar ridica îndată la suprafaţă. Desigur că oamenii n-ar fi în stare să îndure instabilitatea unei case care s-ar roti neîncetat. Va trebui să se construiască un butoi dublu, pe un ax aşezat în aşa fel încât butoiul interior să aibă întotdeauna acelaşi punct de gravitaţie. El ar rămâne fix, s-ar roti numai cel exterior. O casă care s-ar mişca la fel ca pendula unui ceasornic uriaş. o casă-leagăn. un vapor al pustiurilor.

Sate şi oraşe în continuă mişcare, alcătuiri din grupări de astfel de vapoare.

Adormi fără să-şi dea seama.

ÎL TREZI cântatul unui cocoş, răguşit ca scârţâitul unui scrânciob ruginit. Se sculă neliniştit. Avea impresia că abia mijeau zorile, dar ceasul arăta 11.16. Deci culoarea aceasta a razelor indica amiaza. Era destul de întuneric, pentru că se afla pe fundul văgăunii şi soarele nu ajunsese încă pe acolo.

Sări repede din pat. Nisipul care i se adunase pe faţă, pe cap şi pe piept se risipi cu un fâşâit. În jurul nasului şi al gurii se lipise nisip întărit de sudoare, îl îndepărtă cu dosul mâinii şi clipi cu grijă din ochi. De sub pleoapele încrustate şi congestionate, lacrimile prinseseră să-i curgă şiroaie, dar nu erau destule ca să spele nisipul ce se îngrămădise în colţurile umede ale ochilor.

Se-ndreptă spre vasul aşezat pe podea, căutând puţină apă. Deodată auzi respiraţia regulată a femeii, care dormea de cealaltă parte a sobei îngropate, şi privi într-acolo. I se tăie respiraţia şi uită că-l dureau ochii. Femeia era complet goală.

În faţa ochilor lui înlăcrimaţi părea că pluteşte ca o umbră estompată. Zăcea pe rogojină cu faţa în sus, lăsând să i se vadă tot trupul, în afară de cap. Mâna stângă era culcată uşurel pe partea de jos a burţii, netedă şi plinuţă. Tot ce se ascunde de obicei era dat în vileag, în timp ce faţa, pe care oricine ar arăta-o, era înfăşurată într-un prosop. Fireşte că prosopul trebuia să-i apere nasul, gura şi ochii de nisip, dar contrastul scotea şi mai mult în evidenţă goliciunea trupului.

Tot corpul era acoperit cu un strat subţire de nisip fin, care ascundea amănuntele şi scotea la iveală liniile feminităţii ei. Părea o statuie poleită cu nisip. Bărbatului i se scurse deodată de sub limbă o salivă vâscoasă, pe care nu reuşea s-o înghită. Dacă ar fi înghiţit-o, nisipul dintre buze şi dinţi s-ar fi împrăştiat în toată gura. Se întoarse spre podeaua de lut şi scuipă. Dar oricât scuipa, nu putea să scape de gustul nisipului. Oricum şi-ar fi golit gura, tot nu scăpa de nisipul care părea să-i iasă întruna printre dinţi.

Din fericire, cana de apă, umplută de curând, era plină ochi. După ce-şi clăti gura şi se spălă pe faţă, se simţi mai bine. Niciodată nu-şi dăduse seama ca acum cât de minunată este apa. Apa – această substanţă anorganică, la fel ca nisipul, o substanţă simplă, transparentă, care se adaptează corpului mai bine decât orice fiinţă vie. Pe când o lăsa să-i curgă încet pe gât, se gândea cum ar arăta nişte animale care ar mânca pietre.

Se întoarse din nou şi o privi pe femeie. Dar nu simţea dorinţa să se apropie de ea. O femeie acoperită de nisip era, poate, atrăgătoare pentru ochi, dar nu te îndemna s-o atingi.

O dată cu ivirea zilei, disperările şi enervările nopţii trecute păreau simple închipuiri. Desigur ca toate acestea vor alcătui un material bogat de povestit. Privi din nou împrejur, ca pentru a-şi întipări în minte ceea ce devenea de pe acum o amintire, şi se grăbi să se îmbrace. Cămaşa şi pantalonii îi erau plini de nisip, dar n-avea nici un rost sa se frământe pentru atâta lucru. Ar fi fost mai uşor să scoată mătreaţa din păr decât să scuture nisipul din haine.

Şi pantofii erau îngropaţi în nisip.

Se întrebă dacă s-ar cădea să-i spună ceva femeii înainte de a pleca. Dar, pe de altă parte, daca ar trezi-o, ea s-ar simţi ruşinată, în orice caz. Cum s-o răsplătească pentru găzduire? Poate c-ar fi mai bine să se oprească la înapoiere în sat şi să-i dea bani bătrânului de la cooperativă, moşului care-l adusese aici cu o zi mai înainte.

Ieşi pe furiş.

Oprit la marginea stâncii de nisip, soarele fierbea ca mercurul. Încetul cu încetul, fundul văgăunii începea să se încălzească. In faţa strălucirii intense a razelor, bărbatul întoarse repede capul în clipa următoare uită totul. Nu putea să-şi ia ochii de la faţada peretelui de nisip.

Era de necrezut! Scara de frânghie dispăruse din locul unde fusese noaptea trecută.

Sacii pe jumătate îngropaţi în nisip se vedeau clar. Nu se înşela, îşi amintea bine locul. Se miră. Oare numai scara fusese înghiţită de nisip? Se repezi la perete şi-şi afundă în el braţele, căutând-o. Nisipul cedă fără rezistenţă şi începu să curgă. Cu toate acestea, nu era momentul să caute acul în carul cu fin. Dacă nu reuşea de prima dată, n-avea să reuşească niciodată, oricât ar căuta. Înăbuşindu-şi presimţirile negre, privi din nou, consternat, panta abruptă.

Nu exista vreun loc pe unde se putea urca? înconjură casa de două-trei ori, cercetător. Dacă s-ar căţăra pe acoperişul casei, cea mai mică distanţă până la marginea văgăunii, pe partea de nord, spre mare, ar fi fost totuşi cam de vreo zece metri. Mai mult încă, acolo peretele era mai abrupt ca oriunde. Sprinceana masivă de nisip, care atârna în jos, era periculoasă.

Peretele dinspre apus părea să aibă o înclinaţie relativ mai blândă, având o suprafaţă curbă, ca interiorul unui con. Judecind optimist, avea probabil o înclinaţie de cincizeci sau chiar cincizeci şi cinci de grade. Făcu prudent primul pas, de încercare. La fiecare pas înainte, luneca înapoi o jumătate. Chiar aşa, părea că nu va reuşi decât cu preţul unui efort foarte mare.

La primii cinci sau şase paşi, lucrurile merseră după cum se aşteptase, apoi picioarele începură să i se afunde în nisip, înainte de a şti dacă progresase sau nu, fu îngropat până la genunchi şi părea că nu se va mai putea mişca deloc, înnebunit, încercă să se caţere în patru labe. Nisipul încins îi ardea palmele. Sudoarea îi ţâşnea prin toţi porii, nisipul şi transpiraţia îl orbeau. Curând simţi cârcei la picioare şi nu mai putu să şi le mişte din loc.

Încetă să mai lupte şi respiră adânc, crezând că înaintase pe o distanţă destul de mare, dar când deschise ochii pe jumătate, fu uluit văzând că nu făcuse nici cinci metri. Se întrebă ce anume obţinuse cu atâta efort? Mai mult încă, urcând, constatase că înclinaţia era mult mai piezişă decât îi păruse când privise de jos, iar mai sus de locul pe care se afla, părea şi mai abruptă. Dorise să urce, e drept, dar îşi irosise toată energia scobind pur şi simplu peretele de nisip. Sprinceana de deasupra capului îi bloca drumul. Disperat, reîncepu să urce, dar în clipa când întinse mâna să se apuce de perete, picioarele cedară.

Nisipul îl scuipă, zvârlindu-l în fundul văgăunii. Umărul stâng trosni ca atunci când se rupe un beţişor de os, dar nu simţea nici o durere. Câtva timp un nisip fin curse de pe faţa stâncii, ca pentru a-i alina lovitura primită, apoi se opri. Oricum, nu se lovise rău.

Încă nu era momentul să fie îngrijorat.

Îşi înăbuşi dorinţa de a ţipa şi se târî înapoi la colibă. Femeia dormea în aceeaşi poziţie. O strigă la început încet, apoi tot mai tare. în loc să răspundă, ea se întoarse pe cealaltă parte, ca şi cum ar fi fost plictisită.

Nisipul îi curse de pe trup, descoperindu-i braţele şi umerii goi, goliciunea coastelor şi a şalelor. Dar el trebuia să se gândească la lucruri mult mai importante. Se apropie de ea şi îi smulse prosopul de pe cap. Faţa îi era pătată şi, în comparaţie cu trupul, părea aspră. Sigur că albeaţa stranie a feţei ei din noaptea trecută se datora pudrei. Acum praful alb se ştersese, lăsând în urmă pete de culoare deschisă, care te făceau să te gândeşti la un cotlet de proastă calitate. Văzu cu surprindere că praful alb nu era, de fapt, decât făină de grâu.

Femeia deschise, în sfârşit, ochii, părând orbită de lumină. Apucând-o de umeri şi scuturând-o, îi vorbi repede, pe un ton rugător:

— Ştii că scara a dispărut? Pe unde se poa.te ieşi de aici, pentru Dumnezeu? Dintr-un loc ca ăsta nu poţi ieşi fără scară.

Ea strânse de jos prosopul cu un gest nervos si, cu o energie surprinzătoare, se lovi cu el de două-trei ori peste faţă, apoi întorcându-se cu spatele la el, se ghemui cu genunchii sub ea şi cu faţa la podea. Era oare asta o mişcare care trăda ruşinea? Nu era momentul. Bărbatul strigă de parcă nu se mai putea stăpâni:

— Asta nu-i lucru de glumă! Nu ştiu ce-am să fac dacă nu-mi dai scara. Mă grăbesc să plec! Unde ai ascuns-o, pentru numele lui Dumnezeu? M-am săturat de glumele dumitale. Dă-o-ncoace! Repede!

Dar ea nu răspunse. Rămase în aceeaşi poziţie, legănându-şi capul la dreapta şi la stânga.

Omul încremeni. Ochii i se tulburară, respiraţia i se tăie şi i se opri aproape; îşi dădu seama brusc de zădărnicia întrebărilor lui. Scara era de frânghie şi nu putea sta dreaptă de la sine. Chiar dacă punea mâna pe ea, n-avea cum s-o fixeze de jos, ceea ce însemna că nu femeia o desfăcuse, ci o luase cineva de sus, de pe drum. Faţa lui nerasă şi mânjită de nisip păru deodată nenorocită.

Faptele şi tăcerea femeii căpătau o semnificaţie neaşteptată, înfricoşătoare. Refuza să creadă, dar în inima lui ştia că i se adeveriseră presimţirile cele mai rele. Scara fusese îndepărtată cu ştiinţa ei şi, fără îndoială, cu deplinul ei consimţământ. Sigur că femeia era o complice. Desigur că poziţia ei nu trăda sfială; era poziţia victimei gata de sacrificiu, a criminalului dispus să primească orice pedeapsă. Fusese ademenit de o gâză într-un deşert din care nu mai era scăpare, întocmai ca un şoarece flămând prins în cursă.

Ţâşni în sus şi, repezindu-se la uşă, privi din nou afară. Se pornise vântul. Soarele se găsea chiar deasupra văgăunii. Valuri de fierbinţeala strălucitoare se ridicau din nisipul încins, mişcându-se de parcă erau vii. Stânca de nisip părea tot mai înaltă deasupra lui, iar faţa ei atotştiutoare părea să spună muşchilor şi oaselor lui că orice împotrivire era fără rost. Aerul fierbinte îi pătrundea prin piele; temperatura creştea tot rnai tare.

Începu să ţipe ca un nebun, fără să ştie ce, vorbe lipsite de înţeles. Striga pur şi simplu din toate puterile, vrând parcă să alunge visul cel rău, cerând iertare pentru tot ce greşise şi rugându-se să fie scos repede din groapa. Dar vocea lui, neobişnuită să strige, suna slab, ştearsă. Mai mult încă, vorbele-i erau înghiţite de nisip şi spulberate în toate vânturile. Nu se putea şti unde ajungeau.

Deodată îl întrerupse un zgomot îngrozitor. Aşa cum îl vestise femeia, sprânceana de nisip din partea de nord a văgăunii îşi pierduse umiditatea şi se prăbuşea. Casa toată păru că scoate un ţipăt cumplit, ca înaintea morţii, şi din crăpătura nouă dintre streaşină şi perete prinse deodată să curgă, fâşâind, un sânge cenuşiu. Bărbatul începu să tremure, cu gura plină de salivă. I se părea că tot trupui îi fusese zdrobit.

Acest coşmar nu putea sa se întâmple cu adevărat. Era prea sinistru. Era oare posibil să întinzi o cursă unui om care avea asigurare medicala, îşi plătise impozitele, avea un serviciu, un trecut onorabil, aşa cum ai face cu un şoarece sau cu o insectă? Nu-i venea sa creadă. Poate că era o greşeală; trebuia să fie o greşeală. N-aveai ce face, trebuia sa presupui c-a fost o greşeală.

Mai întâi, ceea ce îi făcuseră n-avea nici un rost. El nu era nici vacă. nici cal. Nu-l puteau sili să muncească împotriva voinţei lui. De vreme ce ora nefolositor ca forţă de muncă, n-avea nici un sens să-l închidă între pereţii aceştia de nisip. Fusese impus femeii, pur şi simplu.

Dar parcă, pe undeva nu era sigur. Privind peretele de nisip ce-l înconjura pentru a-l sugruma, îşi aminti cu ciudă cum nu reuşise să escaladeze. Se scăldase numai în nisip şi asta îi paraliza simţământul unei neputinţe totale. Satul era cu totul ros de nisip, orânduielile obişnuite nu se mai respectau. Poate că era o lume deosebită, iar el avea motive să fie bănuitor. Dacă era adevărat, de pildă, că bidoanele de gaz şi lopata fuseseră pregătite special pentru el, atunci era sigur că şi scara de frânghie fusese ridicată fără ştirea lui. Apoi faptul că femeia nu-i dăduse nici o explicaţie, că accepta tăcută totul, cu o stranie supunere, dovedea că îl pândea un pericol. Vorbele ei din noaptea trecută, lăsând să se înţeleagă că va trebui să stea mult la ea, nu fuseseră poate numai cuvinte fără şir.

Se porni apoi o mică avalanşă de nisip.

Se întoarse în colibă apăsat de presimţiri rele. Se duse ţintă la femeia care rămăsese ghemuită. Ridică ameninţător mâna stângă. Ii sticleau ochii de suferinţă, însă, la mijlocul gestului, braţul ridicat să lovească îi căzu dintr-o dată. Poate că s-ar simţi mai bine dacă ar pălmui-o pe pielea goală. Dar oare nu

era acesta tocmai rolul pe care sătenii îl sileau să-l joace? Femeia aştepta bătaia, căci pedeapsa primită înseamnă, într-un fel, crimă răscumpărată.

Se întoarse cu spatele la ea, se prăbuşi pe bordura podelei ridicate şi-şi prinse capul în mâini. Începu să geamă fără să ridice glasul, încercă să înghită saliva ce se aduna, dar îi stătea în gât, sufocându-l. Mucoasa laringelui devenise şi ea foarte sensibilă la nisip; cu asta n-o să se obişnuiască oricât va avea de stat aici. Saliva devenise un fel de spumă ruginie care zemuia pe la colţurile gurii. După ce scuipă, simţi şi mai tare asprimea nisipului, încercă să scape de ea trecându-şi vârful limbii pe pereţii interiori ai obrajilor şi scuipând de mai multe ori, dar era ceva fără sfârşit. Gura îi era fierbinte şi uscată de parcă s-ar fi inflamat.

N-avea rost. Oricum, va sta de vorbă cu femeia şi-o va convinge să-i explice mai clar ce se întâmplă. Dacă s-ar lămuri situaţia, poate că ar şti şi el ce să facă. Nu putea rămâne fără un plan de luptă. Dar ce va face dacă ea va refuza să-i răspundă? Acesta ar fi, într-adevăr, răspunsul cel mai trist şi, mai mult ca sigur, aşa va fi. Tăcerea ei îndărătnică! Felul în care stătea ca o victimă lipsită de apărare, ghemuită acolo, cu picioarele sub ea!

Înfăţişarea spatelui ei gol era necuviincioasă şi animalică, îi veni s-o lovească peste şale şi s-o trântească la pământ, dar de îndată ce îi trecu prin minte gândul acesta, îşi ţinu răsuflarea, ruşinat. Simţea că în curând se va vedea în chip de călău, torturând femeia, călare pe fesele ei mânjite de nisip. Da, una ca asta s-ar putea lesne întâmpla, şi atunci el şi-ar pierde şi dreptul de a mai protesta.

Deodată pântecele îi fu străbătut de o durere vie. Băşica udului, umplută probabil până la crăpare, ţipa să fie uşurată.

SE UŞURASE şi rămase stând aşa, inspirând de disperare în aerul greu. Deşi nu exista nici o speranţă ca lucrurile să se aranjeze cu timpul, nu se putea hotărî să se întoarcă în casă Acum, după ce plecase de lângă femeie, îşi dădea seama cât de primejdios era să fie cu ea. Nu, problema nu era de fapt femeia, ci poziţia ei ghemuită. Nu mai văzuse niciodată ceva atât de neruşinat. Nu putea să reîntoarcă. Oricum o luai, poziţia aceea a ei era extrem de primejdioasă.

Unele specii de insecte şi de păianjeni cad, când sunt atacate pe neaşteptate, într-o stare de paralizie, un fel de acces epileptic. asemenea unui aeroport cu turnul de control invadat de nebuni. o imagine fragmentată. Dori ca să creadă că propria lui lipsă de mişcare oprise orice mişcare în lume, aşa cum broasca în hibernare desfiinţează iarna.

Pe când i se depănau astfel gândurile, razele soarelui începură să dogorească tot mai intens Se aplecă brusc, vrând parcă să se apere de săgeţile de lumină. Plecându-şi deodată capul, îşi apucă gulerul cămăşii şi trase cu toată puterea. Cei trei nasturi de sus se descheiară. Curăţându-şi palmele de nisipul lipit, îşi aminti vorbele femeii din noaptea trecută, că nisiul nu este uscat niciodată, că întotdeauna e destul de umed ca să degradeze tot ce atinge. După ce-şi scoase cămaşa, îşi desfăcu puţin cureaua, lăsând aerul să circule liber prin pantaloni. Dar n-avea rost să se agite, îngrijorarea îl părăsi aşa cum

venise. Umezeala nisipului îşi pierdea puterea magică de îndată ce venea în contact cu aerul.

În clipa aceea îşi dădu seama că poate se înşelase. Interpretase greşit goliciunea femeii. Deşi tot mai credea în intenţia ei secretă de a-l ademeni, poate că la ea goliciunea era o obişnuinţă, devenită necesara datorită felului de viaţă pe care-i ducea. De fapt, se dusese să se culce când se crăpa de ziuă. Toată lumea transpiră în somn. Goliciunea ei era perfect normală, căci era nevoită să doarmă în timpul zilei ca într-o oală de nisip dogoritor. Dacă ar fi în situaţia ei, ar prefera, desigur, şi el să fie pe cât posibil gol. Înţelegerea acestui fapt îl linişti brusc şi-i topi încordarea, ca şi cum o briză uşoară ar fi despărţit sudoarea de nisipul prins de piele. N-avea rost să se frământe zadarnic. Evadaseră oameni prin tot felul de pereţi solizi, şi chiar de după gratii. De ce să bocească în faţa unui lacăt, înainte de a cerceta dacă este închis sau nu? Merse încet înapoi la colibă, târându-şi picioarele prin nisip. De data aceasta va fi calm şi va scoate de la femeie toate informaţiile de care avea nevoie. Dacă se va înfuria şi va ţipa la ea, o va face doar să amuţească.

Pe de altă parte, tăcerea ei trăda probabil doar ruşinea că, din cauza unei neglijenţe, a fost văzută dormind goală.

OCHILOR săi, supuşi de curând strălucirii nisipului dogoritor, li se părea că în colibă domnea un semiîntuneric umed şi răcoros. Aerul mirosea a mucegai mocnit, altfel decât afară. Dar deodată îşi dădu seama de ceva care nu putea să fie decât închipuire.

Femeia dispăruse. Pentru o clipă lucrul acesta îl surprinse, căci se săturase să-i tot ghicească jocurile. Dar aici nu era vorba să dezlege o ghicitoare. Ea era totuşi acolo. Stătea privind în jos, cu spatele la el, în faţa cănii de apă de lângă spălător.

Se îmbrăcase. Nu-i găsea nici un cusur. Culoarea chimonoului verde-albăstrui, asortat cu pantalonii de lucru, îi dădea impresia unei prospeţimi de mentă. Zău că-şi făcea prea multe griji. Cu lipsa de somn şi mediul straniu în care se afla, era limpede că nu putea să aibă decât vedenii delirante.

Femeia puse o mână pe buza cănii şi privi într-însa. Cu vârful degetului făcu inele pe suprafaţa apei. Bărbatul îşi lepădă cămaşa grea de transpiraţie şi nisip şi şi-o răsuci strâns în jurul pumnului.

Ea privi speriată înapoi, iar trăsăturile i se încordară. Felul ei grijuliu de a fi era atât de firesc, încât ai fi zis că toată viaţa avusese expresia asta pe faţă. Dar el hotărî să pară cât mai indiferent.

— Fierbinte, nu? Cerule, nici nu poţi purta cămaşă când e atât de cald.

Dar ea era tot bănuitoare şi-l privea cu amărăciune. Râse sfios, cu un aer silit, şi-i vorbi ezitând:

— Da, aşa e. Ai să faci arsură de nisip dacă te dezbraci când transpiri.

— Arsură de nisip?

— Da. Pielea asudă ca după arsuri, apoi se jupoaie.

— Hm. Mă întreb dacă e adevărat că asudă. Eu aş zice că se macerează de la umezeală.

— Da. De aceea.

Poate că începea să se simtă în largul ei, căci, în sfârşit, limba i se dezlegă.

— De aceea, când ştim că asudăm, umblăm dezbrăcaţi cât putem mai mult. La urma urmei, trăim în gropile astea, aşa că nu trebuie să ne temem că ne vede cineva.

— Fireşte. Uite, n-aş vrea să te deranjez, dar cămaşa asta trebuie spălată.

— Sigur. Ţi-o voi spăla cu plăcere. Mâine au să ne aducă bidonul cu apă.

— Mâine? Mâine va fi o problemă, râse el.

Într-adevăr, condusese abil discuţia şi ajunsese la ceea ce îl interesa.

— Că tot veni vorba, când, în numele cerului, au să-mi dea drumul de-aici? Sunt foarte încurcat. Când un salariat ca mine îşi întrerupe chiar numai o jumătate de zi lucrările de plan, riscă să piardă enorm. Nu vreau să mai pierd nici un minut. Pe de altă parte, se află prin pământul nisipos, ca acela de aici, o mulţime de coleoptere. Mă întreb dacă ştii vreuna. Doream să găsesc o specie nouă în vacanţa asta.

Ea mişcă uşor din buze, dar nu rosti nici un cuvânt. Probabil că repeta numele neobişnuit de coleopteră. Bărbatul înţelese că mintea i se închide din nou. Continuă repede.

— Ia spune, n-ar fi posibil să intrăm în legătură cu sătenii, lovind în bidonul de gaz sau într-alt fel?

Dar nu primi nici un răspuns. Femeia recăzuse în tăcerea ei pasivă, aşa cum cade o piatră în apă.

— Ce-i cu dumneata? Drace! De ce nu spui ceva?

Era din nou nervos la culme, dar îşi înăbuşi oarecum dorinţa de a ţipa.

— Nu pricep. Dacă e vreo confuzie, în ordine! Ce-a fost, a fost. Ceea ce mă supără cel mai mult este tăcerea dumitale. Elevii mei fac la fel, însă eu le spun că lucrul cel mai laş pe care-l pot face este să amuţească, prefăcându-se că iau totul asupra lor. Dacă există vreo explicaţie, spune-mi-o!

— Dar. ochii ei şovăiră privindu-şi cotul, dar. spuse ea cu o voce surprinzător de sigură, credeam că ai înţeles.

— Înţeles? oftă el, incapabil să-şi ascundă spaima.

— Da, trebuia să fi înţeles până acum.

— Dar nu înţeleg! strigă el în cele din urmă. Cum să înţeleg? Nu-mi poţi cere să înţeleg, dacă nu-mi spui nici o vorbă.

— Uite, viaţa de aici e mult prea grea pentru o femeie singură.

— Şi ce mă priveşte pe mine?

— Te priveşte. Şi mă tem că m-am purtat rău cu dumneata.

— Ce vrei să spui? se bâlbâi el de emoţie. Cu alte cuvinte, ce-nseamnă conspiraţia asta? Dumneata ai fost momeala? Credeai că am să cad numaidecât în cursă ca un câine sau ca o pisică fiindcă eşti femeie?

— Se apropie anotimpul când vin vânturile din nord şi ne e teamă de furtunile de nisip, zise ea uitându-se la uşa de lemn deschisă.

În vocea ei calmă şi monotonă, se simţea o încredere absurdă.

— Bine, dar ăsta nu-i un lucru de glumă! Toate nebuniile au o limită. Asta se cheamă detenţie ilegală, pur şi simplu. Curată crimă! N-ar trebui să faceţi astfel de lucruri. Există atâţia oameni fără serviciu, care ar fi bucuroşi dacă li s-ar da prilejul să câştige un ban.

— Poate. Dar dacă oamenii din afară ar şti ce se petrece aici, am avea neplăceri.

— Şi sunteţi convinşi că vă merge cu mine? Uite că nu-i aşa! Dac-aţi crezut asta, v-aţi înşelat amarnic. Spre ghinionul vostru, nu sunt un vagabond, îmi plătesc impozitele şi am buletin de identitate, în curând se vor porni cercetări în legătură cu dispariţia rnea şi atunci o să vedeţi voi! Nici atâta nu pricepeţi? Cum credeţi oare c-o să ieşiţi din încurcătură? Du-te acuma şi cheamă-l pe cel care-i mai mare în sat. Lui am să-i spun exact ce cred despre situaţia asta stupidă.

Plecând capul, femeia oftă încetişor. Umerii îi căzură, dar nu încercă în nici un fel să se mişte; era ca un căţel părăsit, certat pe nedrept. Totuşi atitudinea ei îl înfurie şi mai tare.

— De ce şovăi? Haide, asta nu mă priveşte numai pe mine. Şi dumneata eşti o victimă, nu? Eşti sau nu o victimă? Singură ai spus că dacă s-ar afla în afară ce viaţă duceţi aici, aţi avea neplăceri. Asta arată cât de lipsită de raţiune vă este viaţa, încetează să le faci pe plac. Nu-i lăsa să te trateze ca pe o sclavă. N-are nimeni dreptul să te ţină închisă. Du-te şi cheamă pe cineva. O să ieşim de-aici. Ah, asta e! Ţi-e teamă, nu? Dar e o nebunie! De ce să-ţi fie teamă? Sunt eu aici. Şi am prieteni care scriu la ziare. O să dăm acestei poveşti o întorsătură socială. Ce? Nu e bine? De ce nu spui ceva? Crede-mă, nu ai nici un motiv să te sperii!

După un timp, femeia spuse deodată, ca şi cum ar fi vrut să-l împace.

— Pot să-ncep să gătesc prânzul?

URMĂRI cu coada ochiului femeia, care începu să cureţe tăcută nişte cartofi. Se gândea dacă să primească liniştit hrana pe care o prepara sau nu.

Acum era momentul să fie calm şi rece. De vreme ce intenţiile ei ieşiseră la iveală, ar fi mai bine să privească lucrul drept în faţă, în loc să fie nehotărât; ar trebui să întocmească planuri serioase de evadare. Va putea să le ceară mai târziu socoteală că s-au purtat rău cu el. Dar stomacul gol îi slăbea voinţa. Nu se putea concentra. Dacă nu voia să recunoască oficial situaţia penibilă în care se afla, ar trebui să refuze orice hrană. Ar fi ridicol să mănânce nefiind de acord cu situaţia. Pe de altă parte, şi unui câine zbârlit i se moaie coada, de îndată ce apucă un ciolan. Dar mai bine să nu se grăbească cu concluziile. Nu ştia precis cât de departe va merge femeia, de aceea nu era nevoie să fie atât de pasiv. In nici un caz nu va accepta să fie servit pe degeaba. Ii va plăti pentru mâncare. O dată ce-i va da bani, nu va avea nici un motiv să se simtă dator. deloc. Crainicii de la meciurile de box televizate spuneau că atacul e cel mai bun mijloc de apărare.

După ce îi veni această idee, se simţi uşurat că găsise o scuză să nu refuze mâncarea. Deodată, mintea i se lumină şi înţelese totul. Duşman era numai nisipul. Da, asta era. Nu trebuia să pună probleme inutile, sortite să se frângă la mijloc ca nişte bare de fier. I-au luat scara de frânghie, ei bine, va face o scară de lemn. Dacă peretele de nisip va fi prea abrupt, îl va domoli înlăturând nisipul. Dacă ar sta puţin să se gândească, totul ar merge mai uşor. Planul părea peste măsură de simplu, dar cu cât era mai simplu, cu atât era mai bun. Soluţia cea mai bună – vezi oul lui Columb – e de cele mai multe ori ridicol de simplă. Dacă nu-i era lene, dacă voia să lupte cu adevărat, ei bine, jocul nu se sfârşise încă.

Femeia terminase de curăţat cartofii; îi tăie bucăţele şi-i puse într-o oală mare, de tuci, aşezată pe cuptor, împreună cu o ridiche mare tăiată felii, cu frunze cu tot. Scoase cu grijă dintr-o pungă de plastic un chibrit si, după ce-l aprinse, strânse din nou punga şi-o legă cu o bucată de elastic. Într-o tigaie puse orez, peste care turnă apă, să-l spele probabil de nisip. Oala începu să bolborosească şi în aer se răspândi mirosul înţepător de ridiche.

— A mai rămas puţină apă. N-ai vrea să te speli pe faţă?

— Nu, prefer s-o beau decât să mă spăl cu ea.

— îmi pare rău, dar apa de băut o ţin în altă parte.

Scoase de sub spălător un cazan mare înfăşurat în celofan.

— Nu e prea rece, dar e fiartă, aşa că nu trebuie să-ţi fie teamă.

— Dacă nu laşi puţină apă pe fundul cănii, cu ce-ai să speli mai târziu vasele?

— Le spăl frecându-le cu nisip.

Vorbind, luă un pumn de nisip de lângă fereastră şi-l aruncă într-o farfurie pe care o ţinea în mână. Întinse nisipul pe toată farfuria şi o acoperi, ca să-i arate cum face. Nu era tocmai sigur dacă farfuria era într-adevăr curată, dar simţea că probabil aşa trebuie să fie. Nisipul curăţă – şi asta se potrivea foarte bine cu ideea pe care şi-o făcuse despre el, înainte.

Prânzul îi fu servit din nou sub umbrelă. Peşte la grătar şi legume fierte. Toată mâncarea scrâşnea între dinţi din cauza nisipului. Dacă femeia ar atârna umbrela de plafon, am putea mânca împreună, se gândi, dar nu voia să-i facă el propunerea. Ceaiul aspru, de calitate proastă, era destul de închis la culoare, dar avea un gust slab.

După ce mânca, femeia se-ntoarse la spălător si, punându-şi pe cap o bucată de celofan, începu să-şi mănânce liniştită prânzul. Parcă e o insectă, gândi el. Oare avea de gând să trăiască aşa toată viaţa? De afară, locul acesta părea doar o pată mică pe pământ, dar când erai în fundul văgăunii, nu mai vedeai decât nisip şi cerul nesfârşit. O existenţă monotonă, închisă într-o privire. Femeia îşi trăise probabil întreaga viaţă aici, jos, fără să-şi amintească măcar dacă i-a spus cineva o vorbă bună. Poate că inima ei pulsa ca inima unei fetiţe, pentru că oamenii-l prinseseră şi i-l dăruiseră. Era ceva atât de jalnic!

Fu ispitit să-i spună ceva, dar mai întâi se hotărî să fumeze şi-şi pregăti o ţigară. Celofanul părea să aibă aici o importanţă vitală. Luă un chibrit şi-l

aprinse, dar ţigara nu mai era bună de nimic. Trase tare, sugând fumul printre dinţi, dar oricât trăgea, simţea numai gust de fum. Un fum extrem de unsuros, care-i irita limba; zvârli ţigara. Experienţa aceasta îl înfurie şi-i alungă orice dorinţă de a vorbi cu femeia.

Ea era ocupată să cureţe vasele murdare. Le puse pe podeaua de pământ, acoperindu-le încet cu nisip. Apoi spuse şovăind:

— Va trebui să încep numaidecât să dau jos nisipul de pe acoperiş.

— Să dai jos nisipul? A, bine, în regulă. Se întreabă, indiferent, în ce măsură îl interesa asta. Nu-i păsa dacă putrezeau grinzile şi cădea acoperişul.

— Dacă te-ncurc, vrei să plec undeva?

— Îmi pare rău, dar dacă nu te superi.

De ce se prefăcea? De ce nu-şi mărturisea măcar în parte adevăratele gânduri? În sinea ei se simţea probabil ca şi cum ar fi muşcat dintr-o ceapă putredă, dar pe faţă nu i se putea citi nimic pe când îşi înfăşură, cu o mişcare sigură, prosopul îndoit în jurul bărbiei şi-l lega la spate. Cu un pămătuf şi cu o bucată de lemn sub braţ, se caţără pe despărţitura cămăruţei care avea doar o jumătate de uşă. El strigă deodată:

— Drept să-ţi spun, sunt convins că amândoi ne-am simţi mult mai bine dacă s-ar prăbuşi casa asta, bucată cu bucată!

Singur se mira de izbucnirea aceasta duşmănoasă. Femeia se-ntoarse şi-l privi cu şi mai multă surprindere. Poate că nu s-a prefăcut încă de tot într-o insectă, gândi el şi continuă:

— Nu, nu sunt supărat pe dumneata, ci pe toată situaţia. Nu-mi plac uneltirile oamenilor de aici, care cred că pot răpi un om. Îţi dai seama? N-are importanţă dacă pricepi sau nu. Am să-ţi povestesc o istorioară cu haz. În casa în care stăteam cu chirie, ţineam un căţel. Avea o blană deasă de tot, care nu năpârlea nici vara. Era atât de caraghios, încât m-am hotărât în cele din urmă să-l tund. Dar tocmai când mă pregăteam să arunc părul tăiat, câinele – mă întreb de ce – începu deodată să urle cu jale, apucă în gură un smoc de păr şi se năpusti în cuşca lui. Simţea, probabil, că părul făcea parte din fiinţa lui şi nu voia să fie despărţit de el.

Observa pe furiş expresia femeii. Ea însă nici nu încercă să se mişte, rămânând sus pe despărţitura, aplecată într-o poziţie silită.

— Lasă, nu te mai gândi la asta. Fiecare îşi are propria lui filosofie, care nu i se potriveşte decât lui. Dă-i înainte, toceşte-ţi degetele până la os măturând nisip sau ce vrei tu. Dar eu nu suport asta. M-am săturat! Aş putea să ies uşor de aici dacă aş vrea. Şi nu mai am ţigări.

— O. aveam de gând să-ţi spun. despre ţigări. zise ea stingheră şi supusă. când ne vor aduce apa. mai târziu.

— Ţigări? Aduc şi ţigări? Fără să vrea începu să râdă. Nu e vorba de asta, ci de smocurile de păr. Smocuri de păr. Nu-nţelegi? încerc să-ţi spun că n-are rost să dai zadarnic importanţă unui smoc de păr.

Ea tăcea. Nu erau semne că ar dori să explice ceva. Aşteptă un moment şi, când fu sigură că bărbatul sfârşise de vorbit, se întoarse încet, ca şi cum

nimic nu s-ar fi întâmplat, şi-şi reluă munca. Dădu peste cap oblonul cămăruţei şi se caţără cu coatele şi picioarele, mişcându-se stângaci. Ici-colo, nisipul începu să curgă în şuviţe subţiri. El avea impresia că între plafon şi acoperiş se afla poate vreo insectă curioasă. Nisip şi lemn putred. Nu, mulţumesc! Era sătul de lucruri bizare!

Apoi, dintr-un colţ al tavanului, nisipul începu să curgă ameţitor, în mai multe şuvoaie de lăţimea unor panglici. Liniştea din casă contrasta straniu cu violenta curgerii nisipului. Găurile şi crăpăturile din tavan fură repede reproduse cu exactitate pe rogojina de paie. Nisipul îi frigea nasul şi-i irita ochii. Fugi ca ars afară din casă.

Odată ajuns afară, simţi că se topeşte într-un peisaj de flăcări. În acelaşi timp, în interiorul trupului stăruia ceva, ca o suliţă de gheaţă. Se simţi oarecum ruşinat. O femeie, ca un animal. care judecă numai în prezent. n-are nici ieri, nici mâine. şi tânjeşte după o inimă. O lume în care oamenii cred că semeni de-ai lor pot să dispară aşa cum se şterge creta de pe tablă. Nici în visele sale cele mai nebuneşti ni-şi putuse închipui că undeva în lume mai există o astfel de barbarie. Bine, oricum. dacă acesta era un semn că începea să-şi regăsească echilibrul şi să-şi revină după şocul de la început, procesele de conştiinţă erau binevenite.

Dar să nu piardă vremea. Dorea să isprăvească înainte de a se întuneca, închizând ochii pe jumătate, măsură înălţimea peretelui de nisip care tremura în dosul unei perdele de valuri de căldură, ca sticla topită. De câte ori îl privea, i se părea că crescuse şi mai înalt. Ar fi greu să înfrunţi natura încercând să prefaci o pantă blândă într-una abruptă. El voia doar să încerce să transforme o pantă piezişă într-una mai dulce. Nu avea nici un motiv să şovăie.

Cel mai bine ar fi, desigur, s-o taie treptat dinspre vârf. Cum asta era imposibil, nu avea altă scăpare decât să sape de jos în sus. Mai întâi va scoate o cantitate de nisip de la bază, aşteptând ca acela de deasupra să umple golul, apoi va scobi mai mult şi iar va lăsa să cadă partea de deasupra. Dacă va repeta mereu această operaţie, baza se va înălţa treptat şi la urmă va atinge vârful. Fireşte că nisipul în curgere ar putea să-l tragă în jos chiar în timp ce lucra. Dar oricât de mult va curge, el nu mai auzise să se fi înecat cineva în nisip, ca într-o apă.

Lopata stătea lângă bidoanele de gaz, rezemate de peretele exterior care înconjura podeaua de lut. Marginea dinţată a lopeţii lucea albă, ca o bucată de porţelan spart.

Câtva timp sapă cu nădejde. Nisipul nu i se împotrivea şi munca părea să înainteze. Sunetul lopeţii muşcând din nisip şi propria lui respiraţie făceau să treacă mai uşor timpul. De la o vreme braţele începură să-i obosească. Credea că lucrează de mult, dar văzu că nu făcuse nimic; de sus căzuse doar puţin nisip. Rezultatul era altul, diferit de simplul proces geometric pe care şi-l închipuise.

Ca să nu se frământe în continuare, se hotărî să se odihnească şi să-şi verifice teoria construind un fel de machetă a văgăunii. Din fericire, materialul

nu-i lipsea. Alese un loc în umbra streşinilor şi sapă o groapă lată cam de o jumătate de metru. Dar panta creată nu avea înclinaţia la care se aşteptase; avea cel mult patruzeci şi cinci de grade şi totul semăna cu o cupă largă la gură. Când încercă să scoată nisip de la bază, se scurse pe margini, dar înclinarea rămase aceeaşi. Se părea că există un unghi fix. Greutatea şi rezistenţa granulelor păreau să fie într-un echilibru perfect. Presupunând că acesta ar fi adevărul, peretele pe care încerca să-l învingă avea oare acelaşi grad de înclinaţie?

Nu, asta nu. Era poate o iluzie, nu putea să fie adevărat. Când priveşti orice pantă de jos în sus, înclinaţia ei pare mai mică decât este în realitate.

Atunci, n-ar fi cazul să considere că totul depinde de cantitate? Presiunea ar varia, fireşte, o dată cu diferitele cantităţi de nisip. Când s-ar schimba presiunea, sigur că ar trebui să apară o variaţie în echilibrul dintre greutate şi rezistenţă. Poate că depinde de natura granulelor de nisip. Lutul comprimat şi lutul din depozitele naturale au rezistenţe cu totul diferite la presiune. In plus, trebuia să ţină seama de umiditate. Pe scurt, probabil că aici se aplica o altă lege, diferită de aceea a machetei imaginate de el.

În ciuda insuccesului, încercarea nu i se părea zadarnică, însuşi faptul că acum ştia că panta peretelui era într-o stare de super-stabilitate constituia o descoperire importantă, în general, nu e prea greu să prefaci o stare superstabila într-una normală.

O soluţie suprasaturată produce prin agitare un precipitat cristalin şi tinde spre punctul normal de saturare.

Deodată îşi dădu seama că lângă el era cineva. Se-ntoarse. Nu observase că femeia stătea în prag şi-l privea ţintă. Lucrul acesta îl tulbură, fireşte, şi făcu un pas îndărăt, încurcat, privind în jur de parcă ar fi cerut cuiva ajutorul. Ridică privirea şi iată că, pe creasta de nisip din răsărit, stăteau în şir trei bărbaţi şi priveau spre el. În jurul capului purtau ştergare. Cum nu li se vedea decât partea de sus a capului, nu putea fi sigur, dar i se păru că erau bătrânii de ieri. Bărbatul se îndreptă pe dată, apoi se răzgândi şi se hotărî să nu-i ia în seamă, continuându-şi munca. Faptul că era supravegheat îl stimula.

Sudoarea îi curgea în ochi şi-i picura de pe vârful nasului. Cum nu avea timp să se şteargă, închise doar ochii şi sapă mai departe. Sub nici un motiv nu trebuia să-şi odihnească braţele. Văzând cât de neînduplecat lucra, ei vor înţelege, dacă nu erau grei de cap, cât de josnic se purtau.

Privi la ceas. Îl şterse de pantaloni ca să îndepărteze nisipul de pe sticlă. Era numai 2.10. Tot atât fusese şi când se uitase mai înainte. Deodată îşi pierdu încrederea în ritmul muncii sale. Văzut de un melc, probabil că soarele înaintează cu viteza unei mingi de baseball. Apucă din nou lopata şi, întorcându-se cu spatele la perete, se apucă de lucru cu furie.

Deodată scurgerea nisipului deveni violentă. Auzi întâi o răbufnire scurtă, apoi simţi o greutate pe piept, încercă să privească în sus ca să vadă ce s-a întâmplat, dar îşi pierduse simţul orientării, îşi dădu seama vag că

deasupra lui juca o lumină lăptoasă, pe când sta chircit într-o băltoacă negricioasă de vomă.

Partea a doua.

Jabu, jabu, jabu, jabu Ce s-aude? Ce? Sună clopote.

Jabu, jabu, jabu, jabu, Vocea e a cui? Vocea dracului.

FEMEIA cânta încet, ca pentru sine, repetând neobosită aceleaşi versuri în timp ce răzuia noroiul de pe cana de apă.

Când sfârşi, bărbatul auzi un zgomot de orez care se macină. Oftă uşor, se-ntoarse în pat şi aşteptă cu tot trupul încordat. Curând femeia aduse un lighean cu apă, vrând probabil să-l spele. Pielea iritată de transpiraţie şi de nisip începea să se inflameze. Zăcea întins, în aşteptarea prosopului rece şi ud.

Stătuse în pat de când leşinase în nisip, în primele două zile vărsase întruna şi avusese temperatură de aproape patruzeci de grade, dar în ziua următoare febra scăzuse şi îi revenise în parte pofta de mâncare. Cauza principală probabil că nu fusese izbitura valului de nisip, ci munca sub razele arzătoare ale soarelui, cu care nu era obişnuit. Oricum, până la urmă nu fusese cine ce.

Poate că de aceea se vindecase atât de repede. A patra zi: durerea din picioare şi din sale îi dispăruse aproape de tot. In ziua a cincea, în afara de o greutate în tot trupul, nu mai avea uimic. Rămase totuşi în pat, prefăcându-se bolnav. Se înţelege că atitudinea aceasta avea un motiv şi fusese dinainte calculat, căci nu renunţase nici o clipă la planul lui de evadare.

— Eşti treaz? Întrebă femeia, sfioasă.

Privea printre gene la rotunjimea genunchilor ei, aşa cum se străvedeau prin pantalonii de lucru. I se răspunse cu un geamăt, fără cuvinte.

Storcând încet prosopul în ligheanul de cupru ciocănit, ea îl întrebă:

— Cum te simţi?

— De. ceva mai bine.

— Vrei să te şterg pe spate?

Nu-i displăcea să se lase pe mâna femeii, de vreme ce avea scuza că era bolnav. Îşi amintea vag că citise o poezie despre un copil bolnav, cu temperatură, care visase că era învelit în staniol rece. Pielea lui, pe care nisipul o înăsprise, era din nou proaspătă şi răcorită. Mirosul femeii îi luneca pe trup, înviorându-l într-un mod subtil. Dar nici acum n-o putea ierta cu totul. Ceea ce simţea pentru ea era una, iar ceea ce îi făcuse ea era altceva. Trebuia să facă o deosebire. Vacanţa lui de trei zile se sfârşise. Nu avea rost să se frământe. Nereuşita primului plan, de a nivela panta de nisip surpând stânca, se datorase numai lipsei de pregătire. Ar fi izbutit dacă nu făcea insolaţie. Dar săpatul nisipului fusese mai greu decât îşi închipuise. Trebuia să aplice o metodă mai practică, şi aşa avusese ideea să se prefacă bolnav.

Când îşi venise în fire, fusese oarecum neplăcut impresionat de faptul că-l culcaseră tot în casa femeii. Părea că sătenii nu voiau să-i arate nici o simpatie, înţelese aceasta, dar îşi păstră totuşi ideile. Nu chemaseră nici un medic pentru că nu-şi dădeau seama cât de gravă era starea lui. O să-i facă el

să le pară rău! O să doarmă neîntors toată noaptea, în timp ce femeia va munci, iar ziua, când ea trebuia să se odihnească, îi va tulbura somnul, plângându-se neîncetat că-l doare.

— Te doare?

— Sigur că da. Mă tem că mi-am rupt şira spinării.

— Să-ţi fac un masaj?

— Doamne fereşte! Nu. N-aş putea suferi să mă maseze decât cineva care se pricepe. Nervii aceştia ai spatelui sunt foarte necesari vieţii. Ce te-ai face dacă aş muri? V-aţi trezi cu toţii în mare încurcătură. Cheamă un medic. Un doctor! O, cum mă doare! Nu mai pot suporta durerea. Dacă nu te grăbeşti, va fi prea târziu!

Incapabilă să mai rabde încordarea, femeia va fi în curând sleită, puterea de muncă îi va scădea şi casa însăşi va fi ameninţată. Nici pentru sat nu va fi prea plăcut. Departe de a fi câştigat pe cineva care să-i ajute la muncă, vor vedea că şi-au creat doar o piedică. Dacă nu-i vor da drumul repede, situaţia o să-i depăşească.

Dar nici planul acesta nu era atât de simplu cum şi-l închipuise. Aici nopţile erau mai active decât zilele. zgomotul lopeţii auzit prin perete. respiraţia femeii. fluierăturile şi strigătele bărbaţilor care cărau coşurile. zgomotul înăbuşit al căruciorului cu trei roţi, domolit de vânt. lătratul îndepărtat al câinilor. Cu cât încerca să doarmă, cu atâta devenea mai nervos şi se trezea de-a binelea.

Când nu putea dormi destul noaptea, nu se putea abţine şi aţipea ziua. O ştia, din păcate. Şi dacă ideea aceasta avea să dea greş, va exista întotdeauna o altă cale de scăpare. Dar era nerăbdător. Trecuse o săptămână. Probabil că se făcuse o cerere pentru o anchetă asupra cauzelor dispariţiei lui. Primele trei zile făcuseră parte din vacanţa obişnuită, dar după aceea avea să fie dat dispărut. Colegii lui, care de obicei erau foarte atenţi cu ceea ce făceau ceilalţi, nu vor lăsa să treacă neobservată absenţa lui. Poate chiar în această seară va apărea vreunul dintre aceia care-şi bagă nasul peste tot, dând târcoale pensiunii unde-şi avea locuinţa. Camera de zi, dogorind sub soarele după-amiezii, va trăda absenţa stăpânului. Poate că vizitatorul va fi gelos, fără să vrea, pe norocosul care a scăpat din gaura aceea. A doua zi, cu acompaniament de sprâncene ridicate şi cu încruntări, se va şopti şi se va bârfi. Era firesc să se întâmple aşa. Nici măcar el nu se putea aştepta ca vacanţa aceasta excentrică să aibă un alt efect asupra colegilor săi. Rar vei întâlni un om mai invidios decât un profesor. Şiruri de studenţi se perindă ani de-a rândul, asemenea apelor unui râu. Ei curg înainte, iar profesorul rămâne în urmă, ca o stâncă adâncă înfiptă în albia curentului. Deşi poate depăna altora povestea speranţelor lui, el nu le mai visează. Se crede neînsemnat şi ori lunecă într-un masochism solitar, ori, în lipsa lui, devine bănuitor şi mistic, denunţând mereu excentricităţile altora, îi este atât de dor de libertate, de activitate, încât nu poate decât să-i urască pe cei din jur. Se vor întreba cu toţii dacă dispariţia lui e întâmplătoare? Nu. Dacă ar fi fost aşa, ar fi sosit într-un fel sau altul veşti despre el. Oare s-a sinucis?

Dar asta ar fi implicat poliţia. Şi sinuciderea ar fi imposibilă. Nu-l credeţi în stare de aşa ceva pe nebunul ăsta. A dispărut fiindcă aşa a vrut. Nu mai are rost să intrăm în amănunte. Dar în curând se va împlini o săptămână. E un alarmist, zău că nu ştim ce i-a venit.

Nu era sigur dacă vor fi sincer îngrijoraţi, dar, cel puţin, curiozitatea lor va fi coaptă ca o portocală neculeasă la vreme. Prin urmare, pasul următor va fi făcut de directorul şcolii, care se va duce la poliţie interesându-se ce formalităţi se îndeplinesc atunci când se porneşte o anchetă. Faţa lui serioasă nu va trăda plăcerea care va izbucni într-însul. Numele şi prenumele: Niki Jumpei. Vârsta: treizeci şi unu de ani. înălţimea: 1,70 m. Greutatea: 70 de kilograme. Părul: cam rar, pieptănat pe spate; nu foloseşte briantină. Vederea: O. D. 207 30; O. S. 20/20. Culoarea pielii: măslinie. Trăsături: faţa prelungă, uşor strabism, nasul cârn, pomeţi proeminenţi; alte semne distinctive nu are, în afară de o aluniţă vizibilă sub urechea stângă. Grupa sanguină. A. B. Vorbeşte puţin împleticit şi se bâlbâie.

Introvertit, încăpăţânat, dar nu deosebit de nesociabil. Îmbrăcămintea: probabil îmbrăcat ca pentru ocupaţia lui de entomolog. Prezenta fotografie, anexată mai sus, a fost făcută acum o lună."

Fireşte ca ţăranii aveau un plan ascuns, de vreme ce îndrăzniseră să se vâre într-o aventură atât de nebunească. Şi nu le va fi greu să-şi bată joc de câţiva poliţişti de provincie. Probabil că luaseră măsuri, oprindu-i să vină la ei pentru orice fleac. Dar această viclenie era necesară şi avea rost atâta timp cât el era sănătos şi capabil să sape la nisip. Nu merita să ascunzi pe cineva care zăcea de o săptămână grav bolnav, cum era el. Dacă hotărau că le era nefolositor, înţelept ar fi fost să-i dea drumul numaidecât, înainte ca situaţia să se complice. În momentul acesta mai puteau să spună că omul aiura de pe urma şocului pricinuit de căderea întâmplătoare în văgăună, iar această explicaţie ar fi mult mai demnă de crezare decât propriile lui declaraţii că a fost prins şi sechestrat.

Undeva chită un cocoş şi mugi strident un taur, dar în văgăuna de nisip nu existau nici distanţe, nici direcţii. Lumea normală, obişnuită, era afară, unde se jucau copii aruncând cu pietre de-a lungul drumului şi unde la timpul potrivit cocoşii vesteau sfârşitul nopţii. Culorile zorilor începeau să se amestece cu aroma orezului fiert.

Femeia îl frecă zdravăn. După ce-l şterse tare cu un şervet ud, îl lustrui de parcă ar fi fost un geam, învârtind strâns şervetul până se făcu dur ca o bucată de lemn. Senzaţia ritmată a frecţiei, împreună cu zgomotele dimineţii, îl predispuneau la moţăiala.

— Fiindcă veni vorba. îşi stăpâni un căscat care părea smuls cu de-a sila, a trecut atâta timp. mi-ar plăcea să citesc un ziar. Ce crezi.? Există vreo posibilitate să capăt vreunul?

— Am să întreb. mai târziu.

Îşi dădea seama că femeia încerca să-i arate cât era de sinceră. După tonul sfios al vocii ei, simţea că se ferea să-l jignească. Dar tocmai asta îl irita

cel mai mult. Oare avea să-l ceară într-adevăr? N-avea el dreptul să citească, dacă voia, un ziar? Îi dădu la o parte mâinile ocărând-o, mânat de dorinţa de a răsturna şi ligheanul cu tot ce era în el.

Dar în momentul acesta furia n-ar fi fost la locul ei. Un om grav bolnav nu s-ar agita atâta pentru un ziar. Fireşte că dorea să citească. Dacă în văgăună nu vedeai decât nisip şi iar nisip, era natural să doreşti să vezi, în fine, reproduse nişte peisaje. Citise în diferite cărţi că pictura peisagistă se dezvoltă în ţinuturi sărace în frumuseţi naturale şi că ziarele se născuseră în regiuni industriale, unde legăturile dintre oameni erau anonime. Mai mult încă, poate avea noroc şi găsea anunţuri cu persoane dispărute sau, mai bine, poate că rubrica de ştiri diverse relata, într-un colţ, propria lui dispariţie. Fireşte, nu se putea aştepta ca sătenii să-i dea de bunăvoie un ziar care conţinea un astfel de articol, în orice caz, răbdarea era acum lucrul cel mai important. Desigur că nu era deloc distractiv să te prefaci bolnav. Era ca şi cum ai ţine în mână un arc strâns înfăşurat. Nu suportai la infinit. Nici el nu putea să lase lucrurile să meargă înainte ca până acum. Trebuia să-i facă să înţeleagă că aveau o răspundere faţă de el. Va avea grijă, chiar de astăzi, ca într-un fel sau altul femeia să nu apuce să adoarmă.

(Nu adormi! Nu trebuie să adormi!) Se-ntinse şi scoase un geamăt prelung.

SORBEA o supă fierbinte cu bucăţi de alge prin ea, sub umbrela pe care femeia o deschisese lângă el. Pe fundul ceştii rămase un strat de nisip.

Memoria încetase să-i mai funcţioneze. La un moment dat totul se confundase cu un vis lung, apăsător. Se făcea că era călare pe un beţişor chinezesc uzat, pe care plutea în jos pe o stradă necunoscută. Nu era rău pe beţişor, era ca pe trotinetă, dar când îşi slăbi atenţia, veselia îi pieri. Strada din apropiere era de un roşu spălăcit, iar de la distanţă, de un verde ceţos. Ceva din combinaţia culorilor îl tulbura. La urmă ajunse la o clădire lungă de lemn, care părea o baracă. In aer plutea miros de săpun ieftin. Urcă scările, suflecându-şi pantalonii gata să-i cadă, şi ajunse într-o cameră goală în care era doar o masă lungă, îngustă. In jurul ei şedeau vreo zece bărbaţi şi femei, jucând cu aprindere cărţi. Jucătorul din mijloc împărţea cărţi dintr-un pachet. La sfârşit îi dădu lui ultima carte şi făcu strigarea. El o luă fără să vrea şi o privi. Nu era o carte de joc, ci o scrisoare moale, stranie la pipăit. Când o apăsă, ţâşni sânge. Strigă tare şi se trezi.

Vederea îi era întunecată de o ceaţă fumurie. Când se mişcă, auzi un foşnet de hârtie uscată. Faţa îi era acoperită cu un ziar deschis. Drace! Iar adormise. De pe suprafaţa ziarului căzu, în momentul când îl dădu la o parte, un strat de nisip. Judecind după cantitatea care se strânsese, se părea că trecuse destul de mult timp. Înclinaţia razelor care pătrundeau prin crăpăturile peretelui îi spunea că era pe la amiază. Dar ce miros era acesta? se miră el. De cerneală proaspătă? Era imposibil, totuşi se uită la dată: miercuri 16. Era într-ade-văr ziarul din ziua aceea! De necrezut, dar adevărat, înseamnă că femeia îi transmisese cererea.

Se ridică, sprijinindu-se într-un cot, pe salteaua umedă şi lipicioasă de transpiraţie. Prin cap începură să-i alerge tot felul de gânduri şi cu greu izbutea să urmărească literele de pe ziarul mult aşteptat.

Platforma-program a Comitetului unit japonezo-american.

Cum Dumnezeu făcuse femeia de pusese mâna pe ziarul ăsta? Poate că ţăranii începeau să simtă că-i datorau ceva? Chiar şi aşa, judecind după cum merseseră până acum lucrurile, orice contact cu exteriorul înceta după dejun. Avea oare femeia vreun mod special de a comunica cu exteriorul, pe care el nu-l cunoştea încă? Sau, în lipsa lui, se dusese chiar să cumpere ziarul? Oricum, într-un fel sau în altul, îl obţinuse.

Măsuri drastice împotriva ambuteiajelor.

Dar stai. Presupunând că femeia ieşise, era de neconceput că o făcuse fără scara de frânghie. Nu ştia cum izbutise, dar un lucru era sigur: se folosise de o scară de frânghie. Un prizonier visând să scape, era una – dar cum se împăca femeia, care era din satul acela, cu pierderea oricărei libertăţi de mişcare? îndepărtarea scării de frânghie trebuia să fie o măsură provizorie, ca să-l poată ţine pe el în închisoare. Dacă lucrurile stăteau aşa, putea să-i înşele şi el. Poate se va mai ivi vreodată un prilej ca ăsta.

S-a descoperit că anumite substanţe conţinute în ceapă au efect în tratamentul îmbolnăvirilor produse de iradiaţii.

Strategia lui de a se preface bolnav părea să fi produs o reacţie neaşteptată. Totul vine la timp pentru cel ce ştie să aştepte -ce bine ziceau bătrânii! Dar, oarecum, nu-i convenea. Rămânea într-însul o nemulţumire. Poate că de vină era acel vis ciudat care îl tulburase profund. Se simţea neliniştit când se gândea la scrisoarea aceea primejdioasă. Dar era oare primejdioasă? Şi ce semnificaţie avea?

De altfel, nu avea nici un rost să se frământe ori de câte ori visa ceva. Oricum, trebuia să isprăvească ceea ce începuse să facă.

Femeia dormea lângă pragul ridicat în jurul sobei. Respira regulat şi zăcea încolăcită, cu genunchii în poziţia lor obişnuită, îşi pusese un chimonou de vară, necălcat. Din prima zi nu mai apăruse niciodată dezbrăcată în faţa lui, dar sub chimonou probabil că era tot goală.

Cercetă în grabă rubrica faptelor diverse şi anunţurile locale. Fireşte, nici un articol nu se ocupa de dispariţia lui. Nu exista nici un anunţ în acest sens. Dar cum nu se aşteptase la altceva, nu se simţi descurajat. Se sculă liniştit şi coborî pe podeaua de lut. Purta nişte pantaloni scurţi largi, de mătase vegetală, iar torsul îi era gol. Hotărât, în situaţia aceasta era îmbrăcămintea cea mai potrivită. In jurul mijlocului, acolo unde îşi legase mai strâns şiretul, se adunase nisip, iar pielea inflamată îl durea.

Se opri în pragul uşii ca să privească pereţii de nisip. Lumina care îi bătea în ochi făcea ca totul în jur să ardă în flăcări galbene. Nici urmă de oameni sau de vreo scară de frânghie. Şi asta i se părea firesc. Cercetă totuşi, ca să fie sigur. Nu se zărea nici măcar un semn că scara de frânghie fusese coborâtă; dar cu vântul care bătea, orice urmă dispărea în cinci minute. Chiar

în faţa pragului, suprafaţa nisipului era răscolită întruna, de parcă ar fi mişcat-o un curent pe dedesubt.

Se întoarse în casă şi se culcă. Prin odaie zbura o muscă. Era mică şi roză, o muscă de oţet. Probabil că undeva se altera vreun aliment. După ce luă o gură de apă din ceainicul acoperit cu celofan de lângă perna lui, îi striga femeii:

— Scoală-te, te rog. Vreau să-ţi spun ceva.

Ea sări ca arsă, tremurând. Chimonoul de vară se deschise până la brâu, descoperindu-i sânii căzuţi, dar încă plini, pe care apărea desluşit o reţea de vinişoare. Zăpăcită, îşi potrivi chimonoul. Părea că nu s-a trezit de-a binelea, iar în ochi îi plutea o privire rătăcită. El ezită. S-o întrebe de scară chiar acum? Să ţipe la ea mânios? Sau să-i vorbească pe un ton blând, întrebător, mulţumindu-i totodată pentru ziar? Dacă scopul lui fusese să-i tulbure somnul, era mai bine să-i vorbească aspru. Dăduse greş când încercase să se prefacă bolnav, căci nu se purtase ca un om care-şi rupsese şira spinării. Acum trebuia să-i convingă pe săteni că nu mai putea să muncească şi, în orice caz, să-i determine să slăbească supravegherea. Se înduplecaseră până la a-i aduce un ziar. Trebuia să le frângă şi mai mult rezistenţa.

Dar aşteptările îi fură numaidecât înşelate.

— Fireşte că nu ies de-aici. S-a întâmplat că oamenii de la cooperativa fermei mi-au adus nişte proptele de lemn, pe care le cerusem mai demult, aşa că am putut să-i rog. La noi în sat doar vreo patru-cinci familii cumpără ziare şi oamenii s-au dus departe, până la chioşcul din oraş, ca să-ţi facă rost de el.

Probabil că aşa se întâmplase. Era ca şi cum s-ar fi aflat încuiat într-o carceră, cu un lacăt fără cheie. Dacă populaţia locului trebuie să se împace cu traiul acesta de puşcăriaşi, pentru el peretele de nisip nu era un fleac. Simţi că îl cuprinde disperarea şi stărui:

— Dar e nemaipomenit! Casa asta e a dumitale, nu? Şi doar nu eşti câine. Firesc ar fi să te poţi mişca liber, nu? Sau poate ai săvârşit o faptă atât de urâtă, încât nu mai îndrăzneşti să apari în faţa sătenilor?

Ochii femeii se deschiseră mari de uimire. Se uită la el fix, şi atunci văzu că erau roşii şi injectaţi.

— Nu! E o prostie să-ţi închipui că nu îndrăznesc să mă arăt în faţa lor.

— Bine, dar n-ai nici un motiv să fii atât de fricoasă.

— Dar n-am nici un motiv nici să ies de-aici.

— Ai putea măcar să te plimbi din când în când.

— Să mă plimb?

— Da. Ar fi destul să faci o plimbare prin împrejurimi. Cred că înainte de venirea mea mai hoinăreai când aveai poftă, nu?

— Da, dar dacă mă plimb fără rost, obosesc.

— Să ştii că nu glumesc. Gândeşte-te bine. Ar trebui să înţelegi. Chiar şi un câine ar înnebuni dacă l-ai închide într-o cuşcă.

— M-am plimbat, spuse ea scurt cu vocea-i monotonă, reţinută, într-adevăr, mă trimiteau să umblu destul de mult. Înainte de a veni aici. Multă

vreme am purtat în braţe un copil. M-am săturat de atâta umblat. Bărbatul fu luat prin surprindere. Ce fel curios de a vorbi! Când îi vorbea aşa, îi era cu neputinţă să-i răspundă.

Da, îşi amintea că acum vreo zece ani, când pretutindeni erau numai ruine, toată lumea dorea cu disperare să nu aibă motive să meargă undeva. Iar acum se săturase de libertatea de a se putea mişca? Se mira el. Doar până şi un copil care doreşte atât de mult să plece într-o excursie plânge când se rătăceşte.

Deodată femeia întrebă cu glas schimbat:

— Te simţi bine?

Se uită la ea ca prostul. Ii era necaz, dorea s-o facă să-şi recunoască vina, chiar dacă trebuia să-i stoarcă mărturisirea. La gândul acesta, părul i se zbârlea, iar pielea şi-o simţea aspră ca hârtia uscată. Cuvântul „piele" părea să stabilească o asociaţie cu „forţă". Brusc, femeia deveni o siluetă decupată pe un fundal. Un bărbat de douăzeci de ani este aţâţat de un simplu gând. Un bărbat de patruzeci de ani, de suprafaţa pielii. Dar pentru un bărbat de treizeci, cea mai primejdioasă este femeia care e doar o siluetă. O putea îmbrăţişa aşa cum s-ar îmbrăţişa pe sine, nu? Dar în spatele ei erau milioane de ochi. Ea era doar o păpuşă trasă de sforile imaginaţiei. Dacă ar îmbrăţişa-o, ar fi supus controlului. Minciuna că şi-a rupt coloana vertebrală s-ar descoperi îndată în adevărata ei lumină. Dar nu putea suporta ca viaţa să i se termine, nici măcar într-un loc ca acesta.

Femeia se apropie de el, sfioasă. Genunchii ei îi apăsară soldurile. Un miros stătut, de apă încălzită la soare, venind din gura ei, din nas, din urechi, de la subsuori, din întregul ei trup, începu să umple camera, încet, şovăitor, porni să-şi plimbe degetele aspre pe spatele lui şi tot trupul bărbatului se încorda.

Deodată degetele ei făcură un arc şi-i atinseră coastele. Bărbatul ţipă.

— Mă gâdili!

Femeia râse. Părea că-l provoacă sau că e timidă. Se întâmplase prea brusc. Nu-şi putea da seama numai sub impulsul momentului. Ce voia? O făcuse dinadins, sau îi lunecaseră degetele fără nici o intenţie? Până acum câteva minute, clipise tare din ochi, încercând să se trezească, îşi aminti că în prima noapte ea râsese la fel de curios, când îl înghiontise trecând pe lângă el. Se întrebă dacă prin purtarea aceasta urmărea ceva.

Poate că nu credea în aşa-zisa lui boală şi-şi ascundea bănuiala. Era posibil. Dar el nu trebuia să-şi slăbească vigilenţa. Farmecele ei erau ca o plantă carnivoră, înzestrată în mod special cu dulcele miros al mierii. Întâi va semăna seminţele scandalului îndemnându-l la un act pătimaş, iar apoi lanţurile şantajului îl vor ţine legat de mâini şi de picioare.

BĂRBATUL se simţea ca o lumânare care se topeşte. Porii îi erau plini cu sudoare. De când îi stătuse ceasul, nu mai era sigur ce oră era. În afara acestei văgăuni de douăzeci de metri poate că era încă zi, dar pe fundul ei se lăsase deja amurgul.

Femeia era tot cufundată în somn. Poate că visa, căci braţele şi picioarele îi zvâcneau nervos, încercase să-i tulbure somnul, dar nu reuşise, în ceea ce-l privea, dormise destul.

Se sculă şi lăsă aerul să-i mângâie pielea. Prosopul îi căzuse probabil de pe faţă când se întorsese în somn; În dosul urechilor, în jurul nărilor şi în colţurile buzelor se lipise atâta nisip, încât se apucă să-l înlăture, îşi puse o doctorie în ochi şi şi-i acoperi cu capătul prosopului; repetă această operaţie de câteva ori în şir, încât până la urmă putu să-i deschidă uşor. Dar doctoria de ochi avea să se isprăvească în două, trei zile. Şi acesta era un motiv pentru care dorea ca totul să se termine repede. Trupul îi era greu, de parcă ar fi fost întins pe un pat magnetic, într-un costum de fier. Făcu un efort să-şi concentreze privirea şi, la lumina difuză care se strecura prin uşă, descifra tulbure literele de tipar ale ziarului, ce păreau picioarele unei muşte moarte.

De fapt, ar fi trebuit s-o silească să-i citească ziarul în timpul zilei. I-ar strica astfel şi somnul – doi iepuri împuşcaţi dintr-un foc. Ce ghinion că adormise înaintea ei! Încercase el ceva, dar uite că încurcase lucrurile.

Iar la noapte îşi va blestema din nou cumplita insomnie, încercă să numere de la o sută de-a-ndoaselea, în ritm cu respiraţia. Recompuse anevoie drumul pe care mergea de obicei de la pensiunea lui la şcoală, încercă să spună, unele după altele, numele tuturor insectelor pe care le cunoştea, grupându-le în familii şi în ordine, încurcătura fu şi mai mare când descoperi că toate aceste metode n-aveau nici un efect. Auzea vântul cum mătura marginea văgăunii. zgomotul lopeţii tăind patul de nisip ud. lătratul îndepărtat al câinilor.

zumzetul confuz de voci, tremurând ca flacăra unei lumânări. Nisipul care curgea fără-ncetare era ca o pilă care răzuia terminaţiile nervilor. Şi totuşi trebuia să rabde, să rabde.

Bine, va îndura într-un fel. Dar îndată ce lumina albastră, răcoritoare, luneca în jos pe marginile văgăunii, totul se întorcea pe dos şi bărbatul se lupta cu somnul, care îl sugea aşa cum buretele suge apa. Atâta vreme cât cercul vicios nu se va rupe undeva, nu numai ceasul, dar şi timpul vor sta în loc oprite de firele de nisip.

Ziarul era la fel ca întotdeauna. Se miră la gândul că nu-l mai citise de-o săptămână, căci nu era aproape nimic nou. Dacă şi gazeta era o fereastră deschisă spre lumea din afară, atunci geamul ei era îngheţat.

Printre funcţionari se răspândeşte mita. Oraşele universitare devin nişte adevărate Mecca industriale. Operaţiuni suspendate, în curând adunarea Consiliului General al Muncii – propuneri prezentate. O mamă sugrumă doi copii şi apoi se otrăveşte. Este furtul frecvent de maşini un nou mod de viaţă, naşte noi crime? O tânără necunoscută aduce, timp de trei ani, flori la postul de poliţie. Probleme puse de bugetul pentru Olimpiada de la Tokyo. O fantomă înjunghie din nou două fete. Studenţi otrăviţi cu somnifere la chef. Preţurile mărfurilor simt vântul de toamnă. Cunoscutul saxofonist Blues Jackson soseşte în Japonia. Din nou tulburări în Africa de Sud – 280 de victime. Scoală

mixtă de hoţi fără taxe de şcolarizare – certificat de absolvire pe baza reuşitelor practice.

Nici o ştire interesantă. Totul era un turn de iluzii, din cărămizi iluzorii şi găunoase. Dacă viaţa ar fi alcătuită numai din lucruri importante, ar fi ca o casă periculoasă de sticlă, greu de mânuit. Dar viaţa de toate zilele era întocmai ca titlurile din ziare. Cunoscând lipsa de însemnătate a existenţei, toată lumea aşază centrul compasului în propria-i casă.

Deodată ochii îi căzură pe un articol surprinzător.

Pe la ora 8.00 a.m., în ziua de 14, pe şantierul de construcţii Asia Orientală, la nr. 30, în Yokokawa, un căruţaş al companiei Hinohara, domnul Yashiro Tsutomu (în vârstă de 28 de ani) a fost grav rănit, fiind îngropat sub o avalanşă de nisip. A fost dus la un spital din apropiere, dar a decedat la puţin timp după internare. In urma cercetărilor întreprinse de poliţia din Yokokawa, accidentul pare să fi fost provocat de scoaterea unei cantităţi prea mari de nisip din partea de jos a unei movile de 10 metri, care trebuia nivelată.

Aha! Fără îndoială că acesta era articolul pe care doreau ţăranii să-l vadă el. Nu degeaba îi împliniseră cererea. Era de admirat că nu încercuiseră articolul cu roşu. Îşi aduse aminte de arma periculoasă numită blackjack. Un blackjack se face umplând cu nisip un săculeţ de piele. Se spune că loveşte ca o bară de fier sau de plumb. Zadarnic curge nisipul, tot nu e ca apa. În apă poţi să înoţi, dar nisipul te înveleşte şi te zdrobeşte omorându-te.

Se părea că nu judecase bine situaţia.

Un timp fu nevoit să mediteze ca să se hotărască asupra unei noi strategii. De când ieşise femeia să cureţe nisipul, trecuseră vreo patru ore. Al doilea grup de oameni care cărau coşurile îşi isprăvise munca şi se întorcea spre căruciorul cu trei roţi. După ce se asigură, ascuţindu-şi auzul, că oamenii nu mai reveneau, se sculă încetişor şi se îmbrăcă. Femeia luase lampa, deci trebuia să facă totul pe dibuite, în pantofi, nisipul se depusese până sus. Îşi îndesă manşetele pantalonilor în şosete, îşi scoase jambierele şi le băgă în buzunar. Se hotărî să-şi pună echipamentul de entomolog lângă uşă, ca să-l poată găsi mai uşor. Datorită stratului gros de nisip, nu era silit să păşească încet.

Femeia era complet absorbită de muncă. Tăia nisipul cu mişcări line; respira adânc şi regulat. Umbra ei alungită dansa în jurul lămpii de la picioare. Ascuns după colţul casei, bărbatul se căznea să respire uşor, încet, în mâini ţinea cele două capete ale unui prosop, întinzându-le. După ce va număra până la zece, se va repezi. Atacul trebuia să vină în clipa în care femeia se va apleca înainte să îngrămădească nisipul cu lopata.

Fireşte, nu putea pretinde că nu era nici o primejdie. N-avea de unde să ştie – atitudinea sătenilor putea să se schimbe brusc, în răstimp de o jumătate de oră. Era vorba în primul rând de funcţionarul acela public. Bătrânul din sat îl confundase la început cu acel funcţionar şi păruse foarte îngrijorat. Probabil că-l aşteptau într-un viitor apropiat în inspecţie. Dacă ar fi aşa, oamenii din sat ar cârti poate împotriva sechestrării lui şi ar renunţa să-l ţină prizonier. Dar tot

aşa, nimic nu garanta că jumătatea de ceas nu se va întinde la o jumătate de an, la un an şi chiar la mai mult. Exista o şansă de cincizeci la sută că va dura o jumătate de oră şi tot de cincizeci la sută că va ţine un an, dar în nici un caz el n-ar fi fost dispus să pună rămăşag.

Când se gândea ce bine-ar fi să scape, înţelegea că pentru el n-ar fi preferabil dacă ar continua să facă pe bolnavul. Dar un lucru îl mira peste măsură. Trăia într-un regim constituţional şi, prin urmare, era natural să se aştepte să fie ajutat. Oamenii care dispăreau într-o ceaţă de mister şi rămâneau dispăruţi adesea tocmai asta doreau. Dar cât timp cazul nu părea de natură criminală, el era încredinţat unei autorităţi civile şi nu criminale, astfel că nici chiar poliţia nu putea să se amestece prea mult.

În cazul lui, situaţia era complet diferită, iar el dorea cu disperare să fie ajutat. Oricine vedea camera lui goală trebuia să înţeleagă repede ce s-a întâmplat, chiar dacă nu-l ştia nici din vedere, nici din auzite. Cartea deschisă la pagina la care ajunsese când o pusese pe masă. banii mărunţi vârâţi în buzunarul hainei cu care venea la şcoală. carnetul lui de cecuri care nu purta nici o urmă de retrageri recente, deşi suma depusă în contul lui era mică. cutia cu insecte care se uscau, încă incomplet aranjată. plicul timbrat, gata de pus la cutie, în care se găsea comanda pentru un nou borcan de adunat insecte, dezordinea aceasta silită -toate indicau intenţia lui de a trăi mai departe. Un vizitator nu putea să nu audă în cameră jalnicul lui strigăt.

Ei. şi mai era scrisoarea aceea. stupidă. Ce bine era dacă n-ar fi scris-o! Asta era, scrisoarea! În vis spusese adevărul, iar acum umbla cu dedesubturi, înşelându-se! De ce? Se scuzase destul. Ce-a fost, a trecut, dar şi-o făcuse singur, cu mâna lui.

În preajma vacanţei avusese o comportare cu totul fără rost, misterioasă, neîmpărtăşind nici unui coleg unde avea de gând să plece. Nu numai că-i părăsise fără să le spună un cuvânt, dar căutase ca totul să pară cât mai misterios. Crezuse că era modul cel mai sigur de a-şi necăji colegii, atât de serbezi în munca lor de rutină. La gândul că printre oamenii trişti şi cenuşii, alţii aveau alte culori – roşie, albastră, verde -se cufunda într-o insuportabilă greaţă de sine.

Numai în romane şi în filme vara era scăldată în razele unui soare orbitor, în realitate, existau duminici umile în oraşele mici. un bărbat făcându-şi siesta cu articolele politice ale unui ziar răspândind un iz de praf de puşcă. sucuri de fructe conservate şi termosuri cu capace magnetice. bărci de închiriat, cincizeci de cenţi ora, coada e aici, vă rog – golfuri spumegânde, cu resturile plumburii de peşte mort. iar la urmă un troleibuz supraîncărcat, gemând obosit. Toată lumea ştie asta, dar nimeni nu vrea să fie luat în bătaie de joc şi păcălit; astfel, pe pânza cenuşie a realităţii, ei schiţează cu vervă numai conturul unui festival iluzoriu. Taţi mizerabili, nebărbieriţi ţipă la nişte copii plângăcioşi, încercând să-i convingă că a fost o duminică plăcută. scene meschine, pe care le-a văzut oricine în câte un colţ de autobuz. gelozia patetică a oamenilor şi nerăbdarea lor în faţa fericirii altora.

Dacă ar fi fost numai atât, n-ar trebui să ia nimic în serios. Dacă acela dintre colegii săi căruia-i ziceau Mobius n-ar fi reacţionat la fel ca şi ceilalţi, poate că n-ar fi fost nici el atât de încăpăţânat.

Încercase să aibă încredere în omul acesta cu ochii bulbucaţi, care arăta întotdeauna ca şi cum tocmai s-ar fi spălat pe faţă şi care era un tip extrem de sociabil.

Încercase o dată, în mod sincer, să-şi dea pe faţă gândurile cele mai intime, pe care nu le împărtăşise decât rareori.

— Ce crezi? Mă-ndoiesc de avantajul unei educaţii care atribuie vieţii un sens.

— Ce înţelegi prin sens?

— Cu alte cuvinte, o educaţie iluzorie ce te face să crezi că există ceva care în realitate nu există. De aceea mă interesează foarte mult nisipul, căci deşi e solid, are proprietăţi hidrodinamice bine stabilite.

Mirat, celălalt se aplecase, încovoindu-şi spinarea ca o pisică. Dar expresia feţei îi rămăsese cea dintotdeauna, deschisă. Părea să nu-i displacă prea mult ideea. Cineva spusese odată că omul acesta seamănă cu o bandă Mobius. O bandă Mobius este o fâşie de hârtie, răsucită o dată, cu cele două capete lipite, alcătuind o suprafaţă fără început şi fără sfârşit. Voiau oare să spună că viaţa socială şi viaţa particulară a acestui om formau un cerc Mobius?

Îşi amintea că simţise pentru acest om o oarecare admiraţie, amestecată cu puţin cinism.

— Cu alte cuvinte, vorbeşti despre o educaţie realistă?

— Nu. Am dat exemplul cu nisipul pentru că, analizând lucrurile, am ajuns la concluzia că lumea este asemenea lui. Natura fundamentală a nisipului se înţelege foarte greu, dacă ne gândim la el în stare staţionară. Nu numai că nisipul curge, dar această curgere este însuşi nisipul, îmi pare rău că nu pot să-ţi explic mai bine.

— Dar înţeleg ce vrei să spui. Pentru că în educaţia practică nu poţi să scapi de relativism.

— Nu e asta. Şi dumneata devii nisip. Vezi cu ochii nisipului. Odată mort, nu vei mai avea griji întrebându-te când vei muri.

lll

— Trebuie să fii un idealist. Cred că ţi-e frică de elevii dumitale – nu-i aşa?

— Da, pentru că eu cred că elevii mei sunt ca nisipul.

Omul râsese din toată inima, arătându-şi dinţii albi, dar nu păruse nici un moment deranjat de acest schimb de cuvinte în contradictoriu. Ochii lui ieşiţi din orbite dispăruseră complet sub cutele pleoapelor. Jumpei nu se putuse abţine să nu surâdă. Omul era într-adevăr un fel de bandă circulară Mobius, atât în bine, cât şi în rău. În bine, merita laude.

Dar, vorbind de un cerc Mobius, omul îşi manifestase, la fel ca şi ceilalţi colegi, aceeaşi invidie cenuşie faţă de vacanţa lui. Din partea unui cerc Mobius,

părea un strigăt venit de departe. Lucrul acesta îl dezamăgise pe Jumpei, dar în acelaşi timp îi plăcuse. Oricine putea să fie rău şi virtuos totodată. Aşa, ajunsese să-l necăjească cu tot mai multă plăcere.

Şi apoi scrisoarea. ireparabila carte de joc care-i căzuse. Obsesia din visul de noaptea trecută avusese o cauză bine definită.

Ar fi inexact să pretindă că între el şi femeia aceea nu mai era iubire. Numai că, certându-se adesea, relaţiile dintre ei erau cam neclare şi niciodată nu putea să fie sigur de ea. Dacă, de exemplu, el spunea că, la urma urmei, căsătoria seamănă cu cultivarea unui ogor sterp, ea răspundea furioasă şi repezită că înseamnă a face dintr-o casă strâmtă una mai mare; iar dacă el zicea contrariul, ea spunea tocmai pe dos. Era un joc de-a huţa-huţa, care dura de doi ani şi patru luni. Poate ar fi mai bine să spunem că, decât să-şi piardă pasiunea, o îngheţaseră idealizând-o prea mult.

Într-o bună zi se hotărâse brusc s-o înştiinţeze printr-o scrisoare că a plecat singur, pentru o bucată de vreme, şi că intenţionat nu a spus nimănui unde se duce. Misterul vacanţei lui, care trebuia să-i impresioneze atât de mult pe colegi, n-avea să provoace din partea ei nici un fel de reacţie. Dar la urmă scrisoarea i se păruse proastă, de aceea o aruncase pe birou, timbrată şi cu adresa pusă, şi plecase.

Acest gest nevinovat devenea, prin urmare, un fel de lacăt automat, pe care numai stăpânul putea să-l deschisă. Sigur că scrisoarea avea să sară cuiva în ochi. Era ca şi cum lăsase în mod special o mărturie că plecase din îndemn propriu.

Era asemenea unui criminal idiot care, descoperit la locul crimei, îşi şterge prosteşte amprentele, dându-şi pe faţă intenţiile criminale.

Posibilităţile de a scăpa de acolo erau astfel pierdute şi, deşi se mai agăţa încă de această posibilitate, speranţele aveau să moară otrăvite de îndoielile lui.

Singurul lucru care mai putea fi făcut era să spargă uşile, nu să aştepte să-i fie deschise. Nu avea nici o scuză dacă mai stătea la îndoială.

Îşi îngropa degetele picioarelor în nisip, până simţi că-l dor, se aplecă şi se pregăti să sară când va ajunge cu numărătoarea la zece, dar ezita chiar şi când ajunsese la treisprezece. In fine, după ce trase aer adânc în piept de patru ori, se repezi.

ÎN CIUDA intenţiei lui, mişcările îi erau leneşe, căci nisipul îl storcea de puteri. Femeia se întoarse şi-l privi mirată, cu lopata în mână.

Dacă ea ar fi avut de gând să se apere, rezultatul ar fi fost altul decât cel sperat. Dar stratagema de a o lua prin surprindere avu succes. E drept, fusese repezit, dar femeia era ca paralizată. Nici nu-i trecuse prin minte să-l lovească cu lopata pe care o ţinea în mână.

— Nu ţipa. N-am să te bat. Stai liniştită.

Îi vorbea întruna, îndârjit, în şoaptă, înfundându-i în neştire prosopul în gură. Chiar şi în faţa acestei fapte îndrăzneţe, făcută de mântuială, ea rămase liniştită, fără să se împotrivească.

În cele din urmă, când înţelese cât era de pasivă, îşi făcu curaj. Scoase o parte din prosopul pe care i-l înfundase în gură, i-l întinse peste buze şi-l legă strâns la ceafă. Apoi, cu jartierele pe care le avea în buzunar, îi legă mâinile la spate.

— Aşa. Acum du-te în casă!

Femeia părea cu totul absentă; nu numai că se supunea actelor lui, ci îl şi asculta. Nu trăda nici o rezistenţă, nici o duşmănie. Poate că se afla într-o stare de hipnoză. Bărbatul n-avea senzaţia că se descurcase prea bine, dar se vedea că violenţa lui neaşteptată avusese efectul de a-i slăbi orice împotrivire. O duse cu forţa până la pragul ridicat al podelei. Cu cealaltă jartieră îi legă picioarele, la glezne, în întuneric trebuia să lucreze pe pipăite şi, pentru mai multă siguranţă, mai înfăşură o dată gleznele femeii.

— Acum, nu te mişca! înţelegi? Nu ţi se va întâmpla nimic dacă ai să stai cuminte. Ştii, sunt disperat şi.

Se uită cum respiră femeia, în timp ce, cu faţa la ea, se întorcea spre uşă. De acolo se repezi afară, apucă lopata şi lampa şi se-ntoarse repede înapoi. Femeia zăcea într-o rână şi, pe măsură ce respira, deschidea şi închidea fălcile. Probabil că-şi împingea falca înainte la fiecare respiraţie, ca să nu înghită nisipul de pe rogojină. Când expira, părea că-şi suflă aerul cu forţă prin nas, spulberându-şi astfel nisipul de pe faţă.

— Va trebui să te-mpaci câtva timp cu situaţia asta. Va trebui să ai răbdare până se întorc ţăranii cu coşurile. N-ai nici un motiv să te plângi, dacă te gândeşti cât am suferit eu. Apoi am să-ţi plătesc întreţinerea. Fireşte, numai cheltuielile pe care le voi calcula eu însumi. Asta nu poate să te supere, nu? De fapt, şederea mea aici ar trebui să nu mă coste nimic, dar nu pot să nu plătesc nimic. Am să te silesc să primeşti banii.

O vreme, furios şi agitat, ţinându-şi gulerul desfăcut ca să lase să intre aerul, îşi ascuţi auzul să audă de afară vreun semn de viaţă. Da, poate că e mai bine să stingă lampa. Ridică sticla lămpii şi era gata să sufle – dar nu, mai întâi să controleze femeia. Nodurile erau destul de strânse pe picioare, nu era loc nici cât să bagi un deget. Articulaţiile se umflaseră şi erau de culoarea cernelii vechi.

Şi căluşul stătea perfect. Buzele ei palide erau atât de strânse, încât aproape că nu mai curgea sânge prin ele, ceea ce-i dădea o înfăţişare de fantomă. Din gură îi picura salivă, făcând o pată neagră pe rogojină, sub obrazul ei. O dată cu pâlpâirea lămpii, i se părea că-i aude gemetele mute.

— N-are nici un rost. Dumneata ai început, în orice caz, zise el repede, pe negândite. Am încercat să ne înţelegem şi suntem aproape chit, nu? Sunt şi eu om şi nu poţi să mă legi pur şi simplu, ca pe un câine. Oricine ar spune că sunt în legitimă apărare.

Deodată femeia îşi suci gâtul şi încercă să-l privească cu coada ochilor pe jumătate închişi.

— Ce este? Vrei să spui ceva?

Ea dădu din cap într-un mod stângaci. Parcă ar fi făcut semn şi că da, şi că nu. Trase lampa mai aproape şi încercă să-i citească în privire. Nu-i veni să creadă ce vedea. Ochii ei erau plini de o nesfârşită tristeţe, în care nu era nici amărăciune, nici ură, ci numai o rugăminte.

Imposibil. I se păruse. „Expresia ochilor" e, de fapt, o figură de stil. Cum poate să existe expresie într-o pupilă? Totuşi tresări şi întinse mâna să-i desfacă puţin căluşul. O trase înapoi şi stinse repede lampa. Auzise vocile oamenilor care cărau coşurile. Aşeză lampa stinsă pe marginea pragului, ca s-o poată găsi uşor şi, lipindu-şi buzele de cazanul de sub chiuvetă, trase o gură de apă. Se ascunse după uşă, ţinând strâns în mână lopata, începu să transpire. Nu mai avea mult. Va trebui să aibă răbdare cinci sau zece minute. Cu o singură mână, trase lângă el cutia cu insecte.

— HEI! Unde sunteţi? strigă o voce răguşită.

— Ce faceţi acolo jos?

O altă voce vibrantă şi tânără făcu ecou celei dintâi.

Bărbatul era ascuns în întunericul văgăunii. Dar afară răsărise desigur luna, iar umbrele bărbaţilor, pe linia dintre nisip şi cer, formau o pată neclară, care se întindea treptat.

Se apropie strecurându-se pe fundul văgăunii, cu lopata în mâna dreaptă.

În vârful stâncii răsună un râs răguşit. Era coborâtă, din mână în mână, o funie la un capăt cu un cârlig pentru bidoane.

— Hai, cucoană, mişcă!

În aceeaşi clipă, bărbatul sări la frânghie, spulberând nisipul în fuga lui.

— Hei, voi de acolo! Trageţi! strigă el cât putu de tare, agăţându-se de frânghia întinsă, cu o forţă care i-ar fi cufundat degetele în piatră. Trageţi! Trageţi! N-am să dau drumul până nu trageţi! Pe femeie am legat-o fedeleş în casă. Dacă vreţi s-o ajutaţi, trageţi sfoara în sus, cât mai repede. Până nu faceţi asta, nu vă las să ajungeţi la femeie! Şi dacă încercaţi să coborâţi, vă zdrobesc capetele cu lopata. Daţi-mă în judecată şi se va vedea cine va câştiga procesul. Să nu cumva să credeţi că am să vă iert! Ce mai aşteptaţi? Dacă mă trageţi sus, n-o să mai fac plângere şi am să trec totul cu vederea. Detenţia ilegală nu e un fleac. Ce mai e? Trageţi în sus şi scoateţi-mă de aici!

Nisipul care cădea de sus îl lovea peste faţă. O senzaţie de ceva rece, lipicios, i se-ntindea repede prin guler, pe sub cămaşă. Răsuflarea fierbinte îi ardea buzele.

Sus se părea că începuse un fel de discuţie. Deodată oamenii se opintiră şi începură să tragă. Greutatea lui inertă, mai mare decât se aşteptase, făcea să-i alunece frânghia printre degete. Se agăţă cu puteri sporite. Un spasm violent ca un râs îi strânse stomacul. Era ca şi cum coşmarul s-ar fi spart în mii de bucăţi şi s-ar fi risipit. Bine. Bine. Era salvat!

Deodată se simţi uşor de tot, plutind în aer. Îl străbătu o senzaţie de greaţă, ca răul de mare, iar frânghia, care până atunci se smucise, atârna moale în mâinile lui.

Ticăloşii de sus dăduseră drumul frânghiei! Făcu o tumbă înapoi şi căzu în nisip. Sub el, cutia de insecte scoase un sunet neplăcut şi ceva îl zgârie pe faţă, probabil cârligul de la capătul sforii. Nemernicii! Din fericire nu era rănit. Când îşi examina partea cu care căzuse şi lovise cutia de insecte, găsi că nu-l durea în nici un loc anume. Sări brusc, căutând frânghia. Fusese trasă în sus.

— Proştilor! Strigătele sunau stâlcit, răguşit. Proştilor! Vouă o să vă pară rău până la urmă!

Nici un răspuns. Numai un murmur stins luneca deasupra lui, ca un fum. Se simţea tot mai furios, căci nu putea deosebi dacă era un sunet duşmănos, ori dacă îşi înăbuşeau râsul. Înlăuntrul lui, mânia şi umilinţa alcătuiau un miez dens de fier. Ţipă, îhfigându-şi unghiile în palmele asudate.

— Nu mă-nţelegeţi? Nu cred că aţi pricepe dacă v-aş spune în cuvinte. Nu v-am spus că am legat-o fedeleş pe femeie? Mai bine trageţi-mă sus. Femeia rămâne aşa cum e până îmi daţi scara de frânghie. Nu mai are cine să curăţe nisipul. Vă convine? Gândiţi-vă bine! Voi o să aveţi neplăceri dacă ne va îngropa nisipul. Dacă nisipul învinge aici, îşi va face drum şi treptat, treptat, va cuprinde tot satul. Ce, nu e bine? De ce nu-mi răspundeţi?

În loc de răspuns, oamenii plecară pur şi simplu, într-un fel care-l descurajă, lăsând în urmă doar zgomotul coşurilor târâte pe jos.

— De ce? De ce plecaţi aşa, fără să-mi spuneţi măcar un cuvânt? strigă el, slab.

Dar vocea şi-o auzea doar el. Se aplecă tremurând şi strânse conţinutul cutiei de insecte. Bănuia că rezervorul de alcool s-a spart si, în clipa când puse mâna pe el, printre degete i se răspândi o răcoare proaspătă. Plânse pe tăcute. Dar nu era prea trist. I se părea că plânge altcineva.

Nisipul se agăţa de el, ca un animal vânjos. Croindu-şi drum cu greutate, bâjbâi în întuneric până ajunse la uşă şi intră în casă. Îşi aşeză uşurel cutia stricată lângă soba îngropată în pământ. În aer era vuiet de vânt. Scoase din bidonul gol de la colţul sobei chibriturile învelite în celofan şi aprinse lampa.

Poziţia femeii nu se schimbase, doar că trupul îi lunecase în jos. Îşi întoarse uşor capul înspre uşă, poate pentru a-şi da seama ce se petrecea afară, clipi de câteva ori în lumină, dar pe dată strânse pleoapele. Se întreba ce va spune ea despre purtarea sătenilor. Dacă va plânge, să plângă; dacă va râde, să râdă. Nu însemna numaidecât că jocul era pierdut, în orice caz, el era acela care ţinea în mâna focosul bombei.

Îngenunche cu un picior în spatele femeii. Şovăi o clipă, desfăcu apoi căluşul şi-l rupse. Nu se simţea prea vinovat. Nu simţea nici un fel de milă, de înţelegere.

Era pur şi simplu extenuat. N-ar mai fi putut suporta altă lovitura în plus, dacă stătea să se gândească bine, căluşul fusese inutil de la bun început. Dacă femeia ar fi strigat după ajutor, ar fi produs panică, ceea ce ar fi grăbit, poate, deznodământul.

Ea căscă fălcile gâfâind. Şervetul era ud, ca un şobolan mort, de saliva şi respiraţia ei grea. Îşi muşcase buzele, lăsând în urmă pete colorate, care păreau

că n-or să mai dispară. Obrajii amorţiţi, care arătau ca pielea peştilor uscaţi, începură să prindă iar viaţă, pe măsură ce-şi mişca într-una falca de jos.

— Curând o să te simţi mai bine, zise el apucând şervetul şi azvârlindu-l pe podeaua de lut. E timpul ca oamenii să ia o hotărâre. Sigur că acum vor aduce foarte repede scara de frânghie. Dacă lasă lucrurile aşa, or să aibă neplăceri. Ăsta e adevărul. N-ar fi trebuit să se deranjeze să mă prindă, dacă nu era absolută nevoie.

Femeia îşi înghiţi saliva şi-şi umezi buzele.

— Dar.

Limba ei părea să nu-şi fi recâştigat funcţiunea. Vorbea înfundat, ca şi cum ar fi ţinut un ou în gură.

— Au ieşit stelele?

— Stelele? De ce stelele?

— Pentru că dacă n-au ieşit.

— Ce vrei să spui cu asta?

Dar femeia obosise de cât vorbise şi se scufundă din nou în tăcere.

— Ce se-ntâmplă? Nu poţi să te opreşti la mijloc, dacă ai început să-mi spui ceva! Vrei să-mi ghiceşti în stele sau ce? Ori poate că e în legătură cu vreo superstiţie de-a voastră? Vrei să spui că oamenii nu coboară scara de frânghie în nopţi fără lună? Ei şi ce? Of, nu înţeleg ce vrei, dacă nu spui nimic. Dacă ai chef să aştepţi până răsar stelele, n-ai decât. Dar ce te faci dacă, în timp ce aştepţi, se iscă un vânt puternic? Atunci stelele vor fi ultimul lucru la care te vei gândi.

— Dacă n-au ieşit încă stelele la vremea asta, zise ea cu o voce care părea stoarsă dintr-un tub vechi, n-are să fie un vânt prea puternic.

— De ce?

— Dacă nu poţi să vezi stelele, înseamnă că e ceaţă.

— Cum poţi să spui aşa ceva, când afară bate un vânt atât de puternic?

— Nu e puternic. Urlă când iese din văgăună.

Bărbatul stătu să se gândească – poate că era adevărat. Faptul că stelele erau ascunse dovedea, în cele din urmă, că vântul nu avea destulă putere ca să risipească vaporii din atmosferă. Probabil că la noapte n-are să fie prea mult vânt. În cazul acesta sătenii nu se vor grăbi. Crezuse că femeia vorbea prostii, iar acum se dovedea că răspunsese surprinzător de logic.

— Desigur. Dar nu sunt neliniştit. Dacă au de gând să continue, va fi un război al nervilor. Mi-e totuna dacă am să aştept o săptămână, zece zile sau chiar cincisprezece.

Femeia îşi îndoi degetele de la picioare. Păreau ventuzele unei mrene de mare; îl cuprinse greaţa văzându-le şi în acelaşi timp îi veni să râdă.

De ce, în numele cerului, era atât de nervos? El era cel care cunoştea punctele vulnerabile ale inamicului, nu? De ce nu putea să privească lucrurile cu mai multă stăpânire de sine? Dacă şi când se va întoarce, va merita să scrie ce-a păţit.

— Ei bine, Niki, sunt uluit. Te-ai hotărât, în sfârşit, să scrii ceva. Într-adevăr, experienţa te-a silit s-o faci. Se spune că rima nu-şi atinge creşterea completă, decât dacă este stimulată.

— Mulţumesc, în clipa de faţă mă gândesc să-i dau un titlu.

— Hm. Ce fel de titlu? „Diavolul nisipurilor" sau „Grozăviile din iadul furnicilor"?

— Astea trădează prea mult gustul pentru lucruri bizare. Nu ai impresia că par nesincere?

— Crezi?

— Oricât ar fi de intensă experienţa, n-are rost să te menţii doar la suprafaţa evenimentelor. Eroii acestei tragedii sunt băieţii de aici şi dacă nu induci întrucâtva soluţia, descriindu-i, experienţa dumitale rară va fi zadarnică. Pfui!

— Ce-ai spus?

— Se curăţă undeva canalele? Sau poate e vorba de o reacţie chimică specială între mirosul de usturoi din gura dumitale şi soluţia antiseptică folosită când se spală coridorul.

— Ce?

— Nu te necăji. Chiar dacă aş încerca să scriu, nu sunt născut să fiu scriitor.

— Din nou modestia asta deplasată. Nu trebuie să crezi că scriitorii sunt ceva special. Dacă scrii, eşti scriitor, nu?

— Da, în general se consideră că toţi profesorii sunt predispuşi să scrie, fără deosebire.

— Dar sunt foarte apropiaţi de scriitori, ca meserie.

— Asta se cheamă educaţie creatoare? în ciuda faptului că n-au făcut cu mâna lor nici măcar o singură plumieră?

— O plumieră! Ce impresionant! Oare nu e bine să ajungi să te realizezi?

— Mersi pentru o asemenea educaţie. Eu sunt silit să experimentez o senzaţie nouă ca să pot aprecia o nouă durere.

— Asta-i o speranţă.

— Dar nimeni nu răspunde dacă speranţa se împlineşte sau nu.

— începând din punctul acesta, trebuie să încercăm să ne încredem în propriile noastre puteri.

— Aşa e. Hai să nu ne mai minţim singuri. E un viciu nepermis pentru profesori.

— Viciu?

— Da, la scriitori. A spune că vrei să fii scriitor nu e decât egoism. Vrei să faci deosebire între tine şi păpuşi, prefăcându-te în păpuşar. Ce deosebire este între judecata asta şi fardul femeilor?

— Eşti prea aspru. Dar dacă foloseşti cuvântul „scriitor" în sensul acesta, ar trebui să poţi face o deosebire între a scrie şi a fi scriitor.

— A, vezi! Acesta e adevăratul motiv pentru care am dorit să mă fac scriitor. Dacă n-aş putea deveni scriitor, n-ar fi numaidecât nevoie să scriu!

Probabil că avea aerul unui copil care nu şi-a primit banii de buzunar.

DINSPRE partea de jos a stâncii veni un sunet frânt, ca o bătaie de aripi. Apucă lampa şi se repezi afară. Pe nisip zăcea un pachet înfăşurat într-o rogojină, împrejur -nimeni. Bărbatul scoase un strigăt prelung. Nu-i răspunse nimeni. Plin de curiozitate, smulse frânghia care ţinea legată rogojina. Singurul lucru la care se putea gândi era că în pachet se aflau cele necesare pentru a se căţăra în sus, pe stâncă. Sătenii tot nu-şi arătau feţele; îi zvârliseră doar lucrurile şi fugiseră. Aşa credea.

Dar pachetul conţinea numai o sticlă de o jumătate de litru şi un pacheţel învelit într-o foaie de ziar. In pacheţel erau trei cutii, fiecare cu câte douăzeci de ţigări Shinsei. Altceva nimic. Apucă de capetele rogojinii şi o scutură cu putere, dar nu curse din ea decât nisip. Se aştepta cel puţin la un bilet, dar nu găsi nimic. Sticla conţinea sake ieftin, care mirosea a orez mucegăit.

Ce-or fi vrând? Poate că se tocmesc? Auzise că indienii din America schimbă ţigări în semn de prietenie. Iar în Japonia sake se bea de obicei la sărbători vesele. De aceea se putea presupune că acţiunile lor trădau intenţia de a ajunge la o înţelegere.

La ţară lumea se gândea mult până se exprima în cuvinte. În privinţa asta erau mai cinstiţi.

Deocamdată era de acord: ţigările erau mai importante decât orice. Cum putuse să stea o săptămână şi ceva fără ţigări? Cu un gest automat, rupse eticheta şi o trase în jos. La pipăit era netedă ca hârtia cerată. Prinse între degete fundul cutiei şi trase o ţigară. Degetele cu care o ţinea tremurau. O aprinse la lampă şi-şi umplu plămânii trăgând încet, adânc, iar aroma îi pătrunse în sânge până în ungherele cele mai îndepărtate ale trupului. Buzele îi amorţiră şi pe ochi i se coborî o perdea grea de catifea. Simţi o ameţeală ca şi cum ar fi fost gâtuit, şi-l trecură fiori.

Strângând la piept sticla de jumătate de litru, se întoarse ameţit în casă, pe picioare pe care nu le mai simţea ca ale lui. Capul îi era prins ca într-o menghină, încercă să se uite la femeie, dar orice făcea, nu putea privi drept înainte. Dintr-o parte, văzută cu coada ochiului, faţa ei părea grozav de mică.

— E un dar. Uite.

Ridică în sus sticla şi i-o arătă, în timp ce mâna care ţinea sticla tremura.

— Ce atenţie din partea lor! Ne-au dat o sticlă întreagă, să sărbătorim de pe acum. Nu ţi-am spus? Am ştiut de la început. Ei, ce-a fost, a fost. Ce zici? îmi ţii companie?

În loc să răspundă, femeia închise ochii. Era îmbufnată pentru că nu-i slăbise legăturile? Femeie proastă! Dacă i-ar spune o singură vorbă bună, probabil că ar dezlega-o numaidecât. Era supărată pentru că nu putea să-l păstreze pe bărbatul pe care pusese mâna cu atâta osteneală şi că acum trebuia să-i dea drumul? Şi asta s-ar putea să fie adevărat. la urma urmelor, avea vreo treizeci de ani. şi era văduvă.

La călcâi femeia avea o rosătură bătătoare la ochi şi tare urâtă. Din nou izbucni în el un râs fără rost. De ce era atât de caraghios piciorul ei?

— Dacă vrei o ţigară, am să ţi-o aprind, vrei?

— Nu. Ţigările îmi usucă gâtul, zise ea cu voce slabă, dând din cap.

— Să-ţi dau atunci o gură de apă?

— Deocamdată nu-mi trebuie nimic.

— Nu trebuie să fii politicoasă. Ştii că nu te-am supus la toate astea pentru că mi-ai fi antipatică, înţelegi, nu-i aşa, că din punct de vedere strategic, era inevitabil? Situaţia grea în care te afli pare să-i fi îmblânzit puţin pe săteni.

— Ei împart oricum ţigări şi sake o dată pe săptămână, acolo unde muncesc bărbaţi.

— Ce vrei să spui?

Era ca un muscoi mare şi negru care credea că şi-a luat zborul când, în realitate, îşi izbea capul de geam, în efortul de a scăpa. (Numele ştiinţific al gâzei e Muscina stabulans.) Muştele acestea au ochii compuşi şi o vedere foarte slabă. Neîncercând măcar să-şi ascundă necazul, bărbatul strigă cu o voce stridentă:

— Dar n-au de ce să se deranjeze astfel pentru noi! Nu ne pot lăsa să ne ducem şi să ne cumpărăm singuri?

— Munca e grea şi n-avem timp. Apoi, muncim pentru sat şi e datoria asociaţiei săteşti să se îngrijească de cheltuieli.

Ei bine, în loc să facă un compromis, îl sfătuiau să renunţe la luptă. Nu, se gândi el, e mult mai rău. Fără îndoială că l-au şi înregistrat alături de mulţi alţii, ca o rotiţă în munca lor de fiecare zi.

— Aş vrea să-ţi pun totuşi o mică întrebare, aşa, ca să mă lămuresc. Sunt eu primul, până în prezent, care a făcut o experienţă ca aceasta?

— Nu. Oricum, nu prea avem ajutoare. Cei care pot să muncească – proprietarii, săracii, toţi – pleacă din sat, unul după altul. E un sat sărac. Nu-i decât nisip.

— Şi ce-o să se întâmple? întrebă el cu o voce liniştită, care împrumutase culoarea defensivă a nisipului. A mai fost cineva prins, afară de mine, nu-i aşa?

— Da, a fost. S-a întâmplat mai demult, în toamna anului trecut. omul cu cărţile poştale.

— Omul cu cărţile poştale?

— Da, vânzătorul, sau aşa ceva, al unei societăţi care face cărţi poştale şi alte lucruri pentru turişti. A venit să-l viziteze pe conducătorul cooperativei. Spunea că dacă am face reclamă locurilor frumoase de aici şi ar afla cei de prin oraşe.

— Şi l-aţi prins?

— La vremea aceea, la o casă de pe aceeaşi parte cu mine, era lipsă de ajutoare.

— Ei, şi ce s-a întâmplat apoi?

— Ei spun c-ar fi murit. Am înţeles că era prea slab pentru munca asta. Şi apoi, s-a întâmplat să fie pe vremea taifunului, iar munca era foarte grea.

— De ce n-a încercat să fugă? Femeia nu-i răspunse. Probabil că era atât de limpede, încât nu socotea că e nevoie să-i răspundă. Nu fugise fiindcă nu putuse. Asta era tot.

— Şi alţii?

— Da. Odată, pe la începutul anului. stai să-mi amintesc. Era un student care umbla vânzând cărţi, sau aşa ceva.

— Un comis voiajor?

— Erau cărţi subţiri, îmi amintesc, costau cam zece yeni şi erau împotriva cuiva.

— A, vreun student dintre aceia care obişnuiesc să cutreiere ţara, adunând susţinători pentru campaniile lor antiamericane. L-aţi prins şi pe el?

— Trebuie să fie tot la vecinii mei, trei case mai jos.

— Şi, fireşte, au luat scara şi frânghia?

— Da. Pentru că tinerii nu rămân de bunăvoie. Poate pentru că în oraş salariul e mai bun şi apoi mai sunt şi filmele, restaurantele, magazinele deschise în fiecare zi.

— Dar încă n-a reuşit niciunul să scape de aici?

— Ba da. Era un tânăr care a plecat la oraş şi s-a înhăitat cu nişte oameni răi. Era zdravăn de tot, când zvârlea cuţitul. s-a scris şi în ziare. şi după ce a ieşit din închisoare l-au adus înapoi, iar acum cred că trăieşte liniştit cu părinţii lui.

— Nu te-ntreb de oameni din ăştia. Te-ntreb de cei care nu se-ntorc dacă au scăpat o dată!

— A fost de mult, a fost o familie întreagă care a reuşit să iasă în timpul nopţii. Casa a rămas goală multă vreme. La urmă era primejdioasă şi nu se mai putea locui în ea. E primejdios într-adevăr! Dacă se dărâmă undeva de-a lungul dunelor, e ca un dig găurit.

— Vrei să spui că după asta n-a mai fost nimeni?

— Nu, nimeni. Aşa cred.

— Absurd.

Vinele de sub ureche i se umflară şi i se puse un nod în gât.

Femeia se-ndoi deodată, ca o viespe când se ouă.

— Ce s-a întâmplat? Te doare?

— O, da. Frânghiile îmi fac rău.

El îi pipăi dosul mâinii, care se înălbise de tot. îşi strecură degetele printre frânghiile care o ţineau legată şi-i luă pulsul.

— Simţi, nu? Pulsul e bun. Cred că nu e nimic serios. Regret, dar mi-ar plăcea să le povesteşti sătenilor care sunt vinovaţi de asta.

— N-aş vrea să te obosesc, dar n-ai vrea să mă scarpini, te rog, pe gât, în dosul urechii?

Luat prin surprindere, nu putu s-o refuze. Intre pielea ei şi stratul de nisip era un strat gros de transpiraţie, ca untul topit. Avea senzaţia că-şi înfipsese unghiile într-o piersică.

— îmi pare rău. Dar ăsta-i adevăruln-a mai ieşit nimeni de-aici până acum.

Deodată, în conturul uşii apăru o dungă palidă incoloră, care plutea mai departe. Era luna. o frântură de lumină spălăcită, ca aripile unei furnici. Când ochii se obişnuiră cu ea, întreaga cupolă a bilei de nisip se prefăcu într-un lichid strălucitor, care avea ţesătura frunzişului proaspăt.

— E-n ordine. Eu o să fiu primul care o să scap!

GREA era aşteptarea! Timpul părea strâns în nesfârşite cute adânci, ca nişte foaie. Dacă nu se oprea la fiecare cută, erau tot soiul de bănuieli, fiecare cu arma ei. Îţi trebuia un efort teribil ca să mergi înainte, făcându-te că nu le crezi şi dându-le la o parte.

În fine, după ce aşteptase toată noaptea, veniră zorile. Dimineaţa râdea de el, lipindu-şi faţa, ca burta unui melc, de geamul ferestrei.

— lartă-mă. Poţi să-mi dai puţină apă? Se vede că bărbatul căzuse într-un somn uşor. Cămaşa şi pantalonii musteau de transpiraţie, până jos în dosul genunchilor. Nisipul lipit de sudoare avea structura şi culoarea unei turte umede de grâu. Cum uitase să-şi acopere faţa, nasul şi gura erau uscate ca orezăriile iarna.

— Îmi pare rău, dar te rog, aş putea să.?

Femeia tremura din tot trupul sub o pătură de nisip întărit. Scoase un ţipăt sec, de parcă ar fi avut febră. Suferinţa ei se transmise direct bărbatului, ca şi cum ar fi fost uniţi printr-un fir electric. El ridică acoperitoarea de celofan de pe cazan şi-şi îndesă robinetul în gură. încercă să şi-o clătească, dar era imposibil cu apă atât de puţină. Scuipa numai nisip. Fără să-i mai pese, lăsă să-i curgă în jos, pe gât, nisipul o dată cu apa. Era ca şi cum ar fi băut pietricele.

Apa băută ţâşni imediat din el sub formă de sudoare. Pielea de pe spate, din jurul pieptului, până la şale, îl durea ca şi cum i-ar fi fost smulsă în fâşii subţiri. Aproape scuzându-se, împinse robinetul între buzele femeii. Ea îl apucă între dinţi şi fără să-şi clătească gura, înghiţi lacom apă, gângurind ca un porumbel. Trei înghiţituri bune şi cazanul se goli. Pentru prima oară apăru în ochii ei o privire neiertătoare, plină de reproş, pe când îl fixa de după ploapele-i umflate. Cazanul gol era uşor, de parcă ar fi fost de hârtie creponată.

Bărbatul coborî pe podeaua de lut, scuturându-şi nisipul de pe corp, dorind din toate puterile să scape de senzaţia aceea neplăcută. Să încerce oare să şteargă faţa femeii cu un prosop ud? Ar fi mai bine, în tot cazul, decât s-o lase cu sudoarea pe ea. Se zice că nivelul de civilizaţie este proporţional cu gradul de curăţenie a pielii. Presu-punând că omul are suflet, acesta trebuie să sălăşluiască, după toate probabilităţile, în piele. Gândurile astea în legătură cu apa îl făcură să-nţeleagă că pielea murdară avea mii şi mii de ventuze. Pielea era transparentă şi rece, ca gheaţa. învelitoarea moale, de fulgi, a sufletului. Dacă mai aştepta încă o clipă, pielea de pe tot trupul lui avea să se ofilească şi să se cojească.

Privi în vadra de apă şi scoase un ţipăt de mânie.

— Doamne! Iţi dai seama că e goală? E complet goală!

Îşi vârî braţul în vadră şi-l roti. Nisipul negru, lipit de fund, aproape că nici nu-i murdărea vârfurile degetelor. Sub pielea lui dezamăgită începură să se zbată mii de miriapode rănite.

— Derbedeii au uitat să ne aducă apă. Mă-ntreb dacă mai au de gând să ne aducă!

Ştia prea bine că spusese asta ca să se consoleze. Căruţul cu trei roţi îşi termina întotdeauna treaba şi se-ntorcea acasă puţin înaintea zorilor, înţelegea ce intenţionau pungaşii, încercau probabil să-l facă să urle, lăsându-l fără apă, ştiind că nu mai avea rost. Se mai gândi o dată şi înţelese că ar fi fost în stare chiar să-l lase să taie stânca de la bază, ştiind prea bine ce periculos era. Hotărât, nu-l simpatizau deloc. Desigur că n-au să lase să plece de la ei vie şi nevătămată o persoană care cunoştea atâtea secrete de-ale lor. Dacă era aşa, probabil că vor merge până la capăt.

Stătea în prag şi privea în sus, spre cer. în cele din urmă recunoscu nuanţele roşietice ale soarelui din zori. Nişte norişori scămoşi. dar nu dintre aceia care aduceau ploaie. Părea că prin fiecare expiraţie corpul lui pierdea tot mai multă umezeală.

— Ce Dumnezeu îşi închipuie ei că fac? Vor să mă omoare?

Femeia tremura. Poate pentru că ştia foarte bine ce se petrecea. La urma urmei, era o complice care făcea pe victima. Las-o să sufere. Era drept să sufere.

Dar scopul lui era ca sătenii să afle că ea suferă. Şi nu era deloc sigur că vor afla. Ştia că, departe de a le fi milă de ea, la nevoie o vor sacrifica. Poate de asta îi era ei frică. Se simţi ca un animal care vede, în cele din urmă, că deschiderea din gard prin care avea de gând să scape este, de fapt, chiar intrarea în cuşca lui – tot aşa cum un peşte înţelege până la urmă, după ce şi-a lovit nasul de nenumărate ori, că geamul acvariului este de fapt un perete. Pentru a doua oară era doborât, fără apărare. Acum armele erau în mâna duşmanului.

Dar nu trebuia să se sperie. Când un naufragiat piere de foame şi de sete, o face de frica lipsurilor fizice, nu atât din cauza lor. Aşa se spune, înfrângerea începe cu teama de a fi înfrânt. De pe nas îi picura sudoarea. Dacă începea să se frământe vrând să ştie câţi centimetri cubi de umezeală pierdea cu fiecare picătură, însemna că a şi căzut în cursa duşmanului. Ar fi interesant să facă socoteala în cât timp se evaporă un pahar cu apă. Timpul n-o să treacă mai repede dacă o să se frământe inutil.

— Ei, ce zici? Să-ţi scot legăturile? Bănuitoare, femeia îşi ţinu respiraţia.

— Dacă nu vrei, nu-mi pasă. Dacă vrei, ţi le scot. Dar cu o condiţie: să nu apuci în nici un caz lopata fără încuviinţarea mea. Ce zici? Îmi făgăduieşti?

— Te rog! Femeia, care se purtase ca un câine răbdător, se ruga acum cu bruscheţea unei umbrele întoarse pe dos de o pală neaşteptată de vânt. Făgăduiesc orice. Te rog!

Frânghia lăsase pete negre-vinete, pe suprafaţa cărora mustea un strat albicios, umed. Rămase culcată ca mai înainte, cu faţa-n sus, frecându-şi gleznele. Apoi, apucându-se de încheietura pumnului, îşi desfăcu, una câte una, legăturile. Scrâşnea din dinţi, ca să nu plângă, iar pe faţa ei transpiraţia apărea în pete. Se-ntoarse treptat şi, săltându-se, se ridică în patru labe. La urmă, cu multă trudă, ridică şi capul. Câtva timp se legănă înainte şi înapoi, în aceeaşi poziţie.

Bărbatul stătea liniştit pe pragul mai înalt al podelei. Gura i se umplu de salivă şi o înghiţi. Mai înghiţi o dată şi saliva deveni vâscoasă ca o pastă, oprindu-i-se în gât. Fireşte că nu-i era somn, dar simţurile-i ostenite erau ca hârtia udă. In faţa lui, priveliştea plutea sub forma unor pete şi linii murdare. Era ca un peisaj dintr-un rebus: o femeie. nisip. o vadră goală de apă. un lup bălos. soare. Şi undeva, nu ştia unde, trebuia să fie şi centrul unei furtuni şi nişte linii de discontinuitate. De unde, pentru Dumnezeu, să înceapă ecuaţia asta plină de necunoscute?

Femeia se sculă şi merse încet spre uşă.

— Unde te duci?

Ea mormăi ceva, vrând parcă să-l evite, încât abia putu pricepe ce spunea. Dar pe urmă înţelese de ce era încurcată – chiar de sub peretele de lemn, se auzi un ţârâit. într-un fel, totul părea zadarnic.

Cât era de adevărat. Timpului nu-i dai pinteni ca unui cal. Totuşi nu e atât de încet ca un cărucior de mână. Treptat, temperatura dimineţii îşi atinse intensitatea obişnuită; ochii şi chiar creierul începură să-i fiarbă; arşiţa îi străpungea măruntaiele; plămânii îi ardeau.

Umezeala pe care o absorbise nisipul noaptea se prefăcea în aburi şi era trimisă înapoi în atmosferă Nisipul iradia o lumină care, datorită razelor de soare refractate, îl făcea să apară ca asfaltul ud. Dar rămânea, de fapt, tot neschimbatul l/ 8 mm, doar mai uscat, ca făina încinsă într-o tigaie.

Curând se produse cea dintâi avalanşă de nisip. Era un sunet cu care se obişnuise, care devenise o parte a traiului zilnic şi totuşi, fără sa vrea, bărbatul şi femeia se uitară unul la altul. Ce urmări va avea faptul că au lăsat nisipul să curgă o zi întreagă? Gândindu-se că nu puteau fi grave, bărbatul era totuşi neliniştit. Dar femeia îşi feri ochii în tăcere. Privirea ei îmbufnată părea să spună că n-avea decât să se frământe singur, ei nu-i păsa. Să-l ia naiba dacă o s-o mai întrebe ceva! Avalanşa ba se subţia de tot, devenind cât un fir, ba se lăţea iar, de grosimea unei curele; procesul se repetă, cu accese şi pauze, încetând la urmă de tot.

Cu siguranţă că situaţia nu era atât de serioasă încât să-l neliniştească. Oftă. Simţi cum sângele îi pulsa în vinele de pe faţă şi cum îl ardea parcă ceva. Sticla de sake ieftin, la care încercase până atunci să nu se gândească, începu să-l atragă, ca o flacără plutind în întuneric. Dorea să-şi umezească gâtlejul cu orice, numai băutură să fie. Dacă ceda acestei ispite, sângele avea să-i mai ceară. Ştia prea bine că semăna seminţele unei suferinţe şi că mai târziu o să regrete, dar nu mai putea rezista. Scoase dopul, duse sticla la gură şi bău. Dar

limba lui protestă, aşa cum un câine de pază surprins de un hoţ începe să urle. Se înecă. Era ca atunci când stropeşti o rană cu alcool. Nu putu totuşi să-şi înfrângă dorinţa de a mai trage a doua şi a treia înghiţitură. Ce sake oribil!

Fiindcă femeia era acolo, îi oferi şi ei sticla. Ea refuză, fireşte. Refuzul era exagerat, de parcă ar fi silit-o să bea otravă.

După cum se temuse, din stomac alcoolul sări la cap ca o minge de ping-pong, bâzâindu-i în urechi ca o albină. Pielea i se încrâncenă, ca şoricul de porc. Sângele i se strica. i se prăpădea!

— Nu poţi să faci ceva? Şi pentru dumneata trebuie să fie greu. Ţi-am scos legăturile, fă ceva!

— Bine. Dacă aş putea să-l fac pe vreun om din sat să ne aducă apă.

— Şi atunci, de ce nu încerci?

— Aş putea. dacă am începe iar să muncim.

— Nu fi caraghioasă! Cine le dă dreptul să încheie un târg atât de absurd? Cum poţi să spui aşa ceva? N-au dreptul, iar dumneata ştii asta!

Femeia îşi plecă ochii şi tăcu. Ce situaţie! Cerul care se zărea deasupra uşii îşi schimbase culoarea de la azuriu, la un alb strălucitor, ca albul scoicii de mare. Dacă munca este paşaportul omului între semeni, de ce trebuia el să ia un permis special de la săteni? Viaţa omului n-ar trebui să fie scrisă pe atâtea petice de hârtie risipite. Viaţa e un jurnal legat, iar uneori înţelegi o carte de la prima pagină. Nu poţi fi silit să-ţi faci datoria pentru o pagină care n-are legătură cu cele dinainte. Nu poţi fi implicat ori de câte ori cineva e gata să moară de foame. Drace! Îi era sete. Dar oricât de sete îi era, tot nu avea destule trupuri ca să ia parte la toate înmormântările tuturor oamenilor care-i erau străini.

Avalanşa de nisip începu din nou să curgă.

Femeia se sculă şi coborî o mătură de pe perete.

— Nu te las să munceşti! Ai promis, nu?

— Nu, nu – doar pentru saltele.

— Saltele?

— Dacă nu apuci să dormi puţin.

— Dacă o să-mi fie somn, o să am eu grijă de ele.

O zguduire, ca de cutremur, îl ţintui locului. O clipă totul fu acoperit ca de ceaţă din cauza nisipului care cădea din tavan. Acum se vedeau, în sfârşit, urmările faptului că nu mai curăţaseră nisipul cu lopata.

Negăsind altă cale, nisipul apăsa în jos. Încheieturile stâlpilor şi grinzilor gemeau. Dar femeia privea ţintă la un uşor şi nu părea prea îngrijorată. Apăsarea părea să se mărginească şi acum la baza casei.

— Să-i ia dracu'! Au de gând s-o ţină aşa în vecii vecilor?

Inima o luase razna! Sălta ca un iepure speriat, ca şi cum n-ar fi putut să stea în culcuşul ei. Părea gata să se furişeze oriunde – în gură, în urechi sau chiar în intestine. Saliva era acum mult mai vâscoasă, iar gâtul îi era uscat. Poate pentru că sake-ul acela prost nu-i potolise destul setea. De-ndată ce

alcoolul se risipea, pofta se aprindea din nou, şi până la urmă flăcările poftei îl vor consuma.

— Probabil că ei se simt bine. când fac astfel de lucruri. N-au minte nici cât un şoarece. Ce s-ar face dacă aş muri?

Femeia îşi ridică faţa, ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, dar se răzgândi şi rămase cufundată în tăcere. Credea probabil că nu merita să-i răspundă.

Foarte bine. Dar dacă nu exista, oricum, decât acest sfârşit inevitabil, de ce nu încerca orice ca să scape?

Înghiţi încă o gură din sticla de sake şi, făcându-şi curaj, se repezi afară. Se trase înapoi, ca şi cum ochii i s-ar fi fixat pe plumb topit. Nisipul care curgea în gropile lăsate de paşii lui făcea vârtejuri. Acolo trebuia să fie locul unde o atacase pe femeie şi o legase noaptea trecută. Lopata probabil că fusese îngropată de nisip.

Avalanşa se oprise aproape de tot, dar chiar aşa stând lucrurile, nisipul continua să curgă în rafale neîntrerupte de pe stânca dinspre mare. Din când în când, bătut de vânt, se prăvălea mai mult nisip de pe suprafaţa stâncii, fluturând ca o pânză. Cu grijă, ca să nu provoace o avalanşă, începu să caute prin nisip cu degetele de la picioare.

Deşi sondă adânc, piciorul nu întâlni nici un obiect. Razele soarelui deveniră în curând insuportabile. Pupilele i se contractau ca gămăliile de ac, iar intestinele îi tremurau ca o meduză. O durere vie îi străpunse fruntea. Nu trebuia să mai piardă atâta transpiraţie. Era destul. Se întrebă ce făcuse cu lopata. O luase afară, având de gând s-o folosească în chip de armă; asta era sigur. Deci trebuia să fie prin apropiere. Privind atent suprafaţa nisipului, văzu că într-o parte se înălţa ca o creastă, de forma unei lopeţi.

Scuipă, dar se opri pe dată. Trebuia să păstreze în corp chiar şi cantitatea cea mai mică de umezeală. Despărţi saliva de nisipul dintre dinţi şi buze, iar cu vârful degetului rase numai ceea ce rămăsese lipit de dinţi.

Prin deschizătura uşii văzu că femeia, cu faţa întoarsă, moşmondea ceva la partea dinainte a chimonoului ei. Poate că-şi desfăcea şiretul de la chiloţi, sau peria nisipul care se strânsese acolo. Apucă lopata de la mijlocul cozii şi o ridică până la umăr. Ţintind spre peretele care înconjura podeaua de lut, de lângă uşă, izbi cu tăişul.

În spatele lui, femeia scoase un ţipăt. Se repezi iar cu lopata, apăsând cu toată greutatea. Decepţia îi fu mare când lopata trecu prin bârnele peretelui, care parcă aveau consistenţa unui biscuit ud. Spălate de nisip, scândurile păreau noi pe dinafară, dar în realitate erau mâncate.

— Ce faci?

— Vreau să-mi fac o scară.

Încercă din nou, în alt loc. Acelaşi rezultat. Probabil că femeia avusese dreptate spunând că nisipul face să putrezească lemnul. Dacă partea cea mai expusă soarelui era aşa, îşi putea lesne închipui cum va fi restul. Era de mirare că o casă atât de şubredă mai putea dăinui. Se uită la ea, cum stătea aplecată

şi încovoiată, strâmbată într-o parte. Se gândi că astfel de lucruri fragile erau posibile, de vreme ce acum se făceau case din plastic şi din hârtie, dar.

Dacă asta era situaţia cu scândurile, va-ncerca cu bârnele de la căpriori.

— Să nu faci asta. Opreşte-te!

— Tot o să ne zdrobească nisipul! Fără să-i dea atenţie, se pregăti să lovească, dar, ţipând, femeia se repezi la el. Întinse cotul şi-şi roti corpul în efortul de a o ţine la distanţă, dar nu calculase bine şi, în loc de femeie, se roti el. Încercă numaidecât să pareze, dar femeia rezista ca şi cum ar fi fost legată cu lanţuri de lopată. Nu înţelegea cum ar putea să-l învingă cu forţa. Se rostogoliră unul peste altul de două-trei ori, izbindu-se de podeaua de lut şi o clipă crezu că a învins-o, dar ea îl răsturnă abil, folosind drept scut coada lopeţii. Ceva din el nu funcţiona ca de obicei – poate că de vină era sake-ul pe care-l băuse. Oricum, nu mai ţinea seama că adversarul era femeie, îi înfipse un genunchi îndoit în stomac.

Femeia ţipă şi rămase fără vlagă. Imediat se rostogoli peste ea şi o ţinu la pământ. Sânii îi erau dezgoliţi, iar mâinile lui lunecau pe o piele umedă de transpiraţie.

Deodată amândoi îngheţară, ca la cinematograf, când se stinge aparatul de proiecţie. Era un moment încremenit, care putea să dureze la infinit dacă unul din ei nu făcea ceva. Îi simţea sânii pe stomac, iar sexul lui părea o fiinţă vie complet independentă, îşi ţinu respiraţia. Cu o mică ajustare a poziţiei corpului, bătălia pentru lopată avea să se schimbe în ceva cu totul diferit. Gâtlejul femeii se înălţă, în timp ce încerca să-şi înghită saliva. Sexul lui primi aceasta ca pe un semn de intrare în acţiune, dar ea îl întrerupse cu o voce răguşită:

— Femeile de la oraş sunt drăguţe?

— Femeile de la oraş?

Deodată îi fu ruşine. Fierbinţeala membrului începea să se potolească. Păreau să fi reuşit să evite primejdia. Nu-şi dăduse seama că serialele de la radio puteau să supravieţuiască şi în mijlocul nisipului.

Totuşi femeile obişnuite păreau convinse că nu puteau să-l facă pe un bărbat să le cunoască valoarea decât dacă, ori de câte ori îşi desfăceau picioarele, o făceau ca şi cum ar fi fost eroinele unui serial. Dar această iluzie, foarte patetică şi de fapt nevinovată, făcea din femei victimele unui viol spiritual, unilateral.

Cu cealaltă femeie hotărâse că va folosi totdeauna un prezervativ. Nu era convins nici acum că se vindecase complet de boala venerică de care suferise pe vremuri. Rezultatele analizelor erau întotdeauna negative, dar după ce urina, uretra începea brusc să-l doară, iar când controla urina într-o eprubetă, găsea, aşa cum se temea, că plutea în ea ceva ce semăna cu un filament. Medicul spusese că era o tulburare nervoasă, dar el nu putea scăpa de îndoiala că era vorba de vechea boală.

— Acum ne-ar prinde bine un prezervativ, nu?

Obrajii şi buzele femeii erau acoperite de o piele fină, sub care aproape că se vedea pulsând sângele. Şi el urmă, cu un fel de necaz calculat:

— Între noi e ca atunci când cumperi ceva de la magazin, nu? Dacă nu-ţi place, poţi să-ţi iei banii înapoi oricând. Vezi un obiect învelit în celofan – poţi să te uiţi fără să rupi pecetea. Te întrebi ce-o fi înăuntru. Te-ntrebi dacă poţi avea încredere. Te-ntrebi dacă n-are să-ţi pară rău, mai târziu, cumpărând ceva ce nu-ţi trebuie.

Dar în inima ei probabil că nu se mulţumea cu relaţii atât de comerciale. El îşi aminti de mirosul de antiseptice din bordeluri, când începea să-şi încheie nasturii de la pantaloni, simţindu-se poftit afară în grabă. cu femeia încă goală, întinsă pe pat, cu prosopul între picioare.

— Dar tot e bine să simţi măcar o dată că ai forţat o vânzare, nu?

— Nu. Orice forţare.

— Dar acum eşti vindecat, nu?

— Dacă crezi într-adevăr asta, de ce nu cădem de acord să-i dăm înainte fără pază?

— Văd că încerci să scapi de răspundere.

— Bine, dar n-am spus că nu-mi place să forţez o vânzare?

— E foarte curios. Ce mă interesează pe mine boala ta venerică?

— Poate ca totuşi te interesează.

— Nu fi prost!

— Bine, atunci retrag vânzarea forţată.

— Înseamnă că n-ai de gând să-ţi scoţi pălăria niciodată, cât o să trăieşti?

— Mă mir că nu colaborezi deloc. Dacă ne-am culca împreună, ar fi natural să fii puţin tandră cu mine.

— Cu alte cuvinte, ai o boală venerică psihică? La urma urmei, nu uita că mâine va trebui poate să muncesc.

Hm. O boală venerică psihică, gândi el căscând. E o expresie foarte isteaţă!

Dar femeia aceea nu va şti niciodată cât îl rănise cu expresia asta. In primul rând, o boală venerică era contrariul unei telenovele. Boala venerică era mărturia cea mai disperată că, în realitate, nu există nimic din ce se arată prin seriale. Boala venerică. importată de Columb pe caravelele lui din golfurile cele mai mici. răspân-dită pe dată de oameni prin toată lumea. Toţi oamenii erau egali în faţa morţii şi a bolii venerice. Boala venerică. responsabilitatea colectivă a omenirii. Iar ea refuza s-o admită. Se-nchisese în propria ei poveste, gen Alice în ţara minunilor, în care juca rolul principal. Şi el era lăsat de partea astălaltă a oglinzii – bolnav de o boală venerică psihică. Şi astfel, membrul lui gol, fără pălărie, rămase paralizat zadarnic. Oglinda îl făcuse impotent. Inocenţa ei feminină îl preschimbase într-un duşman.

FAŢA lui era întărită ca de scrobeală, respiraţia îi şuiera ca o furtună. Saliva avea gust de zahăr ars. şi atâta risipă de energie! Pierduse prin transpiraţie cel puţin un pahar de apă. Femeia se sculă, leneşă, indiferentă, cu

capul plecat. Faţa mânjită de nisip îi ajunse cam la nivelul ochilor bărbatului. Deodată îşi suflă nasul în degete şi-şi frecă mâinile cu nisip de pe jos. Pantalonii lunecară peste şoldurile plecate.

Întoarse capul, plictisit. Şi totuşi nu era adevărat că era numai plictisit. Pe vârful limbii îi stăruia un gust ciudat, nu de uscăciune. Membrul îi pulsase şi vibrase fără prezervativ, deşi nu multă vreme, doar până-n clipa când fusese doborât de expresia stupidă a femeii, în el rămânea totuşi o căldură întârziată. Poate că era exagerat să spună că descoperise ceva, dar era un lucru căruia trebuia să-i acorde atenţie o clipă.

Nu se simţea mai degenerat decât alţii, dar nu era dispus să practice doar violul spiritual. Era ca şi cum ai mânca o prăjitură fără zahăr. Viol spiritual ar însemna ca, înainte de-a o răni pe ea, să-şi facă rău sieşi. Şi de ce să se îmbolnăvească de o boală venerică, fie ea şi psihică? Ar însemna să adauge nedreptăţii insulta. Să fie oare adevărat că glandele femeii sunt atât de slabe, încât sângerează chiar şi numai dacă o priveşte un bărbat?

Simţea în mod vag că poftele sexuale sunt de două feluri. De exemplu, pe principiul cercului Mobius, când faci curte unei fete, adică înainte de a vira spre sex, începi întotdeauna cu discursuri despre nutriţie şi gusturi. Pentru cineva care moare de foame, hrana există numai într-un sens abstract; pentru el nu există gustul de friptură şi de stridii de Hiroshima. Dar când burta ţi-e plină, începi să distingi nuanţele gusturilor şi aromelor. La fel stau lucrurile şi cu pofta sexuală. Mai întâi vine pofta în general şi abia după aceea evoluează gusturile mai deosebite. Iar problema sexuală nu poate fi discutată în general; ea depinde de timp şi de loc. uneori ai nevoie de o doză de vitamine. alteori de o ceaşcă de orez cu tipări. O teorie bine concepută, dar, din nenorocire, niciuna dintre prietenele lui nu se oferise de bunăvoie să experimenteze pofta sexuală în general sau în special. Era firesc. Nici bărbatul, nici femeia nu se mulţumesc numai cu ceva teoretic. Asta o ştia el prea bine, dar urma în mod naiv cercul lui Mobius şi trăgea întruna de cordonul soneriei, într-o casă goală, numai pentru că nu voia să comită un viol spiritual.

Desigur, nici el nu era atât de romantic încât să viseze la nişte relaţii sexuale pure. Asta poţi s-o faci când vezi moartea cu ochii. ca iarba de bambus care poartă seminţe tocmai când începe să se ofilească. ori ca şoarecii flămânzi care, când migrează, copulează des şi frenetic. ca bolnavii de tuberculoză pe care-i cuprinde un fel de nebunie sexuală. ca regele care trăieşte într-un turn şi-şi petrece tot timpul întocmind un harem. ca soldatul pentru care fiece moment e preţios pe când aşteaptă atacul inamicului şi îşi petrece ultimele clipe masturbându-se.

Din fericire însă, omul nu este expus fără deosebire primejdiilor de moarte. El nu trebuie să se mai teamă, nici măcar iarna; a reuşit să se elibereze de imboldul sexual sezonier. Totuşi, când lupta se sfâr-şeşte, armele devin o povară. S-a instituit o ordine, iar puterea de a controla sexul şi forţa brută nu mai e în mâna naturii, ci în a omului. De aceea actul sexual e ca un abonament: se marchează ori de câte ori e folosit, în orice caz, trebuie să te

convingi mai întâi că abonamentul e valabil. Dar acest control e foarte apăsător, fiind conform complicaţiilor ordinii respective. Tot soiul de certificate intră în acţiune – contracte, licenţe, permise, titluri, autorizaţii, înregistrări, permise de transport, adeverinţe că aparţii unei asociaţii, scrisori de recomandare, bilete, permise provizorii, înţelegeri, declaraţii de venituri, chitanţe, chiar şi certificate de genealogie. şi orice tip de altă hârtie imaginabilă.

Datorită acestor piedici, sexul e îngropat sub un strat gros de certificate, ca o omidă într-un cocon. Tot ar fi bine dacă atâta ar fi de-ajuns. Dar chiar aşa, au fost oare epuizate toate certificatele? Nu cumva am uitat să declarăm ceva? Atât bărbaţii, cât şi femeile sunt supuşi unei gelozii apăsătoare, suspectând tot timpul că celălalt a lăsat să-i scape ceva în mod intenţionat. Ca să-şi dovedească cinstea, sunt siliţi să-şi scoată un alt rând de acte. Nimeni nu ştie unde se va sfârşi cu asta. In ultimă analiză, certificatul pare să fie infinit.

(Mă condamnă pentru că discut prea mult. Dar eu nu sunt un tip care vorbeşte de dragul de a vorbi. Ce-am spus e numai adevărul.)

— Dar nu asta e oare dragostea?

— Nu. E ceea ce rămâne după ce ai eliminat restricţiile. Dacă n-ai nici atâta încredere, mai bine să nu mai ai deloc.

Nu suntem siliţi să continuăm discuţia până la noţiunea – de prost gust – a sexului împachetat ca un cadou. Hai să ne înnoim în fiecare dimineaţă, prin sex. Când vine vorba de sex, o haină purtată o dată e veche. Îi calci cutele şi, iată, e ca nouă. Şi nouă fiind, se-nvecheşte iar. Ne obligă cineva să ascultăm astfel de lucruri indecente?

Fireşte, dacă te-ai convinge că acest control ar constitui o garanţie pentru toată viaţa, atunci tot nu ar mai fi loc pentru compromisuri. Dar, în realitate, spinul morţii cade din cer, iar miile de înfăţişări pe care le ia nu ne lasă loc să ne mişcăm. Chiar şi în problema sexului avem un fel de presimţiri – simţim că ni s-a promis ceva ce nu s-a împlinit. Şi astfel, începem să falsificăm abonamentul, pentru că nu mai suntem satisfăcuţi sexual. E în ordine; e o treabă bună. Sau admitem atunci că violul spiritual e un rău necesar. Oricum, fără el, practic n-ar exista căsătorii. Cei care preferă libertatea sexuală procedează de fapt într-un fel asemănător. Doar că ei raţionalizează plauzibil violul reciproc. Dacă îl accepţi, poate fi plăcut. Libertatea, combinată cu neliniştea constantă – ca o perdea care nu se trage de tot – poate să ducă numai la crearea de psihopaţi sexuali. Sărmanul lui sex nu va avea prilejul să-şi scoată pălăria şi să se relaxeze.

Femeia părea să-i simtă tulburarea. Se opri în timp ce-şi lega pantalonii, cu capătul şnurului desfăcut atârnându-i între mâini. Privi în sus, la el, cu ochi de iepure. Semănau cu ochii de iepure nu numai pentru că pleoapele erau roşii. Bărbatul îi răspunse din ochi prin care timpul încetase să mai curgă. O înconjura un miros aspru, de cartilaj fiert.

Ţinând întruna de şnur, lunecă pe lângă el şi trecu în camera ei, unde începu să-şi scoată pantalonii. Se purta atât de firesc, încât părea că nu face decât să continue gesturile de mai înainte. Bărbatul aproape că-şi frecă mâinile

de nerăbdare: asta da, femeie adevărată. Dar se răzgândi numai-decât. Ce stupid! Cu şovăieli de acest fel va încurca lucrurile. Repede, puse şi el mâna pe cureaua pantalonilor. Dacă asta s-ar fi întâmplat ieri, ar fi zis că purtarea ei este prea vizibil teatrală. la fel ca râsetele şi gropiţele. Poate că asta era realitatea, dar el nu dorea să gândească. Stadiul când s-ar fi putut tocmi pentru trupul ei trecuse de mult. Acum forţa avea cuvântul. Existau premise sigure că relaţiile reciproce vor fi plăcute şi putea renunţa la încuviinţarea ei.

Un şuvoi subţire de nisip lunecă peste baza membrului, o dată cu pantalonii, şi curse în jos pe coapse. In aer se răspândi un miros vag mucegăit, încet, dar sigur, pompând ca o conducta, membrul începu să se umple din nou. Şi cu sexul arătându-i direcţia, bărbatul îşi luă elan şi se apropie de femeie, care-l aştepta goală.

Va fi plăcut oare? Fireşte, totul se potrivi ca într-un pătrat de hârtie milimetrică de aceleaşi dimensiuni: respiraţia, timpul, încăperea, femeia. Era oare ceea ce se numea poftă sexuală în general? Poate, dar ce fese bine legate! Nu le puteai compara cu nenorocitele alea de pungi de oase pe care le culegeai de pe stradă.

Şezând pe un genunchi, femeia începu să-şi şteargă nisipul de pe git, cu un prosop pe care-l făcuse ghem. Deodată se porni o nouă avalanşă, întreaga casă tremura şi gemea. Ce întrerupere provocatoare! In faţa ochilor lui nisipul acoperea capul femeii, adunându-se pe umeri şi pe mâini. Strângându-se în braţe, cei doi nu puteau decât să aştepte să treacă avalanşa.

Sudoarea picura pe nisipul adunat, peste care curgea tot mai mult nisip. Umerii femeii tremurau. El se simţea ca apa clocotindă, gata să dea în foc. Totuşi nu înţelegea de ce îl atrăgeau atât de tare coapsele ei. Îl atrăgeau atât de mult încât. se simţea ca şi cum cineva i-ar fi scos nervii din trup şi i-ar fi înfăşurat, unul câte unul, în jurul coapselor ei. Aşa trebuie să fâe pofta de mâncare a animalelor carnivore – grosolană, lacomă. Ripostă ca un arc încolăcit. Era o experienţă pe care n-o cunoscuse cu cealaltă femeie. Pe patul acela – cu cealaltă – fuseseră un bărbat simţitor şi o femeie simţitoare, el observator şi ea observatoare; fuseseră un bărbat care se observa pe când experimenta şi o femeie care se observa pe când experimenta; fuseseră o femeie care observa cum un bărbat se auto-observă şi un bărbat care observa cum o femeie se autoobservă. totul reflectat în oglinzi. conştiinţa nelimitată a actului sexual. Din fericire, pofta sexuală cu un trecut de câteva sute de milioane de ani, de la amibă încoace, nu se uzează prea uşor. Dar lui îi trebuia acum o pasiune devorantă, ceva care să-i stimuleze şi să-i izbească nervii de şalele femeii.

Avalanşa de nisip se opri şi, ca şi cum atât ar fi aşteptat, el se alătură femeii, ajutând-o să-şi îndepărteze nisipul de pe trup. Ea râdea cu o voce răguşită. Mâinile lui deveniră tot mai insistente, trecând de la piept pe sub braţe şi de acolo în jurul şalelor.

Degetele femeii se înfipseră în gâtul lui si, din când în când, ea ţipa uşor, surprinsă.

Când isprăvi, fu rândul ei să-i ştearga trupul, închise ochii şi aşteptă, trecându-şi mâna peste părul ei, tare şi aspru la pipăit.

O contracţie spasmodică şi, din nou, acelaşi lucru. aceeaşi repetiţie neschimbată, căreia i se devota, visând la alte lucruri: să mănânce, să umble, să doarmă, să sughiţă, să vocifereze, să se acupleze.

CONVULSIILE omului continuă să clădească nesfârşite straturi de fosile. Dinţii de dinozauri şi gheţarii n-au putut să răpună acest impuls de procreare, cu gemetele şi extazele lui. La sfârşit, o revărsare albă îi stoarse trupul crispat, secându-l. Un roi meteoric ţâşni străpungând întunericul nesfârşit. stele ruginii, portocalii. un cor alcalin.

Licărirea mai întârzie puţin şi apoi dispăru. Mâinile femeii, bătându-l uşor pe fese, nu mai aveau nici un efect. Nervii i se scursesera, se veştejiseră ca o ridiche degerată. Femeia, care-şi proiectase şoldurile, încercând să-l mai reţină, se prăvăli şi ea pe spate, într-o mulţumire sleită.

O cârpă veche, mirosind acru, din dosul unui scrin. un bulevard în faţa unei piste de biciclete, de pe care obişnuia să se întoarcă purtând umbra unui regret.

La urma urmei, nimic nu folosise, nimic nu se isprăvise. Nu el îşi satisfăcuse poftele, ci altcineva care-i împrumutase trupul. Sexul, conform naturii lui, nu era definit de un singur organism individual, ci de acela al speciei. Individul, după terminarea actului, nu poate decât să se întoarcă la propriul său eu. Numai oamenii fericiţi se întorc la mulţumire. Cei care au fost trişti se-ntorc la disperare. Cei care erau pe moarte, se-ntorc la patul lor de moarte. Cum se putea oare convinge că şiretlicul acesta era dragoste pasională? Era ceva mai bun în această dragoste pasională decât în sexualitatea substituită? Dacă aşa era, ar fi fost mai bine să fie ascet, făcut din sticlă. Probabil că aţipise o clipă, rostogolindu-se în sudoare şi secreţii cu miros de ulei de peşte rânced. Visase. Era un vis cu un lavabou pe care nu-l putea găsi, deşi auzea cum curge apa, cu o baie comună în care closetul era plin până sus cu fecale, cu o galerie lungă ale cărei podele începeau să se îndoaie, cu un pahar spart. Un om fugea cu un bidon. Când îl rugă să-i dea şi lui doar o înghiţitură de apă, omul ţipă la el, privindu-l ca o lăcustă, şi o luă înainte.

Se trezi. Pe dosul limbii i se topea un clei lipicios. Setea devenise cumplită. Voia apă. Apă strălucitoare, cristalină, cu bule de aer argintii urcând din fundul paharului. Se simţea ca o conductă goală într-o casă părăsită, acoperită cu pânze de păianjeni şi mânjită de praf, respirând convulsiv după apă, ca un peste.

Când se ridică, mâinile şi picioarele îi erau ca nişte saci grei de cauciuc umpluţi cu apă. Ridică de jos cazanul gol, care fusese zvârlit pe podeaua de lut, şi şi-l lipi de gură. După mai mult de treizeci de secunde, două-trei picături îi udară în sfârşit vârful limbii, dar el rămase uscat ca sugativa. In aşteptarea apei, gâtlejul i se contractă şi mai mult, ca şi cum ar fi luat-o razna.

Dorind cu frenezie apa, cotrobăi în jurul chiuvetei prin lucrurile care-i erau la îndemână. Apa era cea mai simplă combinaţie chimică. Ar trebui să nu

fie imposibil să găseşti undeva măcar puţină apă, aşa cum dai peste un bănuţ uitat într-un sertar. Iată! Mirosea a apă. Fără îndoială, era mirosul apei. Scormoni repede prin nisipul ud de pe fundul cănii şi-l înfundă în gură. Îl cuprinse o senzaţie de greaţă. Se aplecă; stomacul i se strânse, iar lacrimile începură să-i curgă în timp ce vărsa un lichid gastric galben.

Ca un cozoroc de plumb, durerea de cap îi lunecă peste ochi. Probabil ca pasiunea era cea mai scurtă cale spre prăbuşire. Se ridică deodată în mâini şi în picioare şi începu să sape în nisipul podelei de lut. Când ajunse până la coate, văzu că nisipul devine ud, de culoare mai închisă, îşi băgă faţa în ol, îşi apăsă fruntea arsă, inhalând adânc. Spera că oxigenul şi hidrogenul se vor combina intre ele.

— Fir-ar să fie de mâini murdare! zise el sec, înfigându-şi unghiile în palme şi întorcându-se la femeie. De ce nu faci nimic, pentru numele lui Dumnezeu? Nu e nici un pic de apă nicăieri?

Femeia şopti, răsucindu-şi umerii şi trăgându-şi chimonoul peste coapsele goale.

— Nu, nu e deloc.

— Deloc? Crezi că lucrurile pot să meargă aşa tot înainte? E vorba de viaţă şi de moarte. Căţea! Fă ceva! Şi repede! Te rog! Uite, mă rog de tine!

— Dacă ne-am apuca de lucru. ne-ar aduce repede.

— Bine. Aţi câştigat. Nu mă mai pot împotrivi. Cedez.

În inima lui nu cedase însă nici un moment. Dar nu se moare aşa. la urma urmei, nu era o sardea uscată. Şi totuşi era gata să se facă de râs în faţa lumii, numai ca să capete puţină apă.

— Mă dau bătut. Dar e destul de rău că ne lasă să aşteptăm până la împărţeala obişnuită. Nu prea putem lucra dacă suntem atât de storşi, nu? Ia chiar acum legătura cu. Te rog. Nu ţi-e sete şi ţie?

— Oamenii or să ştie când începem să muncim. Cineva ne supraveghează tot timpul cu ocheanul, de pe foişorul de foc.

— Foişorul de foc. ce fel de foişor? Mai mult decât gratiile, mai mult decât pereţii, pe prizonier îl face să se simtă înlănţuit micul vizor de la uşă. Necăjit, bărbatului îi trecură repede prin minte imagini văzute în sat.

Îşi amintea de orizontul de nisip şi cer. Nicăieri un loc unde să se înalţe un foişor. Mai mult, era de necrezut că el şi femeia pot fi văzuţi din afară, în timp ce ei nu reuşeau să vadă pe nimeni de unde erau.

— O să înţelegi dacă te uiţi pe după capătul din dos al stâncii.

El se aplecă supus şi ridică lopata. Să-ţi pese de demnitate, după toate câte se întâm-plaseră, ar fi ca şi cum ai călca o cămaşă murdară. Ieşi, mânat de un gând.

Soarele ardea ca o oală goală aşezată pe foc. Strălucirea lui îi tăie respiraţia. Aerul care-i umplea nările mirosea a săpun, dar cu fiecare pas se apropia mai mult de apă. Stând sub stâncă, de partea mării, şi privind în sus, putu să desluşească vârful unui turn negru, mare cât vârful degetului mic. Vârful în formă de spin era fără îndoială un post de observaţie. Oare îl şi

văzuseră? Desigur că observatorii aşteptaseră momentul acesta cu o bucurie ascunsă.

Se-ntoarse spre vârful negru, ca un spin, al foişorului şi, ţinând lopata deasupra capului, o agită furios înainte şi înapoi. Aşeză în aşa fel unghiul tăişului, ca să se reflecte în ochii observatorului. Privirea îi fu voalată ca de o ceaţă de argint viu încins. Ce Dumnezeu făcea femeia? Mai bine să vină să-l ajute chiar acum.

Deodată îl acoperi o umbră răcoroasă, ca o batistă udă: un nor trecuse pe sus, ca o frunză purtată de vânt într-un colţ de cer. Drace. dacă ar ploua o dată, n-ar mai fi nevoit să facă asta. Şi-ar întinde mâinile amândouă şi ele s-ar umple cu apă. Şiroaie de apă pe pervazul ferestrei. stâlpi de apă izbucnind din jgheabul streşinilor. ploaie plescăind pe asfalt, învăluindu-l.

Nu ştia dacă visa sau dacă meditaţiile lui se realizaseră, dar deodată îşi dădu seama că în jurul lui se zguduia ceva. Venindu-şi în fire, descoperi că se afla în mijlocul unei avalanşe de nisip. Se adăposti sub streaşină casei şi se rezemă de perete. Oasele păreau că i s-au topit ca oasele de peşte conservat. Setea îi ardea tâmplele, lăsând la suprafaţa conştiinţei, ca nişte puncte de relief, crâmpeie de gânduri. Scrâşni din dinţi şi-şi apăsă mâinile pe stomac, învingându-şi în fine greaţa care i se urca în gât.

Vocea femeii pătrunse până la el. Stătea cu faţa spre stâncă şi vorbea tare cu cineva. Pe sub pleoapele-i grele, privi şi el în sus, pe furiş. Bătrânul care-l adusese aici cobora o găleată cu apă, agăţată la capătul unei frânghii. Apă! în sfârşit apă! Găleata se clătină şi puţină apă curse pe panta de nisip. Era apă, fără îndoială, apă adevărată! Cu un strigăt, sări într-acolo, ca să ajungă mai repede la apă.

Când ajunse, dădu la o parte femeia, călcând-o pe picior, şi apucă găleata cu amândouă mâinile. Nici nu scoase frânghia şi, nerăbdător, îşi vârî faţa în apă, fremătând ca o pompă. Scoase capul şi respiră. Când îşi ridică pentru a treia oară capul, din nas şi dintre buze îi ţâşneau stropi de apă şi sughiţa dureros. Genunchii se îndoiau moi sub el; închise ochii. Acum era rândul femeii. Şi femeia era într-adevăr neîntrecută. Ca şi cum întregul trup i s-ar fi prefăcut într-un flotor de cauciuc, bău cât ai clipi jumătate din conţinut. Apoi dădu drumul găleţii şi se întoarse la podeaua de lut. Bătrânul începu să tragă în sus frânghia. Deodată, bărbatul sări şi o apucă.

— Aşteaptă! se rugă el. Aşteaptă doar o clipă! Vreau să mă asculţi. Te rog! Vreau să mă asculţi!

Bătrânul se înduplecă şi se opri din tras. Clipea din ochi surprins, dar faţa lui rămase fără expresie.

— De vreme ce mi-aţi dat apă, voi face tot ce trebuie, vă promit. Mi-ar plăcea totuşi să mă asculţi. N-aţi judecat bine lucrurile. Sunt profesor într-o şcoală. Mă aşteaptă colegii şi ştiu toţi de mine, şi sindicatul, şi ministerul. Crezi că lumea va primi dispariţia mea în tăcere?

Moşul îşi trecu limba peste buza superioară şi rânji, mai degrabă indiferent. De fapt nu era un rânjet, ci părea aşa din cauza cutelor din colţul

ochilor, care se iveau când încerca să evite nisipul adus de vânt. Dar bărbatului disperat nu-i scăpa nici o trăsătură a feţei lui.

— Ce? Cum vine asta? Vă daţi seama, nu, că sunteţi gata să săvârşiţi o faptă criminală?

— De ce? Au trecut zece zile şi nu e nici o înştiinţare de la poliţie. Bătrânul pronunţa meticulos cuvintele, unul câte unul. Să zicem că n-o să fie nici după zece zile. atunci?

— N-au fost zece zile. Doar o săptămână. Moşul închise gura şi tăcu. Schimbul de cuvinte nu folosise la nimic, îşi stăpâni nerăbdarea şi spuse cu glas tare:

— Bine, asta n-are importanţă. Vrei să vii jos, să stăm de vorbă pe-ndelete? N-am să fac nimic rău. Chiar dacă aş vrea, împotriva superiorităţii voastre n-aş putea face nimic. Promit.

Moşul tăcu mai departe. Bărbatul începu să sufle mai greu.

— Să nu crezi că nu înţeleg cât de importantă este pentru satul vostru munca de curăţare a nisipului. Ştiu bine că e o chestiune de viaţă şi de moarte. Ceva foarte serios, înţeleg. Dacă nu m-aţi sili s-o fac, poate nu mi-ar veni greu să colaborez cu voi de bunăvoie. Zău că-i aşa. N-ar fi decât omeneşte dacă aş colabora, văzând cum stau lucrurile. Crezi într-adevăr că asta e singura posibilitate să mă faceţi să lucrez cu voi? Mă-ndoiesc. N-aţi fost în stare să găsiţi una mai bună? Omul potrivit la locul potrivit. Dacă nu-l pui pe om la locul potrivit, distrugi în el dorinţa de colaborare. Asta-i adevărat, nu? N-a existat o cale mai bună să mă folosiţi fără a lua asupra voastră un risc atât de mare?

Oare moşul auzea? Sau nu? întoarse indiferent capul şi făcu o mişcare ca şi cum ar fi scuturat de pe el o pisicuţă jucăuşă. Poate că era nervos din cauza observatorului din turn? Ar fi rău dacă ar fi văzuţi vorbind împreună?

— Eşti de acord, nu? E într-adevăr important să curăţăm nisipul. Dar acesta e un mijloc, nu un scop. Scopul vostru e să vă apăraţi de nisip, nu? Din fericire, am făcut nişte cercetări asupra nisipului. Mă interesează în mod deosebit. De aceea am ţinut neapărat să vin într-un loc ca acesta. In ziua de azi nisipul îi fascinează în mod cu totul special pe oameni. Putem să profităm de asta. Localitatea poate fi dezvoltată ca o nouă staţiune turistică, de exemplu. Te foloseşti de nisip, nu i te împotriveşti. Pe scurt, trebuie să încercaţi să vă schimbaţi mentalitatea.

Bătrânul deschise ochii.

— în orice localitate turistică, răspunse el cu nepăsare, trebuie să existe pe undeva izvoare fierbinţi. Şi apoi, ştie oricine că singurii care câştigă ceva de pe urma turiştilor sunt negustorii sau străinii.

Poate că era o închipuire, dar simţea că celălalt îşi bătea joc de el; îşi reaminti deodată povestirea femeii cu vânzătorul de cărţi poştale care, după ce păţise ca el, se îmbolnăvise şi murise.

— Bine, acesta e doar un singur exemplu de ce-aţi putea să faceţi. Dar ar putea exista cereale special adaptate la proprietăţile nisipului, nu? Pe scurt, nu trebuie să vă legaţi atât de absurd de vechiul vostru mod de viaţă.

— Am făcut tot soiul de cercetări. Am încercat să cultivăm arahide şi bulbi şi alte plante dintr-astea. Aş vrea să-ţi arăt cum cresc aici lalelele.

— Dar ce-ai zice de nişte perdele vegetale care să vă apere de nisip? O adevărată perdea împotriva nisipului? Am un prieten ziarist. Ştii, se prea poate să folosim ziarul ca să trezim interesul opiniei publice în favoarea voastră.

— Nu ne pasă că le va fi milă de noi, decât dacă vom primi şi fondurile necesare.

— Bine, dar atunci trebuie să porniţi o mişcare, ca să le obţineţi.

— Poate, dar după legile pe care le avem, pagubele de pe urma vântului şi a nisipului nu se prea recunosc şi nu se plătesc despăgubiri.

— Ar trebui să luptaţi ca să vi se recunoască.

— Ce treabă poţi să faci într-o prefectură săracă cum e a noastră? Noi ne-am săturat. Pe scurt, aşa cum trăim acum ne costă cel mai ieftin. Dacă ne-am lua după stăpânire, ne-am pierde în nisip, în timp ce ei ar bate câmpii cu socotelile lor.

— Dar eu trebuie să mă gândesc la situaţia mea, strigă bărbatul cât putu de tare. Sunteţi părinţi, aveţi copii, nu? Înţelegeţi desigur ce obligaţii are un învăţător!

Chiar în clipa aceea, bătrânul smuci frânghia şi o ridică în sus. Luat prin surprindere, bărbatul îi dădu drumul. Ce obrăznicie! Te pomeneşti că bătrânul se prefăcuse că ascultă ce spunea, numai ca să poată trage de frânghie. Rămase înmărmurit, simţind că nu mai ţine frânghia în mână.

— Vă purtaţi ca nişte nebuni. V-aţi pierdut minţile. Nisip ar putea căra cu lopata şi o maimuţă, dacă ar avea puţină experienţă. Eu aş putea să fac mult mai mult. Un bărbat e obligat să-şi folosească toate calităţile.

— O fi cum zici, dar. bătrânul vorbea indiferent, ca pentru a pune capăt acestei pălăvrăgeli. Oricum, fă ce poţi. Noi o să facem tot ce-om putea să te ajutăm.

— Aşteaptă. Nu-i o glumă! Hei! Aşteaptă o clipă! O să-ţi pară rău. Nu înţelegi deloc. Dac-ai aştepta doar o clipă! Te rog!

Dar bătrânul nu mai privi înapoi. Se sculă, cu umerii aplecaţi, ca şi cum ar fi cărat o povară grea, şi plecă. După trei paşi umerii lui nu se mai vedeau, la al patrulea pieri cu totul. Bărbatul îşi cufundă braţele şi capul în nisipul care-i intra prin guler, strângându-se într-o pernă uşoară în locul unde cămaşa întâlnea pantalonii. Deodată transpiraţia începu să-i curgă furios pe piept, pe gât şi pe frunte şi de-a lungul coapselor. Era apa pe care o băuse adineauri. Nisipul amestecat cu transpiraţia forma o cataplasmă de muştar, care-i frigea pielea şi-i provoca mâncărimi, umflând-o ca pe un fulgarin de cauciuc.

Femeia începuse să muncească. Deodată îl cuprinse bănuiala că ea băuse până la fund ce mai rămăsese din apă. Intră repede în casă. Mai era apă. Bău din nou cu nesaţ trei-patru guri şi se miră iar de gustu-i limpede, mineral.

Nu izbutea să-şi ascundă neliniştea. Nu mai putea aştepta până seara. Desigur că dacă bea acum toată apa, nu se mai putea prepara cina. Sătenii se bazaseră tocmai pe asta. Încercau să-l înlănţuie prin frica de însetare.

Îşi împinse mult pe faţă pălăria de pai şi se grăbi să iasă. Judecata şi puterea de gândire nu erau decât un fulg de zăpadă pe fruntea-i înfâerbântată, de când avea în faţă ameninţarea setei. Zece găleţi de apă ar fi fost o bucurie, dar una singură mai mult îl întărâtă.

— Unde e lopata?

Femeia zâmbi obosită, arătând un loc sub streaşină, în timp ce-şi ştergea cu mâneca sudoarea de pe frunte. Deşi fusese înfrântă, nu părea să fi uitat nici o clipă unde se aflau uneltele. Trebuie să fie o atitudine cu care oamenii din ţinuturi nisipoase se deprindeau în mod firesc.

De-ndată ce avu în mână lopata, picioarele lui trudite se îndoiră ca un trepied pliant. De fapt nu dormise de noaptea trecută, în orice caz, va fi probabil nevoie să aranjeze dinainte cu femeia porţia minimă de muncă pe care trebuia s-o execute. Dar era prea obosit ca să vorbească acum cu ea.

Poate pentru că se obosise prea mult vorbind cu bătrânul, îşi simţea coardele vocale frânte, ca nişte fileuri de peşte uscat. Mecanic, îşi reluă locul lângă femeie şi începu să dea cu lopata.

Ca legaţi împreună, cei doi săpau între stâncă şi casă. Peretele de lemn al casei era moale ca o turtă de orez încă umedă. Parcă era un răzor pregătit pentru semănatul ciupercilor. La urmă adunară nisipul într-un singur loc. Îl puseră în bidoanele de gaz şi-l mutară în locul de unde urma să fie ridicat. După aceea, începură din nou să sape.

Mişcările bărbatului erau aproape automate, involuntare. Gura îi era plină de o salivă spumoasă, cu gust de albuş de ou. Îi curgea pe barbă şi-i picura pe piept, dar el nu băga de seamă.

— Ştii, ai face mai bine dacă ai ţine lopata cu stânga, mai jos. aşa. vorbi liniştit femeia. Dacă stânga stă aşa şi-ţi foloseşti dreapta ca pe o pârghie, nu oboseşti nici pe jumătate.

Deodată croncăni o cioară. Lumina se schimbă, din galbenă în albastră, iar suferinţa lui care se înteţise se topi, moale, în peisajul înconjurător. Patru ciori lunecară în jos, paralel cu ţărmul. Vârfurile aripilor lor întinse luceau verde închis, iar bărbatul îşi aminti de cianura de potasiu din borcanul lui de insecte. O, da, să nu uite: trebuia să mute exemplarele în alt vas şi să le învelească în celofan. Umezeala le-ar distruge repede.

— Să zicem că-i destul pentru azi! spuse femeia privind în sus.

Văzu că şi faţa ei era uscată şi palidă sub stratul de nisip lipit de ea. Deodată, totul în juru-i se cufundă într-o lumină ruginie şi îşi dădu seama că sângele lui îşi pierduse puterea de viaţă. Bâjbâind prin tunelul conştiinţei lui întunecate, abia putu să ajungă până la patul murdar şi soios. Nu-şi dădu seama când intră şi femeia.

SE SIMŢEA ca şi cum cineva i-ar fi turnat ghips între muşchi. Ochii îi erau larg deschişi, dar se mira de ce era atât de întuneric. Undeva, un şoarece

târa ceva pe podea. Gâtul îl ustura dureros, ca şi cum ar fi înghiţit o pilă. Din intestine îi urcau în gât, ca dintr-o hazna, râgâieli urât mirositoare. Ce poftă avea de o ţigară. Nu, mai întâi voia un pahar cu apă. Apă! Într-o clipă fu readus la realitate. Nu fusese un şoarece, fusese femeia care începuse să lucreze. Doamne, cât dormise oare? încercă să se ridice, dar o greutate teribilă îi apăsa spinarea pe saltea. Aducându-şi aminte, îşi trase prosopul de pe faţă. Din pragul uşii se revărsa în casă, ca prin gelatină, o lumină vagă şi rece de lună. Apoi deodată fu iar noapte.

Cazanul, lampa şi sticla de sake ieftin stăteau lângă pernă. Se ridică brusc într-un cot şi-şi clăti gura, scuipând apa spre vatra îngropată, îşi umezi încet gâtul, savurând plăcerea. Pipăi în jurul lămpii, până mâna îi atinse un pachet moale – ţigări şi chibrituri. Aprinse lampa şi apropie apoi chibritul de ţigară; încercă pe urmă, cu grijă, să ia o gură de sake. Puterile risipite începură să se adune.

În pachet era hrană rece: trei grămăjoare de orez amestecat cu grâu, calde încă, două beţişoare cu sardele uscate, nişte ridichi murate scofâlcite şi nişte legume fierte, amare la gust, care păreau să fie frunze uscate de ridichi. Nu putu să mănânce decât un singur beţişor cu sardele şi o grămăjoară de orez. îşi simţea stomacul ca o mănuşă rece de cauciuc.

Când se sculă, articulaţiile îi scârţâiră ca vântul când geme trecând peste un acoperiş de zinc. Privi nervos în cana de apă. Fusese reumplută şi acum era plină ochi. Udă prosopul şi se lovi peste faţă.

Îl trecu un fior, ca un curent electric, îşi spălă gâtul şi pieptul şi-şi scutură nisipul dintre degete. Poate c-ar trebui să se mulţumească doar cu satisfacerea nevoilor elementare, lăsând restul pe seama întâmplării.

— Să-ţi fac puţin ceai? Femeia stătea în prag.

— Nu, mulţumesc. Mi-e greaţă.

— Ai dormit bine?

— Trebuia să mă trezeşti când te-ai sculat. Femeia coborî privirea şi chicoti.

— Azi-noapte m-am sculat de trei ori şi ţi-am aşezat prosopul pe faţă.

Avea cochetăria unei fetiţe de trei ani care învăţase să râdă ca oamenii mari. Era clar că nu ştia cum să-şi arate mai bine bucuria sau stinghereala. Deprimat, el privi în altă parte.

— Să-ţi ajut la săpat? Sau ar fi mai bine dacă aş căra eu?

— Păi e vremea să vină coşul următor. Când bărbatul se apucă serios de lucru, nu i se mai păru atât de neplăcut cum crezuse. Care era oare cauza acestei schimbări? se întreba el. Teama că n-o să le mai aducă apă? Sau faptul că se-ndatorase faţă de femeie, sau poate felul muncii în sine? Pentru un bărbat munca pare să fie ceva esenţial, care-l ajută să-ndure scurgerea fără ţintă a timpului.

Odată – oare când se-ntâmplase asta? -fusese luat de colegul lui, căruia-i ziceau Mobius, la o adunare. Locul unde se ţinea mitingul era înconjurat din toate părţile cu un gard scund, ruginit, iar înăuntrul lui suprafaţa terenului

nici nu se mai vedea, ascunsă cum era sub resturi de hârtii, cutii goale şi tot felul de zdrenţe. Ce rost mai avea gardul în jurul unui asemenea loc? Apoi, ca şi cum gândurile i-ar fi prins viaţă, văzuse un bărbat într-un costum ponosit, stând aplecat peste îngrăditura de fier, încercând s-o zgârie cu vârfurile degetelor. Prietenul său îl informase că era un poliţist în civil. Deodată pe tavanul sălii apăru o pată mare, de culoare cafenie, cu totul neobişnuită. In mijlocul acestor lucruri, vorbitorul zicea:

— Singura cale să eviţi munca este să munceşti. Nu munca în sine este preţioasă; ci faptul că învingem munca prin muncă. Adevărata valoare a muncii sălăşluieşte în puterea renunţării la sine.

Auzi semnalul ascuţit al cuiva care fluieră printre degete; apoi se iscară strigăte vesele şi zgomot de oameni care alergau, târând coşurile. Ca de obicei, pe măsură ce se apropiau, deveniră tot mai tăcuţi şi coşul fu coborât în tăcere. Se simţea observat îndeaproape, dar acum n-avea rost să strige. După ce ridicară o cantitate precisă de nisip, încordarea se risipi, chiar şi aerul păru că se schimbă. Nimeni nu spuse nimic, dar se simţea că deocamdată ajunseseră la o înţelegere.

Vedea că şi femeia îşi schimbase în mod hotărât purtarea.

— Hai să mai stăm. Am să aduc puţin ceai.

Vocea şi purtarea îi erau mai voioase; părea să aibă chef de vorbă. Bărbatul se simţi sătul, de parcă ar fi mâncat prea mult zahăr. Când femeia trecu pe lângă el, o izbi uşor peste şale. La un voltaj prea mare, filamentul se arde. Nu intenţionase nici o clipă s-o dezamăgească. Odată şi odată îi va povesti despre paznicul care păzea un castel imaginar.

A fost odată un castel. Nu numaidecât un castel, putea să fie orice: o fabrică, o bancă, un tripou, încât paznicul putea să fie un paznic ori o gardă personală. Aşteptându-se întruna la un atac duşmănos, paznicul nu slăbea niciodată straja, într-o zi veni, în sfârşit, mult-aşteptatul duşman. Clipa cea mare sosise, iar el dădu alarma. Dar, lucru destul de curios, nu primi nici un ajutor din partea celorlalţi. Ce mai încoace şi încolo, duşmanul îl învinse uşor, într-un iureş necruţător. Pe când pierea, văzu cum duşmanul mătura ca vântul porţile, zidurile şi pătrundea în clădiri, neoprit de nimeni. Nu, ca vântul era însuşi castelul, iar nu duşmanul. Paznicul solitar, ca un copac vestent în mijlocul unui pustiu, apărase o iluzie.

Se aşeză pe lopata să-şi aprindă o ţigară. Ţigara se aprinse, în sfârşit, la al treilea chibrit Oboseala i se răspândi într-un cerc leneş, precum cerneala picurată în apă -era un peşte gelatinos, un sac parfumat, diagrama nucleului atomic. O pasăre de noapte găsise un şoarece de câmp şi-şi striga tovarăşul cu un ţipăt straniu. Un câine stingher lătră gros. Sus, pe cerul nopţii, stăruia un sunet neîntrerupt, discordant, de vânt suflând cu viteze diferite. Iar jos, pe pământ, vântul era un cuţit care rădea întruna creste subţiri de nisip.

Îşi şterse sudoarea, îşi suflă nasul şi-şi perie cu degetele nisipul de pe cap. Crestele de nisip de la picioarele lui i se părură deodată nişte valuri încremenite.

Ce sunet ar emite dacă ar fi unde sonore? se întrebă el. Poate că şi o fiinţă omenească ar putea sa cânte un astfel de cântec. dacă i s-ar vârî în nas un cleşte şi dacă urechile i-ar fi astupate cu sânge lipicios. dacă dinţii i-ar fi zdrobiţi unul câte unul cu lovituri de ciocan, iar în uretră i s-ar introduce aşchii, în aparenţă, ar fi o cruzime, dar, pe de altă parte, s-ar putea să fie puţin altfel.

Deodată ochii i se avântară în sus, ca o pasăre, şi i se păru că se privea pe sine. Cu siguranţă, cel mai ciudat dintre toţi era chiar el. el care se gândea la ciudăţenia lucrurilor de aici.

Am un bilet de tren spre tristeţe-e-e-e.

Dacă vrei s-o cânţi – cânt-o. în ziua de azi cei care sunt prinşi în ghearele biletului de tren n-o cântă aşa niciodată. Tălpile lor sunt atât de subţiri, încât ţipă când calcă pe câte o pietricică. S-au plimbat destul. Acum ar vrea să cânte „Romanţa biletului dus-întors". Un bilet „de dus" e o viaţă demontată, căreia îi lipsesc verigile dintre ieri şi astăzi, dintre astăzi şi mâine. Numai un om care se agaţă de un bilet dus şi întors poate să fredoneze cu o tristeţe adevărată cântecul unui bilet de dus. Tocmai de aceea e disperat ca nu cumva jumătatea „de întors" a biletului să se piardă sau să fie furată: cumpără mărfuri, face asigurări pe viaţă şi turuie întruna cu tovarăşii săi din sindicat şi cu superiorii. Fredonează „Romanţa biletului dus" cu toată puterea şi, alegându-şi la întâmplare un canal, dă drumul televizorului la maximum, încercând să înece vocile morocănoase ale acelora care n-au decât un bilet „dus" şi care strigă neîncetat după ajutor, voci care urcă prin ţevile de la baie sau prin gaura closetului. N-ar fi deloc curios dacă „Romanţa biletului dus-întors" ar fi cântecul omenirii încarcerate.

Ori de câte ori putea, lucra pe ascuns la confecţionarea unei frânghii. îşi rupse în fâşii cămaşa de rezervă, le răsuci împreună şi le legă de eşarfa chimonoului rămas de la soţul răposat al femeii. Frânghia avea cam cinci metri lungime. La timpul potrivit, va lega un capăt de nişte foarfece ruginite, pe care le va sprijini, pe jumătate deschise, cu o bucată de lemn. Fireşte că frânghia nu era încă destul de lungă. Va avea lungimea necesară după ce va adăuga frânghia de rufe din cânepă şi funia aspră de pai, întinsă deasupra podelei de lut, pe care femeia atârnase la uscat câţiva peşti şi nişte porumb.

Ideea îi venise destul de brusc. Dar nu este adevărat că numai un plan bine încercat e sortit să reuşească. O astfel de inspiraţie subită are o bază destul de serioasă în ea însăşi, chiar dacă procesul formării a rămas în subconştient. Şansele de succes sunt mai mari când e vorba de planuri spontane decât de cele dezbătute.

Acum, întrebarea era când să-şi pună în acţiune planul? Se gândi că timpul cel mai bun pentru evadare ar fi ziua, în timp ce femeia dormea. Dar ar fi fost riscant să treacă prin sat pe lumină, îşi va începe acţiunea sistematic, plecând cu mult timp înainte de a se trezi femeia, ascunzându-se apoi într-un loc potrivit şi aşteptând să apună soarele. Trebuia să profite de întunericul

dinainte de răsăritul lunii şi probabil că n-o să fie prea greu să ajungă la o şosea principală, pe unde circulau autobuze.

Intre timp va pune în joc toată isteţimea de care era în stare ca s-o facă pe femeie să-i vorbească de topografia şi organizarea satului. Ce mijloace avea un sat ca acesta, care nu dispunea de nici o barcă de pescari, deşi avea marea în faţă? De cât timp era aşa? Ce populaţie avea? Cine cultiva, şi unde, lalelele? Ce făceau copiii? Frecventau vreo şcoală? Dacă ar aduna amintirile vagi ale primei zile când sosise, ar putea să întocmească o hartă provizorie, chiar dacă ar fi bazată pe informaţii indirecte.

Ideal ar fi să evadeze înconjurând satul, ferindu-se să treacă prin el, dar peretele dinspre apus era blocat de un promontoriu destul de pieziş care, deşi nu prea înalt, apărea ca un fel de stâncă înaltă, roasă din timpuri îndepărtate de valuri. Deşi pe ici, pe colo erau puncte de sprijin pentru picior, pe unde se cocoţau sătenii când se duceau să strângă lemne de foc, era greu să le găseşti, fiind ascunse printre hăţişuri; şi apoi ar fi rău dacă ar trezi bănuiala femeii, întrebând-o prea multe. Pe partea opusă, spre răsărit, era un golf foarte îngust, înconjurat complet de dune de nisip pustii, care se-nălţau şi coborau pe o distanţă de peste şapte kilometri şi care, la urmă, te duceau înapoi la intrarea în sat. Cu alte cuvinte, satul era ca un sac de nisip, retezat de golf şi de stâncă cea înaltă. Ar fi mai bine să atace mai degrabă centrul, decât să-l înconjoare, pierzând minute preţioase şi dând astfel ţăranilor timp să se adune şi să-l prindă.

Dar asta nu însemna că problema era rezolvată. Mai erau foişorul de foc şi postul de observaţie. Băgând de seamă dispariţia lui, femeia ar putea stârni vâlvă şi porţile satului s-ar închide înainte ca el să poată fugi. Poate că ar putea uni cele două probleme într-una singură. Prima echipă de purtători de coşuri venea cu apa şi cu celelalte lucruri la o bună bucată de vreme după apusul soarelui. Dacă femeia ar încerca să anunţe dispariţia lui înainte de acest moment, ştirea va putea să parvină numai până la foişorul de foc. Se punea problema ce putea să facă el ca să scape de paznic.

Din fericire, datorită schimbării bruşte de temperatură în această regiune, cu o jumătate de oră sau cu o oră înainte de apusul soarelui ţinutul era învăluit în ceaţă. Cauza probabilă era acidul silicic din nisip, care avea o oarecare capacitate de a reţine fierbinţeala şi a elibera subit căldura pe care o absorbise în timpul zilei. De la postul de observaţie de pe foişorul de foc, întreaga regiune se afla exact în unghiul de reflecţie a luminii; chiar şi când era o ceaţă slabă, o perdea groasă, albă ca laptele, ascundea complet vederea. De asta se convinsese cu o zi înainte, voind să fie sigur. Stând la picioarele stâncii, încercase să trimită dinspre mare un semnal agitându-şi prosopul de câteva ori, dar, întocmai cum se aşteptase, nu primise nici un răspuns.

A patra zi după ce-l concepuse, planul fu pus în aplicare. Se hotărâse să fugă sâmbătă seara, când li se aducea de obicei apă pentru baie. Cu o zi mai înainte obţinuse o noapte de somn, pretextând o răceală. Ca să îndepărteze orice bănuieli, stăruise să i se aducă nişte aspirină. Tabletele erau decolorate,

păreau că stătuseră prea mult timp la magazinul universal din localitate. Luă două, cu o gură de sake ieftin: rezultatele fură imediate. Până să se-ntoarcă femeia de la munca ei, nu auzise decât zgomotele coşului urcat şi coborât.

Femeia, care de mult nu mai fusese nevoită să muncească singură, vădea, bineînţeles, semne de mare oboseală. In timp ce-şi făcea de lucru pregătind masa, bărbatul pălăvrăgea leneş despre tot felul de lucruri. haznaua, care de mult era într-o stare proastă, trebuia reparată. şi aşa mai departe. Ştia ce credea ea: purtarea lui dovedea că prinde rădăcini. De aceea nu îndrăznea să se arate nervoasă, de frică să nu-l indispună. Acum, după muncă, oricine ar trebui să dorească să facă baie. Nisipul care se lipea de piele o dată cu transpiraţia nopţii era foarte neplăcut, dar sosise ziua când se aducea apa de baie – iar femeii îi plăcea în mod deosebit să-l spele şi sigur că nu va face nici o obiecţie.

Pe când îl săpunea, se prefăcu aţâţat şi o trase de chimonou. O s-o spele şi el pe ea. Prinsă între confuzie şi aşteptare, femeia făcu o mişcare de rezistenţă, dar nu era limpede că se opunea. Când îi veni rândul, el vărsă repede peste trupul ei gol o găleată de apă caldă şi, fără nici un petic de pânză, îşi trecu mâinile săpunite peste pielea ei. începu de la lobii urechilor coborând spre gât, iar când trecu la umeri, o cuprinse mai strâns şi cu o mână o apucă de un sân. Ea ţipă şi, lunecându-i pe piept, se ghemui lipindu-se de stomacul lui. Fără-ndoială că era o poziţie de aşteptare, dar bărbatul nu se grăbea. Într-o cadenţă calculată, mâinile continuară masajul dintr-o parte în alta a trupului femeii.

Fireşte că excitaţia i se transmise şi lui. Simţea o tristeţe stranie, neobişnuită. Femeia ardea de parcă ar fi spălat-o un roi de licurici. A o dezamăgi acum ar fi ca şi cum ai împuşca pe la spate un criminal evadat. De aceea răspunse cu o frenezie şi mai mare, dând pinteni simţurilor stârnite.

Dar şi pasiunea înfrânată îşi are limitele ei. Femeia, care la început îl implorase, arăta acum o teamă vădită faţă de frenezia lui. Şi deodată se simţi cuprins de slăbiciune, de parcă ar fi fost după consumarea actului, îşi făcu din nou curaj, silindu-se printr-un şir de fantezii pripite, libidinoase, stârnindu-şi patima prin mângâierea sânilor şi a trupului care, săpunit, transpirat şi acoperit de nisip, îl făcea să se gândească mai curând la uleiul de maşină amestecat cu pilitură de fier. Avusese intenţia să o ţină aşa, întruna, cel puţin două ore, dar în cele din urmă femeia scrâşni din dinţi şi, plângându-se că o doare, se făcu ghem, depărtându-se de el. Atunci o cuprinse pe după umeri, repede, iepureşte. Când totul se sfârşi, îi turnă apă pe trup s-o spele de săpun; o sili să bea sake dintr-o ceaşcă de ceai şi să ia trei tablete de aspirină.

Ştia că femeia o să doarmă fără să se trezească până la noapte. si, dacă lucrurile aveau să meargă bine, până va fi trezită de ţipetele echipelor de purtători de coşuri.

Somnul o cuprinse curând şi începu să răsufle de parcă i s-ar fi vârât în nas un dop de hârtie. Respiraţia îi era profundă, la intervale lungi; îi atinse uşurel călcâiul cu piciorul, dar ea rămase aproape ca mai înainte. Era ca o

ţeava veche, complet secată de sex. Îi aşeză prosopul care-i lunecase de pe faţă şi trase în jos chimonoul peste genunchi, văzând că se răsucise ca o frânghie în jurul mijlocului. Din fericire, era preocupat de aranjamentele finale ale planului şi nu avea timp să fie sentimental. După ce isprăvi de fixat frânghia de foarfece, sosi timpul hotărât. Aşa cum se aşteptase, când privi femeia pentru ultima dată, simţi un fel de durere sfâşietoare.

La vreun pas de poalele văgăunii juca în cerc o lumină palidă. Ceasul trebuia să fie între şase jumătate şi şapte fără douăzeci. Era tocmai momentul potrivit. Cu toată puterea, îşi zvârli înapoi braţele şi îşi suci gâtul, întinzându-şi muşchii umărului. Întâi trebuia să se urce pe acoperiş. La căţărat, şansele de reuşită sunt cu atât mai mari cu cât unghiul pantei e mai apropiat de patruzeci şi cinci de grade. Ar fi fost mai bine să se urce pe acoperiş folosind frânghia, dar se temea să nu trezească femeia cu zgomotul iscat în clipa când foarfecele vor lovi şindrila. Se hotărî să nu mai înconjoare casa şi să se urce pe acoperiş sprijinindu-şi picioarele pe ce mai rămăsese dintr-un adăpost împotriva ploii, care părea să fi folosit pentru uscat rufele.

Scândurile subţiri şi pe jumătate putrede îl necăjeau. Dar ce urmă fu şi mai rău. Nisipul zburător poleise panta dreaptă a acoperişului, făcându-l să pară ca nou, însă când se caţără pe el, văzu că era moale ca un biscuit ud. Dacă picioarele i-ar trece prin el, ar fi o nenorocire, îşi dispersă greutatea, târându-se încet înainte. Ajunse în sfârşit la streaşină si, încălecând peste ea, se înălţa în genunchi. Vârful acoperişului se afla în întuneric, iar petele vag colorate, ca mierea, din capătul de apus al văgăunii erau semne că începea să se instaleze treptat ceaţa. Nu mai trebuia să-i pese de observatorul din foişor.

Legă funia într-un fel de laţ şi, ţinând-o în mâna dreaptă, cam la un metru sub foarfece, o roti în cerc deasupra capului. Ţinta lui era unul din sacii de nisip pe care oamenii îl foloseau în loc de scripete când ridicau şi coborau coşurile. De vreme ce sacii puteau să ţină scara de frânghie, probabil că erau bine îngropaţi. Roti frânghia din ce în ce mai repede si, ţintind, lăsă să zboare laţul, care nimeri într-o direcţie cu totul neaşteptată. Ideea lui de a arunca laţul era greşită. Foarfecele trebuia să zboare tangenţial cu circumferinţa văgăunii, aşa că era mai bine să dea drumul frânghiei în clipa când va fi în unghi drept cu ţinta lui, sau poate cu o clipă mai devreme. Da, aşa era! Dar data următoare foarfecele lovi din nenorocire mijlocul stâncii şi căzu la pământ. Părea că viteza rotaţiilor şi unghiul de elevaţie la care ţinea frânghia nu erau corecte.

După încercări repetate, reuşi să stabilească destul de bine atât distanţa, cât şi unghiul, dar mai era mult până la reuşită. Ar fi fost fericit să vadă cel mai mic semn de progres, dar coeficientul de eroare nu scădea – dimpotrivă, ţinta lui se depărta tot mai mult, din cauza oboselii şi a nerăbdării. Poate că simplificase prea mult calculele. Era peste măsură de înciudat şi îi venea să plângă, de parcă l-ar fi dezamăgit cineva.

Totuşi exista o lege a probabilităţii, conform căreia şansa de reuşită este direct proporţională cu numărul repetiţiilor. Cam la a treizecea încercare, când, disperat, renunţase să mai creadă că va izbuti, frânghia zbură drept deasupra

sacilor. Gura îi era plină de nisip şi, deşi înghiţea întruna, glandele continuau să secrete salivă. Dar era prea devreme să se bucure de isprava lui. Deocamdată pusese doar mâna pe banii cu care să-şi cumpere un bilet de loterie. Acum va vedea dacă va câştiga sau va pierde. Toţi nervii i se-ncordau spre frânghie, pe când o trăgea încet spre el. Aşa cum ar fi tras de stele cu o şuviţă din pânza unui păianjen, şi iată: rezista!

La-nceput nu-i veni a crede, dar într-adevăr frânghia rămânea întinsă; încercă să tragă cu mai multă putere. Corpul lui era pregătit, aşteptând dezamăgirea. oare vine acum. sau acum? Dar nu mai era momentul să se îndoiască. Cârligul improvizat din foarfece muşcase tare în sac. Ce noroc! Ce noroc de necrezut! Din această clipă, lucrurile vor evolua în favoarea lui. Ameţit, coborî de pe acoperiş şi se îndreptă înspre locul unde capătul frânghiei, care atârna acum perpendicular, mătura uşurel nisipul de pe stâncă. Fundul văgăunii era atât de aproape incit nici nu-i venea să creadă. Faţa-i înţepenise şi doar buzele îi tremurau. Fără îndoială că oul lui Columb fusese un ou tare. Totuşi, dacă-l ţii prea mult fierbinte, se strică.

Apucă de frânghie şi începu să se salte încetişor. Deodată frânghia prinse să se-ntindă, de parc-ar fi fost de gumă. Încremenit, simţi cum din toţi porii lui izbucneşte transpiraţia. Din fericire, după ce frânghia se lungi cam cu vreo doi coţi, rămase pe loc. Încercă să se lase cu toată greutatea şi, de data aceasta, i se păru ca totul merge bine. Scuipă în palme, îşi potrivi frânghia între picioare şi începu să urce, punând mână peste mână. Se înălţa ca un maimuţoi de jucărie care se caţără pe un cocotier. De emoţie, sudoarea de pe frunte era rece. În efortul de a evita să-i cadă nisip pe cap, se ţinea cât mai departe de peretele de nisip, bazându-se numai pe funie. Dar când trupul i se învârti în aer, se simţi prost. Greutatea inertă a torsului era mai mare decât se aştepta şi urca prea încet. Şi apoi, de ce tremura în halul ăsta? Braţele îi zvâcneau fără voie şi i se părea că se pocnea cu un bici. Poate că era o reacţie firească, după cele patruzeci şi şase de zile înfricoşătoare. După ce urcase un metru, văgăuna i se păru adâncă de o sută de metri. după doi metri, de două sute de metri. Treptat, pe măsură ce adâncimea văgăunii creştea, îl cuprinse ameţeala. Era atât de ostenit! Nu trebuie să privească în jos! Dar uite! Colo era creasta! Creasta de unde, orice cale va alege, va păşi spre libertate. până la capătul pământului. Când va ajunge sus, această clipă nesfârşită nu va mai fi decât o floricică presată între paginile agendei lui. o iarbă otrăvitoare sau o plantă carnivoră, nu va mai fi decât o bucăţică de hârtie semitransparentă, şi pe când îşi va sorbi ceaiul în salon, o va ţine ridicată în lumină şi-i va face plăcere să-şi depene povestea.

Acum parcă nici n-o mai învinuia pe femeie. Putea să garanteze că, dacă nu era chiar o doamnă, apoi nu era nici femeie uşoară. Dacă mai târziu va avea nevoie, biata de ea, de un ajutor, i-l va da cu bucurie. atât cât va dori ea. Era o fiinţă stupidă, al cărei unic merit era că ţinea strâns biletul ei dus-întors. ca şi el, de altfel. Dar chiar şi cu bilete dus-întors, dacă punctul de plecare era

diferit, destinaţia era, fireşte, şi ea diferită. Şi n-ar fi deloc straniu dacă biletul lui de întoarcere ar fi de fapt biletul ei de plecare.

Chiar dacă ea a greşit. la urma urmelor, o greşeală e o greşeală.

Nu te uita în jos! Nu trebuia să privească în jos!

Un sportiv care face ascensiuni, un om care curăţă geamurile unui zgârie-nori, un electrician în vârful turnului televiziunii, un acrobat pe trapez într-un circ, un coşar pe hornul unei fabrici – toţi ştiu că le sună ceasul când privesc în jos.

REUŞISE!

Unghiile lui atinseră sacul şi, fără să-i pese că i se jupuia pielea de pe mâini, se caţără sus. Aşa! Era în vârf! Nu mai trebuia sa se teamă că va luneca înapoi, chiar dacă slăbea strânsoarea. Dar îi era peste putinţă să întindă braţul şi, timp de un minut, rămase aşa cum era, strângând spre el sacul.

În ziua aceasta a evadării lui, a patruzeci şi şasea de când fusese închis în văgăună, sufla un vânt puternic, în timp ce se târa înainte, faţa şi gâtul îi erau izbite de fire înţepătoare de nisip. Nu se aşteptase la un vânt atât de puternic. Jos, în văgăună, simţise doar mai aproape decât de obicei zgomotul mării. Şi când te gândeşti că chiar acum era clipa de calm a serii. Totuşi vântul sufla atât de tare, încât nu mai putea spera să se lase ceaţa. Poate că cerul păruse înnorat numai privit din văgăună. Poate că luase drept ceaţă nisipul spulberat de vânt. Oricum, situaţia era serioasă.

Privi nervos în sus. In lumina care pălea, foişorul de foc părea rezemat într-o parte. Era surprinzător de subţire şi de îndepărtat. Dar cum paznicul supraveghea cu ocheanul, nu putea spera că distanţa va fi în folosul lui. Se întrebă dacă nu cumva l-au şi descoperit. Nu, dacă l-ar fi zărit, ar fi sunat îndată clopotul de alarmă. Femeia îi spusese că într-o noapte furtunoasă, cu vreo jumătate de an în urmă, se prăbuşise un parapet într-o văgăună de la marginea din apus a satului, iar casa din fundul ei fusese pe jumătate îngropată. Se pornise ploaia, iar nisipul ud îşi dublase greutatea, zdrobind casa ca pe o cutie de chibrituri. Din fericire, nimeni nu fusese rănit; dar a doua zi dimineaţa, toată familia încercase să fugă. La mai puţin de cinci minute după ce sunase alarma, s-au auzit vaietele bătrânei, pe care o târau înapoi. Convingerea femeii era că familia aceea suferea de tulburări mintale ereditare.

Nu. Nu trebuia să piardă vremea. Ridică hotărât capul şi privi în jur. De-a lungul dunelor cădeau umbre prelungi. Tot peisajul era scăldat într-o lumină sângerie, iar jerbele de nisip minate de vânt, care se scurgeau în întuneric, erau înghiţite unele după altele de alte umbre. Putea oare să scape nedescoperit în dosul paravanului de nisip mânat de vânt? Privind înapoi peste umăr, ca să-şi dea seama de efectul refracţiei luminii, deschise ochii mari, de mirare. Nisipul mânat de vânt nu era singur răspunzător de vălul de fum lăptos aşternut peste peisaj, care umbrea soarele ce apunea cu linii de culori pastel. De pe suprafaţa pământului se ridica o ceaţă zdrenţuită, călătoare. Dacă vântul o gonea dintr-o parte, ea apărea în alta; măturată de ici, vălurea dincolo. Din experienţa câştigată în fundul văgăunii ştia prea bine că nisipul atrage umezeala, dar nu

ştia că atât de multă. Era ca pe locul unui incendiu, după plecarea pompierilor. Era, desigur, o ceaţă subţire, nu prea deasă în lumina reflectată, dar îl ascundea destul de ochii observatorului.

Îşi puse pantofii, pe care şi-i vârâse după curea, şi bagă în buzunar frânghia încolăcită, împreuna cu foarfecele fixat de ea, putea să fie o armă preţioasă dacă se va ivi vreo primejdie. Fuga lui spre apus era oarecum acoperită de lumina refractată. Prima poruncă era să se ascundă până la apusul soarelui.

Bine, hai sa pornim. Apleacă-ţi spinarea şi aleargă pe unde e mai lin terenul. Nu-ţi pierde capul chiar acum. Ţine ochii larg deschişi şi mergi înainte. Uite! Dincolo e o adâncitură în care te poţi ascunde! Ce-a fost zgomotul acesta suspect? Un semn rău? Poate că nu. hai, sus. ia-o înainte. Nu prea mult spre dreapta. Stânca din dreapta era atât de joasă, încât puteau să-l zărească.

Echipele de noapte ale purtătorilor de coşuri făcuseră o potecă de la o groapă la alta. Partea dreaptă a potecii avea o pantă netedă, cu câteva crestături. Vârfurile acoperişurilor celui de-al doilea rând de case abia se zăreau. Erau astupate de conturul caselor dinspre mare. Pe tot rândul pereţii gropilor erau scunzi, iar gardul de vreascuri, ridicat împotriva nisipului, părea încă în stare bună. Probabil că dinspre peretele din partea satului oamenii intrau şi ieşeau cum voiau. Ridicând puţin capul, bărbatul putu să vadă până în centrul cătunului. Acoperişuri de ţiglă, tablă şi stuf, adunate în pete întunecate, apăreau în centrul terenului ondulat, care se deschidea în faţa lui ca un evantai. Mai văzu şi un pâlc rătăcit de pini, şi ceva ce semăna cu un iaz. Numai pentru a apăra acest petic mizerabil de geografie, peste zece familii de pe ţărm erau supuse unei vieţi de sclavie.

Văgăunile în care se găseau casele sclavilor erau aşezate la rând, pe stânga drumului, ici-colo se vedeau poteci laterale, făcute de echipele purtătorilor de coşuri, iar dedesubt, sacii de nisip jerpeliţi îngropaţi în nisip indicau locul gropilor, îi făcea rău numai să le privească, în unele locuri nu erau fixate scări de frânghie în jurul sacilor, dar erau mai multe cu, decât fără. Cei mai mulţi dintre sclavi pierduseră, îşi zise el, orice voinţă de a scăpa.

Acum putea pricepe cum era posibil să trăieşti o astfel de viaţă. Existau bucătării, sobe în care arde focul, lăzi de mere în loc de mese ticsite cu cărţi, bucătării, vetre îngropate, lămpi, sobe în care arde focul, uşi glisante rupte, tavane negre de funingine, bucătării, ceasuri care merg şi altele care nu, aparate de radio care urlă şi altele stricate, bucătării şi sobe în care arde focul. Şi în mijlocul tuturor acestor lucruri, monede de o sută de yeni, animale domestice, copii, obsesia sexului, poliţe, adulter, cădelniţe pentru tămâie, fotografii, amintiri şi. şi tot aşa, întruna. Nu poţi trăi fără repetiţie, fără bătaia inimii, dar era adevărat că bătăile inimii nu însemnau totul în viaţă.

Repede, jos! Nu, n-a fost decât o cioară. Din păcate, nu putea s-o prindă şi s-o împăieze, dar acum lucrurile acestea nu mai aveau nici o importanţă. Setea de decoraţii, de medalii, de tatuaje apărea numai când visai la lucruri nesăbuite.

În fine, i se păru că ajunsese la marginea satului şi că drumul ducea pe creasta dunelor; perspectiva se lărgi, iar la stânga văzu marea. Vântul purta gustul înţepător al mării, iar urechile şi nările îi vâjâiau ca un titirez. Prosopul, pe care şi-l legase în jurul gâtului, fâlfâia în vânt şi-l plesnea peste obraji; după cum se aşteptase, se părea că aici ceaţa nu se putea ridica. Marea plumburie părea acoperită cu un strat de staniol, strâns în cute, ca pieliţa de pe laptele fiert. Soarele, strivit de nişte nori ca ouăle de broască, părea încremenit, hotărât să nu mai apună. Orizontul era pătat de siluetele nemişcate ale vapoarelor negre, a căror mărime şi depărtare nu le putea ghici.

Dincolo erau numai dunele netede de nisip, ondulându-se în nenumărate creste, care se-ntindeau până la promontoriu. Poate că era periculos să meargă înainte, îngrijorat, se-ntoarse şi privi în urmă; din fericire, foişorul de foc scăpa vederii lui, fiind ascuns după o uşoară ridicătură de nisip. Înălţându-se puţin câte puţin pe vârful picioarelor, privirea-i căzu pe o colibă aşezată mai jos, pe jumătate îngropată în panta de la dreapta lui. Din cauza aşezării ei, nu putuse s-o vadă în umbră, în partea opusă vântului, era o adâncitură care părea scobită cu o lingură.

Ce ascunziş ideal. Nisipul era neted, ca partea din interior a scoicilor, şi nu erau semne că fusese cineva pe-acolo. Dar ce să facă cu propriile lui urme? Se-ntoarse şi văzu că mai departe fuseseră şterse cu desăvârşire de vânt. Chiar acolo unde stătea el, se-nfundau pierind în faţa ochilor. Tot era bun vântul la ceva.

Cum se pregătea să înconjoare coliba, dinăuntrul ei apăru o pată negricioasă. Era un câine roşcat, gras ca un purcel, care se furişa spre el. Să nu-l sperie! Hei, marş de-aici! Dar câinele nu părea dispus să se retragă şi rămase încremenit, cu ochii aţintiţi asupră-i. O ureche îi atârna ruptă, iar ochii mici şi urâţi îl făceau să pară şi mai viclean, îl adulmeca. Oare are să latre? se-ntrebă el. Să-ndrăznească numai. Apucă foarfecele din buzunar. Un lătrat de va scoate, îi va străpunge creierii! Câinele îl privea ţintă, cu neîncredere, dar tăcea, nici nu mârâia măcar. Să fi fost un câine de pripas? Avea o blană ponosită, murdară, iar botul îi era acoperit cu coji. Se spune că un câine care nu latră e primejdios. Drace! Trebuia să fi luat cu el puţină mâncare. Şi dacă tot venii vorba, uitase să ia cianura de potasiu. Ei, lasă! Femeia tot n-o să descopere unde a ascuns-o. Întinse mâna şi fluieră încetişor, să vadă dacă poate atrage atenţia câinelui. Drept răspuns, câinele îşi încreţi buzele subţiri, de culoarea scrumbiei afumate, şi-şi dezgoli colţii gălbui, încrustaţi cu nisip. Se gândea că bruta nu putea să poftească tocmai la el. Totuşi, avea un grumaz îngrozitor de mare. Poate ar fi mai bine să-l răpună din prima încercare, dar.

Deodată câinele se întoarse, îşi lăsă grumazul în jos şi plecă încet, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Probabil că se plecase în faţa voinţei neclintite a omului. Forţa lui spirituală era încă vie, dacă putea să răpună cu privirea un câine sălbăticit. Bărbatul se lăsă să alunece în groapă şi se-ntinse cât era de lung, rezemat de pantă. Era ferit de vânt şi oftă, uşurat şi mulţumit, împleticindu-se sub palele de vânt, câinele dispăru prin nisipul spulberat.

Faptul că un câine de pripas îşi făcuse culcuş în locul acela era o garanţie că nu prea venea nimeni pe acolo. Cât timp câinele nu se ducea la cooperativa fermei să-l trădeze, era în siguranţă, în ciuda transpiraţiei care începea să mustească încet şi continuu, se simţea bine. Ce linişte! Parc-ar fi fost învelit în gelatină. Deşi purta o maşină infernală fixată să explodeze în minutul X, ea nu-l supăra mai mult decât rotiţa ceasului deşteptător. Prietenul lui, Mobius, ar fi analizat situaţia în felul următor:

— Amice, nu faci decât să te consolezi cu mijloacele evadării şi nu-ţi fixezi ţinta.

Iar el ar fi încuviinţat cu uşurinţă:

— Foarte adevărat. Dar mă întreb dacă trebuie să faci o deosebire atât de netă între mijloace şi ţintă. N-ar fi mai bine să utilizăm definiţiile aşa cum le dictează nevoia?

— Nu, nu, câtuşi de puţin. Nu-ţi poţi petrece timpul pe verticală. Toată lumea ştie că timpul se scurge orizontal.

— Şi ce se-ntâmplă dacă încerci să-l trăieşti vertical?

— Atunci eşti o mumie!

Râse şi-şi scoase pantofii, într-adevăr, timpul părea să se scurgă orizontal. Nu putea suferi nisipul şi sudoarea care i se adunaseră între degetele de la picioare, îşi scoase apoi şi şosetele şi-şi întinse degetele, lăsând aerul să treacă printre ele. Hmm, oare de ce miroseau atât de urât locurile unde trăiau animale? N-ar fi plăcut dacă ar exista animale cu miros de flori? A, nu, era mirosul propriilor lui picioare! Când îşi dădu seama de asta, îl cuprinse un sentiment de simpatie, îşi aminti de cineva care spunea că nimic nu era mai gustos decât propria-ţi ceară din urechi, că era mai bună decât brânza. Chiar dacă nu era aşa, existau tot felul de lucruri fascinante de care nu te saturai niciodată mirosindu-le. ca duhoarea unui dinte cangrenat de pildă.

Intrarea casei era pe jumătate blocată cu nisip, aşa că era aproape cu neputinţă să priveşti înăuntru. Să fi fost rămăşiţele unui puţ? Poate că s-a clădit o colibă de lut deasupra unui puţ, ca să-l apere de nisip. Dar în locuri ca acestea nu prea te aşteptai să găseşti apă.

Încercă să privească înăuntru şi de data aceasta îl învălui adevăratul miros de câine. Mirosul de animal întrece orice filosofie, îşi aminti de un socialist care spunea că iubea sufletul coreenilor, dar nu putea să sufere mirosul lor. Ei bine, dacă timpul se scurge orizontal, n-avea decât să-i arate cât putea să fugă de repede. Speranţă şi nelinişte. un sentiment de eliberare şi nerăbdare. Găsi că era insuportabil să fii chinuit în felul acesta, îşi acoperi faţa cu prosopul şi se culcă pe spate. Poate că el însuşi miroase aşa, dar în orice caz n-avea de gând să proslăvească duhoarea asta.

Ceva se căţăra pe piciorul lui. Nu era mersul caracteristic al insectelor din familia coleopterelor. Trebuia să fie vreun gândac de pământ, căci se târa cu greutate pe cele şase picioare firave. Nici nu avea poftă să afle ce era. Deocamdată, să zicem că aparţine familiei coleopterelor. Şovăia, neştiind dacă voia cu adevărat s-o vadă sau nu. Părea incapabil să ia o hotărâre definitivă.

O briză îi flutură prosopul de pe faţă. Cu coada ochiului putu să vadă sclipind auriu creasta unei dune. O curbă care urca domol tăia conturul de aur şi se pierdea brusc în umbră, în complexul acela spaţial exista o tensiune stranie şi îl cuprinse fiorul misterios al singurătăţii. Da, desigur, e un peisaj romantic. în zilele noastre un amurg ca acesta ar fi o atracţie mare pentru turiştii tineri. Afacere preţioasă, căptuşită cu aur. Pot să-i garantez dezvoltarea ulterioară, ca un expert. (Dar dacă vrei s-o dezvolţi, mai întâi fă-i reclamă! Nici muştele n-or să vină, dacă nu-i faci reclamă. Locul acesta – e ca şi cum nici nu ar exista, dacă nu ştie nimeni de el. E ca şi cum ai avea o piatră preţioasă şi n-ai şti ce să faci cu ea. Ei bine, şi atunci ce-o să facem? Am să încredinţez problema unui fotograf de mâna întâi, care să facă o serie de cărţi poştale ilustrate, într-adevăr frumoase. Pe vremuri găseai un colţişor frumos, iar apoi îţi comandai cărţile poştale. Dar acum bunul simţ cere să faci mai întâi cărţile poştale. şi pe urmă să inventezi un loc frumos. Am adus cu mine două-trei exemplare, dacă aţi vrea să le priviţi.) Sărmanul vânzător de ilustrate venise cu gândul să-i păcălească pe săteni, însă cel păcălit fusese el, iar la urmă se îmbolnăvise şi murise. Dar el nu-şi putea închipui că omul cu cărţile poştale fusese prea deştept. Probabil că era surprinzător de sincer în speranţele legate de acel loc, şi pentru această afacere pusese totul în joc. Care era, pentru numele lui Dumnezeu, adevărata esenţă a acestei frumuseţi? Oare precizia naturii, cu legile ei fizice, sau lipsa ei de îndurare, care se opunea mereu înţelegerii omului?

Până ieri, chiar şi gândul la peisajul acesta îi făcea rău. Crezuse într-adevăr, într-un acces de plictiseală şi melancolie, că văgăunile acelea erau tocmai bune pentru nişte şarlatani ca vânzătorii de cărţi poştale ilustrate.

Totuşi nu avea rost să te gândeşti la viaţa din văgăuni şi la frumuseţea locului ca la două lucruri opuse. Frumuseţea naturii nu trebuie să simpatizeze numaidecât cu omul. Punctul lui de vedere că nisipul este un rebut al stării staţionare nu era nebunie. un fluid de 1/8 mm. o lume a cărei existenţă era o serie de stări succesive. Cu alte cuvinte, frumuseţea nisipului aparţinea morţii. Frumuseţea morţii marca măreţia ruinelor lui şi marea-i putere de distrugere. Nu. Aşteaptă puţin. Aşa riscă să-l critice, pentru că ţine morţiş la biletul lui dus-întors şi nu-i dă drumul deloc. Iţi plac filmele cu fiare sălbatice şi cu război, pentru că ştii că de-ndată ce ieşi de la cinematograf, te aşteaptă aceeaşi neschimbată curgere a zilelor, ba îţi plac chiar filmele care respectă atât de mult realitatea încât aproape că te îmbolnăveşti de inimă. Cine e nebun să se ducă la cinema cu o puşcă adevărată, încărcată cu gloanţe adevărate? Unele soiuri de şoareci, despre care se spune că îşi beau propria urină în loc de apă, sau insectele care mănâncă numai carne împuţită, sau triburile nomade care cunosc numai biletul „dus" – în cel mai bun caz numai ei îşi pot adapta viaţa la pustietăţi. Dacă ai crezut mereu, de la bun început, că un bilet e valabil numai pentru o călătorie într-o singură direcţie, n-ar trebui să încerci atât de zadarnic să te agăţi de nisip, ca stridia de stâncă. Dar nomazii au mers până acolo încât şi-au schimbat numele, spunându-şi „păstori de turme", aşa că.

Da, poate s-ar fi cuvenit să-i vorbească femeii despre peisajul acesta. Poate că ar fi trebuit să-i cânte cântecul nisipurilor, care n-are nici o legătură cu biletul dus-întors, chiar dacă i-ar fi cântat fals. în cel mai bun caz, fusese o biată imitaţie de gigolo, care încercase să cucerească o femeie, ispitind-o cu momeala unui alt mod de viaţă. Dar cu faţa apăsată în nisip, fusese mai degrabă un pisoi într-o pungă de hârtie.

Lumina de pe creastă dispăru brusc. In faţa ochilor lui, întregul peisaj se cufundă în întuneric. Pe nesimţite, vântul se domolise, iar acum ceaţa se lăsa tot mai jos. Poate de aceea apusese soarele atât de repede.

Bine. Hai să plecăm mai departe!

VA TREBUI să evadeze trecând prin sat înainte ca echipa celor ce duceau coşurile să-şi fi început munca. Ştia din experienţă că mai avea o oră sau, şi mai sigur, patruzeci şi cinci de minute. Părând că îmbrăţişează satul, limba de pământ a promontoriului se curba treptat înăuntru spre uscat, ajungând până la braţul de mare din răsărit şi împletind drumurile satului într-o potecă unică. Acolo stâncile abrupte, golaşe, ale promontoriulu se terminau într-un şir de dune joase, spălate de ape. Dacă mergea înainte, având mereu în dreapta luminile învăluite în ceaţă ale satului, putea să iasă chiar deasupra locului unde încetau stâncile. Până acolo erau aproape doi kilometri, iar dincolo se sfârşea satul. Nu-şi putea aminti de nici o casă – doar ici-colo tufe de arahide. Dac-ar reuşi să străbată de-a curmezişul dunele, poate că ar fi mai sigur mergând în josul drumului. Era, cel puţin, un drum de lut roşu şi, dacă ar fugi din toate puterile, i-ar trebui cam un sfert de oră ca să ajungă la şosea. Dacă reuşea să ajungă până acolo, însemna ca a câştigat partida. Acolo circulă maşini, iar oamenii sunt în toate minţile.

Astfel, după socotelile lui, îi trebuia o jumătate de oră ca să treacă prin sat. Dar mersul pe nisip te face să-ţi pierzi puterile nu pentru că te scufunzi în el, ci pentru că nu-ţi opune rezistenţă. Cel mai obositor era să fugi. Va fi poate mai bine să meargă cu grijă, cu paşi mari. Totuşi exista o compensaţie pentru forţa pe care ţi-o sugea -nisipul înăbuşea zgomotul paşilor. Era bine, căci nu trebuia să se teamă că paşii îi vor fi auziţi.

Uită-te unde calci! Ce importanţă are dacă se împiedică şi cade? Se împiedica des pe micile creste şi gropi şi se cufunda până la genunchi. Dar dacă ar cădea din întâmplare într-o altă groapă, ce s-ar face?

Era întuneric, iar nisipul se-ntindea fără sfârşit în ondulări neregulate. Erau valuri în alte valuri, iar în interiorul celor mai mici erau alte creste şi gropi mai mici. Luminile satului, după care se orienta, apăreau rar, căci erau ascunse de crestele nesfârşitelor ondulaţii. Când nu putea zări luminile, se lăsa dus de instinct. Greşelile pe care le făcea erau întotdeauna surprinzător de mari, poate pentru că picioarele lui se-ntorceau irezistibil spre locurile mai înalte, căutând involuntar luminile.

Ah! Greşise din nou! Trebuia să meargă mai la stânga. Dacă mergea aşa înainte, va sfârşi prin a ajunge direct în sat. Deşi tăiase trei dune ca trei coline

mici, luminile nu se apropiau cine ştie ce. S-ar fi părut că mergea în jurul aceluiaşi punct. Sudoarea i se prelinse în ochi. Se opri să răsufle adânc.

Se-ntrebă dacă femeia se deşteptase. Apoi se gândi ce va face când se va trezi şi-şi va da seama că plecase. Nu, probabil că nu va înţelege dintr-o dată. Va presupune fără îndoială că ieşise să se uşureze în dosul casei. Era tare ostenită. Va fi surprinsă că a dormit până se întunecase şi probabil că abia va fi în stare să se scoale, în cele din urmă îşi va aminti ce se-ntâmplase între ei dimineaţa. Va zâmbi sfios, căutând lampa pe întuneric.

Dar, oricum, nu avea nici un motiv să simtă vreo obligaţie sau răspundere faţă de zâmbetul ei. Prin dispariţia lui, ea nu va pierde decât un crâmpei de viaţă, crâmpei uşor de înlocuit cu un aparat de radio sau cu o oglindă.

— Îmi eşti într-adevăr de mare ajutor, îi spusese o dată, şi acum e cu totul altfel decât atunci când eram singură. Dimineaţa pot să stau liniştită, iar munca e terminată cel puţin cu două ore mai devreme. Cred că am să mă rog de asociaţia sătească să-mi dea un fel de muncă suplimentară, de făcut acasă. Banii câştigaţi am să-i pun deoparte. Şi poate că într-o bună zi voi putea să-mi cumpăr un aparat de radio sau o oglindă sau altceva.

(Radio şi oglindă. radio şi oglindă.) Ca şi cum totul în viaţa omului ar putea fi exprimat numai prin aceste două lucruri. Un aparat de radio şi o oglindă au un punct comun: amândouă pot să facă legătura între o persoană şi alta. Poate că ele reflectă dorinţe arzătoare, care ating miezul existenţei noastre, în ordine – o dată ajuns acasă va cumpăra un aparat de radio şi îl va expedia femeii. Va da toţi banii pe care-i are pe cel mai bun tranzistor de pe piaţă.

Dar o oglindă nu putea să promită atât de uşor. O oglindă, aici, nu merge. Stratul de mercur de pe dosul ei s-ar coji în răstimp de o jumătate de an, chiar şi suprafaţa geamului se va păta prin frecarea continuă cu nisipul din aer. La fel ca oglinda pe care o avea acum: te priveai în ea cu un singur ochi şi nu reuşeai să-ţi vezi vârful nasului. Iar când îţi vedeai nasul, nu-ţi vedeai gura. Nu, nu-l interesa cât va dura oglinda. O oglindă nu era un radio; ca să fie şi ea un mijloc de legătură, trebuia să mai fie cineva care s-o vadă privindu-se în oglindă. La ce ar folosi o oglindă cuiva care nu putea fi văzut?

La vremea asta probabil că ea începea să fie neliniştită, îşi va ciuli urechile. Nu întârzia el prea mult? Desigur că. pungaşul fusese destul de isteţ şi fugise! Oare va începe să strige? Va leşina? Sau i se vor umezi ochii? Orice ar fi făcut, el nu mai e răspunzător. Pentru că el refuzase să recunoască necesitatea unei oglinzi.

— E o poveste. pe care am citit-o undeva. Acum e la modă să-ţi părăseşti casa. Credeam că se-ntâmplă din cauza condiţiilor rele de trai, dar nu pare să fie asta singura cauză. Se vorbea despre o familie de ţărani înstăriţi, care adăugaseră de curând pământ la averea lor, cumpăraseră maşini şi prosperau, când, deodată, băiatul cel mai mare fugi de-acasă. Fiind un tânăr liniştit, foarte muncitor, părinţii au fost uluiţi; nu bănuiau de ce plecase. La ţară, în sate, ai

obligaţii sociale şi trebuie să ţii seama de bunul renume, incit moştenitorul familiei avusese desigur un motiv dacă plecase de-acasă.

— Da, desigur. O obligaţie e o obligaţie.

— Apoi se pare că o rudă s-a ostenit să-l găsească pe tânăr şi i-a aflat povestea. Nu trăia cu nici o femeie, nu părea să fi fost mânat de datorii sau de plăceri, nu exista nici un motiv concret. Care era atunci cauza? Căci ceea ce spunea tânărul era complet lipsit de sens. Părea incapabil să explice cum trebuie, dar spunea că pur şi simplu nu mai putuse îndura.

— Există într-adevăr în lume oameni nebuni, nu?

— Dacă te gândeşti la asta, poţi să-i înţelegi sentimentele. Ca să-şi cultive ogoarele, ţăranii trebuie să muncească foarte mult.

În ultimă instanţă, munca lor e fără de sfârşit, şi când se-mbogăţesc, au încă şi mai mult de lucru. Totuşi ţăranul se răscumpără cu cartofii şi cu orezul. In comparaţie cu munca unui ţăran, a muta nisip cu lopata e ca şi cum ai îngrămădi stânci în Hades, de unde dracii le scot tot atât de repede pe cum le arunci tu în râu.

— Ei, şi ce se-ntâmplă până la urmă cu râul Hades?

— Nimic. E o pedeapsă infernală, tocmai pentru că nu se întâmplă nimic.

— Bine, dar ce s-a întâmplat cu băiatul acela care fugise?

— Plănuise totul dinainte şi probabil că vorbise şi pentru o slujbă.

— Şi ce-a mai făcut?

— S-a dus şi s-a angajat la slujbă.

— Şi după aceea?

— Ei bine, după aceea probabil că-şi lua leafa la ziua sorocită, iar duminica probabil că-şi punea o cămaşă curată şi se ducea la cinema.

— Şi-apoi?

— N-o să ştim niciodată, decât întrebându-l pe el, nu crezi?

— Iar când a economisit nişte bani, probabil că şi-a cumpărat un aparat de radio, nu?

Convins că sfârşise cu urcatul, se uită, dar văzu că nu făcuse decât jumătate de drum. Nu, nu era bine aşa. Aici terenul era neted. Unde erau luminile după care se orienta? Continuă să meargă, cu neîncredere. Locul pe care stătea era, se pare, creasta unei dune destul de înalte. De ce, atunci, nu putea să vadă de acolo luminile? O presimţire îi paraliza genunchii. Probabil că tot lenea lui îl dusese la acest eşec. Lunecă în jos pe versantul pieziş, fără să-i mai pese de direcţie. Era un şanţ neaşteptat de lung, nu numai adânc, dar şi lat. Pe fundul lui se-mpleteau şi se-ncurcau rânduri-rânduri de nisip ondulat. Ele îi zăpăceau judecata. Chiar aşa, nu putea să priceapă de ce nu se mai vedeau luminile satului. Coeficientul de eroare pe care-l acceptase nu întrecea ceva mai mult de jumătate de kilometru, de fiecare parte a liniei pe care mergea înainte. Se rătăcise, poate, dar nu prea mult. Se gândi s-o ia la stânga, dar de frica satului, simţea că ar fi mai bine s-o ia cu curaj spre dreapta, ca să se apropie de lumini. Curând ceaţa se va ridica şi vor apărea stelele. Drumul cel

mai scurt ar fi într-adevăr să urce până la un loc mai înalt, indiferent unde, ca să aibă cât mai multă perspectivă.

Totuşi nu putea să priceapă. Nu-nţelegea de ce se legase femeia atât de mult de râul Hades. Dragostea de cămin şi obligaţia au rost numai atâta timp cât cineva pierde ceva, aruncându-le cât colo. Ce pierdea ea, pe această lume şi pe acest pământ? (Radio şi oglindă. radio şi oglindă.) Fireşte că-i va trimite un aparat de radio. Dar până la urmă nu va fi aşa, căci ea va pierde mai mult decât va câştiga. De exemplu, nu va mai fi ceremonialul îmbăierii lui, care-i făcea atâta plăcere. Obişnuia să strângă apă pentru baia lui, lăsând mai puţină pentru spălatul rufelor. Îi turna apă caldă pe picioare şi se scutura de râs, ca şi cum şi-ar fi făcut-o ei înseşi. Nu va mai exista un prilej ca ăsta şi nu va mai avea de ce să râdă. Nu, ea va trebui să înţeleagă. Dintru început n-a existat între ei nici un contract, şi, de vreme ce nu existase contract, nu putea fi vorba de ruperea lui. Şi-apoi, avusese şi el de suferit.

Să luăm, de exemplu, mirosul neplăcut de sake ieftin, care sosea o dată pe săptămână şi părea că fusese stors dintr-o grămadă de bălegar. carnea fleaşca din partea dinăuntru a coapselor ei, unde putea să vadă relieful muşchilor. senzaţia de ruşine, când cu un deget muiat în gură trebuia să îndepărteze nisipul, ba de pe o parte, ba de pe alta a trupului ei. şi zâmbetul sfios al femeii care făcea ca lucrurile acestea să pară şi mai indecente. Dacă le aduna pe toate, erau multe. Chiar dacă participarea lui părea de necrezut, era totuşi un fapt. Un bărbat tinde să se piardă în mărunţişuri mai mult decât o femeie.

Când se gândea ce-i făcuseră sătenii, îşi dădu seama că ar fi aproape imposibil să socotească tot răul pe care-l suferise. Legătura dintre el şi femeie nu avea o importanţă prea mare. Ceea ce voia era să se răzbune crunt pe ei, odată şi odată, încă nu hotărâse ce-ar fi mai rău. Întâi se gândise să dea foc satului, sau să otrăvească izvoarele, sau să-i momească, unul câte unul, pe toţi într-o groapă din nisip, îşi biciuise imaginaţia, născocind fel de fel de răzbunări. Dar acum, când ar fi avut ocazia să le pună în aplicare, nu putea să mai gândească aşa, copilăreşte. La urma urmelor, violenţa unei singure persoane n-ar face mare lucru. Singura cale era să se plângă autorităţilor. Chiar dac-o făcea, îl preocupa să ştie cât vor înţelege ei din cruda semnificaţie a experienţei lui. Bine, deocamdată va trimite un raport către prefectura de poliţie.

A, da, şi-apoi mai era ceva.

Stai! Un zgomot! Nu-l mai auzea. Poate că fusese o închipuire. Şi unde dispăruseră luminile satului? Chiar dacă terenul e neregulat, era de-a dreptul absurd că nu se mai vedeau deloc. Probabil că o luase prea mult spre stânga şi că, înaintând prea departe în direcţia promontoriului, între sat şi el se interpuseseră creste înalte. Nu mai putea să piardă vremea. Va porni vitejeşte spre dreapta.

La urmă, mai era un lucru pe care dorea ca ea să nu-l uite. niciodată nu-i răspunsese la întrebare. Plouase două zile în şir. Când ploua, forţa avalanşelor de nisip creştea, dar era mult mai puţin nisip zburător. Cum

lucraseră mai mult în prima zi de ploaie, au putut s-o lase mai moale a doua zi. Folosindu-se de primul timp liber pe care-l aveau de o bună bucată de vreme încoace, se hotărâse să dea viaţă unui proiect. Era hotărât să afle ce-o determina să rămână în văgăună şi se ţinu scai de ea, cu răbdarea cu care zdreleşte cineva cojiţele rămase după o boală de piele. Perseverenţa sa l-a uimit chiar şi pe el. La-nceput ea lăsase, veselă, ca ploaia să-i lovească trupul gol, dar pină la urmă aproape se pornise să plângă. La sfârşit a-ncercat să spună ceva, explicându-i că nu putea să plece pentru că acolo erau rămăşiţele copilului şi ale soţului ei, îngropate împreună cu coteţul găinilor în ziua taifunului. Asta era de înţeles. Era raţional din partea ei, şi el putea înţelege că s-a ruşinat şi nu i-a vorbit despre asta până în clipa aceea. Dar, oricum, voia s-o creadă, şi a doua zi hotărâse să jertfească o parte din somn pentru a le căuta rămăşiţele.

Două zile săpase într-una în locul indicat de ca. Dar nu găsise nici urmă de coteţe – de oseminte, nici atâta. Apoi ea îi arătase alt loc. Dar nici acolo nu găsise nimic; şi-atunci îi mai arătase unul. Săpase astfel zadarnic timp de nouă zile în cinci locuri diferite, iar ea începuse să se scuze, părând că iar îi venea să se pună pe plâns.

Spusese că, desigur, poziţia casei se schimbase, că fusese mişcată din loc de apăsarea nisipului. Sau poate că s-a mişcat din loc însăşi văgăuna. Mai spusese că rămăşiţele soţului şi copilului ar putea fi îngropate împreună cu coteţele sub stratul gros de nisip care despărţea casa de cea a vecinului şi că, poate, acum sunt în curtea vecinului. Teoretic, era posibil. Expresia ei nenorocită, de câine bătut, arăta lămurit că nu avusese intenţia să mintă, dar că n-a vrut să-i spună toate astea chiar de la început. Rămăşiţele erau, ca să zicem aşa, doar o scuză. El nu mai avusese forţa să se înfurie. Aşa că se hotărâse să nu mai încerce să vadă cine cui îi era dator. Credea că ea va înţelege, dar.

Ce-i asta? Se trânti la pământ cât era de lung. Totul se-ntâmplase prea repede şi nu pricepea cum. Deodată satul apăru în faţa lui. Probabil că mersese drept spre promontoriul alăturat, în clipa când perspectiva se deschise, el se găsea chiar în mijlocul lui. Înainte de a-şi putea aduna gândurile, dinspre gardul de nuiele din apropiere răsună un lătrat duşmănos, preluat de alt câine, apoi de încă unul. În întuneric se-ndesa în el un cerc de colţi albi. Scoase din buzunar frânghia cu foarfecele fixat de ea, sări în sus şi începu să alerge. Nu avea de ales. Singurul lucru de făcut era să fugă drept spre marginea satului.

FUGEA din toate puterile.

Casele, plutind în lumina vagă a lămpilor aprinse, alcătuiau un labirint de piedici şi de poteci, întretăiate de-a lungul unicei piste a fugii lui. Simţea vântul prin gâtlejul lui strâmtat, cu un gust de rugină călduţă. Parcă se afla pe un geam subţire, îndoit, gata să crape. Cu siguranţă că echipele de purtători de coşuri îşi părăsiseră casele, dar era încă prea devreme să fi parcurs toată distanţa până la plajă. De fapt, nu-şi amintea să fi auzit zgomotul căruciorului cu trei roţi. Nu putea să nu audă păcănitul motorului cu doi cilindri, de la o distanţă de cel puţin o jumătate de milă. Situaţia era foarte serioasă.

Deodată, din umbră, sări o matahală neagră. Era un câine destul de mare, judecând după cum sufla. Totuşi, câinele nu era antrenat, nu ştia să atace şi făcuse greşeala să latre înainte de a-şi înfige dinţii în el. Bărbatul îl plesni cu frânghia şi îl lovi cu foarfecele; câinele scoase un urlet de durere şi se topi din nou în umbră. Din fericire, îl apucase doar de manşeta pantalonilor. Când se dădu înapoi, picioarele lunecară sub el şi, căzând, făcu o tumbă. Numaidecât se ridică iar în picioare şi o rupse la fugă.

Dar nu era numai unul – erau, se părea, cinci sau şase câini. Descurajaţi, poate, de insuccesul celui dintâi, ceilalţi îşi aşteptau rândul în jurul lui, lătrând. Poate că-i zorea din spate câinele bondoc şi roşcat din colibă. Sări peste o grămadă de scoici, undeva pe un maidan, şi se repezi spre un gard de vreascuri, străbătând o grădină în care fusese întins nişte fân, la uscat. La urmă ieşi la drum lat. Încă puţin şi era afară din sat.

Chiar lângă drum era un şanţ din care apărură doi copii, care păreau să fie frate şi soră. Îi observă prea târziu. Făcu tot posibilul să tragă spre el frânghia, dar ea îi lovi şi căzură toţi trei în şanţ. La fund era ceva asemănător unei conducte de lemn, iar zgomotul surd al lemnului lovit le însoţi căderea. Copiii începură să zbiere. Drace! De ce ţipau aşa de tare? Îi împinse cu toată puterea şi se căţără afară. În aceeaşi clipă îl izbiră în faţă razele a trei lanterne care-i tăiau drumul.

Începu să sune şi clopotul de alarmă. Copiii plângeau. câinii lătrau. şi la fiecare dangăt de clopot, simţea cum îi sare inima din piept. Porii i se deschiseră şi sloboziră sudoarea ca tot atâtea mii de insecte înţepătoare, mici ca bobul de orez. Una dintre lanterne părea să fie de tipul celor cu focar ajustabil şi chiar când lumina se împuţina, ea îl străpungea iar, ca un ac incandescent.

Să încerce un atac frontal, repezindu-se la ei cât putea de tare? Dacă ar trece dincolo de ei, ar fi afară din sat. Poate că mai târziu va regreta, sau nu va regreta, dar totul depindea de clipa aceea. Hai! Nu şovăi! Dacă nu profita de ocazie acum, va fi prea târziu. Nu putea să conteze pe un alt prilej.

În timp ce gândea aşa, febril, lanternele, aşezate în semicerc în jurul lui, se răspândiră în dreapta şi în stânga şi se apropiară încet. Bărbatul apucă frânghia cu putere, ştiind că trebuia să se mişte – dar sta locului, cu degetele de la picioare împlântate în nisip, incapabil să ia o hotărâre. Spaţiile dintre lanterne erau umplute cu umbrele negre ale oamenilor, iar silueta întunecată de lângă drum, care părea să fie o groapă, era desigur căruciorul cu trei roţi. Chiar dacă va reuşi să treacă, îl vor apuca pe la spate, în dosul lui auzea paşii copiilor, care nu mai plângeau, însă o luaseră la fugă. Deodată îi veni o idee: va prinde copiii şi-i va folosi ca scut. Luându-i ostatici, îi va împiedica pe săteni să se apropie. Dar când se-ntoarse să-i prindă, văzu şi în spate alte lumini. Drumul îi fusese închis şi într-acolo!

Se-ntoarse si, adunându-şi puterile, fugi înapoi de-a lungul drumului pe care abia venise. Nu era o hotărâre, ci un fel de reflex, sperând să găsească un loc pe unde să poată traversa duna de lângă promontoriu. Bărbaţii din sat se

luară după el, răcnind. I se muiară genunchii, ca şi cum i s-ar fi desfăcut articulaţiile; poate că fugea prea tare. Dar deocamdată, cel puţin, părea să-i fi luat prin surprindere şi era în stare să păstreze distanţa ca să se-ntoarcă înapoi şi să vadă unde erau.

Se-ntreba unde o fi ajuns. Trecuse în goană peste câteva dune. Cu cât se silea mai mult, cu atât i se părea că aleargă în zadar, ca-ntr-un coşmar, când fugi, dar nu înaintezi deloc. În fine, nu era momentul să se gândească la asta. În fundul gurii avea un gust de miere amestecată cu sânge. Încercă să scuipe, dar saliva era prea vâscoasă.

Tot mai suna alarma, însă departe şi intermitent. Lătratul câinilor devenise şi el doar un zgomot îndepărtat, ostil. Ceea ce-l tulbura acum era propria-i răsuflare, ca o pilă pe metal. Cele trei lumini care-l urmăreau se aflau tot în şir, pâlpâind în sus şi-n jos, şi, deşi nu se apropiau, nu păreau nici să se depărteze, îi era la fel de greu să fugă cum le era şi lor să-l urmărească. De acum înainte era o chestiune de rezistenţă – dar asupra acestui punct el nu putea să fie prea optimist. Poate că tensiunea durase prea mult. Deodată i se păru că mintea lui încetase să mai funcţioneze; avu o clipă de slăbiciune când speră din tot sufletul că puterile îl vor părăsi şi va sfârşi cu toate. Simptomul era primejdios, dar tot era bine că-şi dădea seama de asta.

Pantofii îi erau plini cu nisip şi degetele de la picioare îl dureau. Privind în jur, observă că urmăritorii rămăseseră departe, la vreo şapte, opt metri în spate, în dreapta. Oare de ce se abătuseră? Poate că încercau să ocolească crestele dunelor şi de fapt continuau să-l urmărească doar aşa, ca să se afle în treabă. Erau şi ei obosiţi. Se spune adesea că urmăritorul oboseşte mai repede decât urmăritul. Se opri şi-şi scoase repede pantofii, ca să alerge desculţ, îi vârî sub cureaua pantalonilor, căci în buzunar l-ar fi încurcat. Recâştigând puţin curaj, luă cu asalt într-o ultimă izbucnire de viteză o coastă destul de piezişă. Dacă lucrurile mergeau aşa şi dacă ar avea puţin noroc, ar putea să scape.

Deşi nu ieşise încă luna, din cauza stelelor, peisajul era presărat cu pete difuze, luminoase sau mai întunecate. Din depărtare, deosebea lămurit crestele. Părea că se-ndreptau spre capătul promontoriului. Din nou se simţi îndemnat s-o ia la stânga. Tocmai când era gata să schimbe direcţia, se opri brusc. Dacă o lua înspre stânga, va scurta distanţa dintre el şi urmăritori. Rămase trăsnit, dându-şi pentru prima dată seama de planul lor.

Urmărirea, care la început nu păruse organizată, era de fapt foarte bine gândită; încercau să-l împingă înspre mare. Fără să ştie, fusese condus, înţelese deodată că şi lanternele fuseseră aprinse cu scopul de a-l face să ştie unde erau ei. Şi dacă păstrau distanţa fără a se apropia, o făceau anume.

Dar era încă prea devreme să se dea bătut. Auzise că promontoriul putea fi escaladat; la nevoie, va încerca să treacă înot, spre partea dinapoi a promontoriului. La gândul că-l vor prinde, îşi zise că nu era timp de şovăit. După câteva pante blânde şi lungi, urmă o coastă abruptă, apoi iar una mai blândă. Un picior după altul, un pas în faţa celuilalt, ca nişte mărgele înşirate. cu răbdare. răbdare. Pe nesimţite, alarma încetase. Nu mai putea deosebi

vântul de zgomotul mării şi de ţiuitul din urechile lui. Urcă în grabă pe o colină şi privi împrejur. Luminile urmăritorilor dispăruseră. Aşteptă un moment, dar nu reapărură.

Oare scăpase cu adevărat?

Speranţa care se năştea în el făcea să-i bată mai repede inima. Dac-ar fi adevărat, ar fi un motiv în plus să nu micşoreze eforturile. hai, şi mai sus. sus, pe panta următoare!

Deodată nu mai putu să fugă. Îşi simţea picioarele ca de plumb. Şi nu era numai senzaţia de greutate: picioarele lui începeau parcă să se cufunde. Ca şi cum ar fi mers prin zăpadă şi, gândind aşa, se cufundă până la călcâie. Surprins, ridică un picior şi celălalt se scufundă repede până la genunchi. Ce se-ntâmpla? Auzise de nisipuri care înghit oameni. Se luptă încercând să-şi elibereze picioarele, dar cu cât se zbătea mai tare, cu atât se cufunda mai adânc. Amândouă picioarele îi erau îngropate până la coapse.

A! Deci asta era capcana! Ţinta lor nu fusese marea, ci locul ăsta! Voiseră pur şi simplu să-l omoare fără să se ostenească să-l prindă. Să-l lichideze! Nici un scamator n-ar fi putut s-o facă mai bine. Încă o pală de vânt şi – gata – va dispărea complet. Nu-l va găsi nici un câine poliţist. Nemernicii nu trebuiau să-şi arate măcar feţele. Nu văzuseră, nu auziseră nimic. Un străin, un prost, se rătăcise de unul singur şi dispăruse. Aranjaseră totul fără să-şi păteze măcar mâinile.

Se cufunda. se cufunda întruna. curând va ajunge până la brâu. Ce Dumnezeu să facă? Dac-ar putea mări suprafaţa de contact cu nisipul, greutatea corpului pe centimetru pătrat ar fi mai mică şi poate că ar fi în stare să oprească într-ucâtva cufundarea. Se culcă cu braţele întinse. Dar oricum, era prea târziu. Vrusese să se culce pe burtă, dar partea de jos a trupului era fixată vertical în nisip. Era cu neputinţă să-şi ţină şoldurile obosite în unghi drept -oricât de puţin ar fi durat. Dacă nu erai un artist la trapez, mai devreme sau mai târziu poziţia asta trebuia să te dea gata.

Ce întuneric era. Lumea întreagă închisese ochii şi-şi astupase urechile. Nimeni nu se va întoarce măcar să privească la spasmele morţii lui. Teama îi sugrumă gâtlejul şi deodată izbucni. Fălcile se descleştară şi el scoase un ţipăt de animal.

— Ajutor!

Expresia tipică. Bine, las-o să fie tipică. Ce rost mai avea individualitatea, când erai în primejdie de moarte? Voia să trăiască, oricum, chiar dacă viaţa lui n-ar fi avut mai multă individualitate decât bobul de mazăre în teaca lui. Curând va fi îngropat până la piept, la bărbie, la nas. Gata. Destul!

— Ajutor! Vă rog! Promit orice! Vă rog! Ajutor! Vă rog!

La urmă începu să plângă. Mai întâi suspinele erau controlate, dar curând totul se prefăcu într-un hohot nestăpânit. Se supunea fricii, cu sentimentul oribil că totul era pierdut. Nu era nimeni să-l vadă – şi n-avea nici o importanţă. Era prea nedrept că toate acestea se întâmplaseră fără să fie respectată niciuna dintre formalităţi. Când murea un criminal condamnat,

rămânea cel puţin un proces-verbal. Poate să urle cât va pofti. De vreme ce nu-i nimeni să-l vadă, era totuna.

Aşa că atunci când din spate îl strigară câteva voci, surpriza lui fu şi mai zdrobitoare. Era învins. Dispăru până şi sentimentul de ruşine, precum cenuşa unei aripi de libelulă.

— Hei! Apucă bine!

O scândură lungă lunecă în jos spre el, lovindu-l în şold. Prin întuneric pătrunse un cerc de lumină şi căzu pe scândură. Îşi suci torsul, implorându-i pe oamenii pe care-i simţea în spatele lui.

— Trageţi-mă în sus cu frânghia.

— Nu, nu. Nu te putem trage afară de parc-ai fi o rădăcină, izbucni lângă el o voce veselă.

Nu putea fi sigur, dar păreau să fie vreo patru-cinci oameni.

— Mai rabdă puţin; am trimis după o lopată. Aşază-ţi coatele pe scândură şi n-o să te mai afunzi.

Îşi aşeză coatele cum i se spusese şi-şi cuprinse capul în mâini. Părul îi era leoarcă de sudoare. Nu era prea emoţionat, dorea doar ca situaţia asta ruşinoasă să se termine cit mai repede.

— Hei. tu de colo! Ai noroc că te-am urmărit. Aici te afunzi imediat. Până şi câinii ocolesc locul. Ai fost în mare primejdie. O mulţime de oameni au pornit încoace, fără să ştie, şi nu s-au mai întors niciodată. Ăsta e un fel de golf săpat de mare în munţi. Sunt o mulţime de curenţi. Iarna vin zăpezile, peste care se aşază nisipul, apoi iar zăpada. Ei, şi de zeci de ani, locul s-a făcut ca o grămadă de pesmeţi subţiri. Aşa ne-a explicat băiatul mai mic al preşedintelui cooperativei, cel care învaţă la oraş. Ciudat, nu? Dacă sapi până-n fund, poate găseşti ceva de preţ.

De ce-i spunea toate astea? Cum putea să vorbească atât de nevinovat, de parcă n-ar cunoaşte adevărul? Ar fi mai bine dacă şi-ar da arama pe faţă. Sau dacă l-ar lăsa singur cu resemnarea lui zdrenţuită.

În sfârşit, în spatele lui se iscă o mişcare. Sosise pesemne lopata. Trei bărbaţi cu scânduri fixate pe tălpile ghetelor începură să sape greoi un cerc larg în jurul lui. Curăţiră nisipul, strat cu strat. Visele, disperarea, ruşinea, grija de aparenţe – totul fu îngropat în nisip. De aceea nu se simţi tulburat când mâinile lor îi atinseră umerii. Dacă i-ar fi poruncit, şi-ar fi scos pantalonii şi şi-ar fi făcut treburile în faţa lor. Cerul se luminase şi luna trebuia să iasă curând. Cum o să-l primească la întoarcere femeia? De fapt, nu mai avea nici o importanţă. Acum era ca un sac de box, lovit cu pumnii din toate părţile.

SUB braţe i-au trecut o funie şi l-au coborât din nou în văgăună, ca pe un pachet. Nimeni nu scotea o vorbă. Era ca la o înmormântare. Văgăuna se căsca adâncă şi întunecată. Luna învăluia peisajul dunelor într-o lumină dulce, făcând să răsară lucioase urmele paşilor şi crestele de nisip. Numai văgăuna, refuzând parcă să aibă vreun rol în toată înscenarea asta, era neagră. Nu-l supăra prea mult. Era atât de ostenit, încât până şi vederea lunii îl făcu să ameţească şi să-i fie greaţă.

Femeia era o pată neagră pe întunecimea nisipului. Se luă după el în timp ce se-ndrepta spre pat, dar el parcă nu putea s-o vadă bine. Nu numai femeia, ci totul din jurul lui era învăluit ca în ceaţă. Chiar după ce se prăbuşi pe pat, în minte se vedea gonind cu toată puterea peste nisipuri. Şi în vis continuă să fugă, dar somnul nu era adânc. Ii stăruia în amintire lătratul câinilor şi auzea zgomotele făcute de purtătorii de coşuri, îşi dădu seama că o dată, în timpul nopţii, femeia se-ntorsese de la muncă şi că aprinsese lampa de la căpătâi, ca să mănânce la lumina ei. Se trezi de tot când se sculă să bea apă, dar nu avea încă destulă putere s-o ajute.

Neavând nimic de făcut, aprinse din nou lampa şi fuma distrat o ţigară; un păianjen gras, dar agil, începu să umble în jurul lămpii. Ar fi fost firesc dacă era o molie, dar un păianjen să fie atras de lumină? Fu cât pe ce să-l ardă cu ţigara, însă se abţinu brusc. Păianjenul continua să umble de jur-împrejur, cu precizie, ca secundarul unui ceasornic. Ori poate că nu era un simplu păianjen. Il observă atent, când deodată sosi în zbor o molie cu aripile de un cenuşiu închis, pătate cu alb şi negru. Umbra ei enormă fu proiectată de câteva ori pe plafon, în timp ce ea se izbea de apărătoarea lămpii, iar apoi se cocoţă pe minerul metalic şi rămase nemişcată. Era o molie curioasă, în ciuda aparenţei ei vulgare, îi atinse cu ţigara trupul. Centrii nervoşi fură distruşi, iar el scutură insecta crispată în calea păianjenului. Pe dată drama aşteptată începu. Păianjenul sări, fixându-se pe victima încă vie, apoi o lua din loc, cărând prada imobilă. Părea că-şi linge buzele în aşteptarea acestei mese gustoase.

Nu ştiuse că există astfel de păianjeni. Ce idee grozavă să foloseşti lampa în locul plasei! în plasă insecta aşteaptă pasivă, dar cu lampa poţi s-o atragi. Totuşi condiţia prealabilă a metodei este o lumină potrivită, imposibil de obţinut pe cale naturală. Nu poţi să provoci un foc în pădure sau să rătăceşti mereu sub lună. Să fie oare vorba de o specie nouă de păianjen, care şi-a dezvoltat instinctele în convieţuirea cu omul? Ipoteza nu era rea, dar, în cazul acesta, cum se explică atracţia moliei pentru lumină? O molie e altceva decât un păianjen şi e greu să-ţi închipui că lumina lămpii serveşte la menţinerea speciilor. Problema rămâne aceeaşi: ambele fenomene au fost observate după apariţia luminii făcute de mâna omului, dovadă că moliile nu zboară toate spre lună. Ar fi uşor de-nţeles, dacă acesta ar fi obiceiul unei singure specii de molii, dar cum el este comun moliilor din zeci de mii de variante, trebuie să presupunem că e o lege imuabilă. Această bătaie nebună şi oarbă din aripi, provocată de lumina creată de om. această legătură iraţională dintre păianjeni, molii şi lumină. Dacă, fără vreo raţiune, apare o lege ca aceasta, în ce să mai creadă omul?

Închise ochii, în faţa lui păreau să plutească pete de lumină. Când încerca să le prindă, se-nvolburau repede şi îi scăpau. Erau ca umbrele gândacilor rămase pe nisip.

Il trezi plânsul cu sughiţuri al femeii.

— De ce plângi?

Femeia se sculă repede, încercând să-şi ascundă stinghereala.

— Îmi pare rău. nu vrei să-ţi fac un ceai?

Vocea ei înlăcrimată îl surprinse. Cu un gest nervos, femeia se aplecă să aţâţe focul în sobă şi mai trecu ceva vreme până înţelese el de ce. Mintea îi funcţiona încet, croindu-şi parcă drum printre paginile mucegăite ale unei cărţi. Reuşi totuşi să întoarcă paginile. şi se simţi atât de nenorocit, încât i se făcu milă de sine.

— N-am izbutit.

— Da.

— N-am izbutit să fug!

— Dar n-a izbutit nimeni, absolut nimeni. Vocea îi era nesigură, însă ascundea o anumită forţă, de parcă i-ar fi apărat nereuşita. Era plină de tandreţe şi de milă. N-ar fi cinstit să n-o răsplătească.

— Mare ghinion! Dacă reuşeam să scap, voiam să-ţi trimit un radio.

— Un radio?

— M-am gândit mult la asta.

— O, nu. Nu trebuie sa faci aşa ceva. zise femeia, tulburată de parcă s-ar fi scuzat. Dacă voi munci în plus, voi putea să mi-l cumpăr singură. Dacă l-aş lua în rate, aş avea chiar şi acum bani destui pentru prima rată.

— Asta e bine. Ai putea, dacă l-ai cumpăra în rate.

— Când se-ncălzeşte apa, vrei să te spăl pe spate?

Deodată crescu în el o tristeţe plumburie. Singurul lucru pe care puteau să-l facă era să-şi lingă rănile unul altuia. Dar vor linge mereu şi rănile nu se vor vindeca niciodată, iar la urmă limbile li se vor toci.

— N-am priceput. Dar viaţa nu e ceva ce se poate pricepe. Există tot felul de vieţi, iar uneori partea opusă a colinei pare mai verde. Pentru mine cel mai greu este că nu ştiu unde vom ajunge cu traiul ăsta, dar probabil că asta nu se ştie niciodată, indiferent ce fel de viaţă duci. Nu mă pot abţine să nu simt că ar fi mai bine să am ceva mai mult de lucru.

— Vrei să te spăl?

Vorbea de parcă îi făcea curaj, cu o voce blândă, tulburătoare. El îşi descheie încet cămaşa şi pantalonii. I se părea că nisipul i-a umplut toată pielea.

(Oare ce face acum femeia cealaltă? se întrebă.) Tot ce se-ntâmplase înainte de ieri părea să se fi petrecut demult de tot.

Femeia începu să frece cu săpun un petic ud.

Partea a treia.

OCTOMBRIE.

Refuzând să plece, urmele verii aprindeau încă nisipul în timpul zilei, iar tălpile lor goale nu-l puteau suporta mai mult de cinci minute în şir. Dar când soarele apunea, pereţii crăpaţi ai camerei lăsau să treacă umezeala rece a nopţii şi erau nevoiţi să usuce cenuşa udă din vatră. Din cauza schimbării de temperatură, în dimineţile şi în serile lipsite de vânt, ceaţa se înălţa ca un râu noroios.

Într-o zi, el încercă să aşeze o capcană de prins ciori în locul gol din dosul casei. O boteză „Speranţa".

Proiectul era extrem de simplu. Se baza pe proprietăţile speciale ale nisipului. Făcu o groapă destul de adâncă, iar pe fundul ei puse o găleata de lemn. Cu trei beţe, de lungimea chibriturilor, propti un capac ceva mai mic decât gura vasului. De fiecare băţ era legat un fir subţire. Firele treceau printr-o gaură din mijlocul capacului şi erau în legătură cu o sârmă care ieşea în afară. De capătul sârmei fixă, ca momeală, o bucată de peşte uscat, şi totul fu acoperit cu nisip. Dinafară se vedea numai momeala pe fundul unei adâncituri. De-ndată ce o cioară va apuca momeala, beţele vor luneca afară, capacul va cădea în oală, o dată cu nisipul, iar cioara va fi îngropată de vie. Făcuse două-trei încercări; totul funcţiona perfect, îşi închipuia aievea nenorocita aia de cioară înghiţită de nisipul mişcător, fără să aibă nici măcar timp să dea din aripi.

Apoi va scrie o scrisoare şi o va fixa pe picioarele ciorii. Desigur, era o chestiune de noroc. In primul rând, posibilitatea ca după ce-i va da drumul cioara să cadă în mâinile altcuiva era foarte mică. Nu va şti niciodată încotro va zbura cioara. De obicei, raza zborului ei e foarte limitată. Riscul cel mai mare era că sătenii vor observa în stol o cioară cu o bucată de hârtie albă fixată de picior şi-i vor descoperi planurile. Toată răbdarea lui îndelungată şi chinuită va fi fost zadarnică.

Acum, fiindcă nu reuşise să scape, devenise foarte prevăzător. Se adapta la viaţa din văgăună, de parca ar fi fost un fel de hibernare, concentrându-şi eforturile în scopul de a-i face pe săteni să slăbească vigilenţa. Se spune că repetarea continuă a aceloraşi gesturi asigură o formă eficientă de camuflaj. Dacă s-ar topi într-o viaţă de repetări simple, ar sosi poate o vreme când nu-şi vor mai da seama de prezenţa lui.

Repetarea gesturilor mai avea o proprietate eficientă. De pildă, în ultimele două luni, femeia se apucase să înşire în fiecare zi mărgele, concentrându-se atât de tare, încât faţa ei părea umflată. Acul părea să danseze când culegea cu vârfu-i fin mărgelele risipite pe fundul unei cutii de carton, îşi făcea socoteala că economisise vreo două mii de yeni, destul cât să cumpere un aparat de radio peste două săptămâni.

Mişcările acului erau importante, căci îl făceau pe bărbat să se simtă centrul lumii. Mişcările repetate colorau prezentul şi-i dădeau un sentiment de actualitate. Ca într-un fel de întrecere, se hotărî şi el să se concentreze asupra unei munci deosebit de monotone. Să măture nisipul de pe bârnele din tavan, să cearnă orez, să spele – muncile acestea deveniseră ocupaţiile cele mai însemnate ale zilei. Timpul zbura, cel puţin când muncea. Proiectul de a confecţiona un cort de celofan, care să-i apere de nisip când dormeau, şi planul de a coace peşti îngropându-i în nisip fierbinte – lucrurile acestea făceau să treacă timpul în mod destul de plăcut.

De vreme ce se întorsese, încercase serios să nu mai citească ziare, ca să nu se enerveze. După o săptămână, nu se mai gândi să citească. După o lună

parcă uitase că existau ziare. Văzuse o dată o reproducere după o gravură numită „Iadul singurătăţii" şi găsise că era stranie. Un bărbat plutea instabil în aer, cu ochii larg deschişi de groază, iar spaţiul din jurul lui, departe de a fi gol, era atât de îmbâcsit cu umbrele semitransparente ale celor morţi, încât abia se putea mişca. Morţii, fiecare cu expresia lui, încercau să se împingă unii pe alţii, vorbind neîncetat cu omul. Ce fel de „Iad al singurătăţii" mai era şi ăsta? se mirase el. Poate că îi greşiseră titlul, crezuse el atunci, dar acum înţelegea foarte bine. Singurătatea era o sete nesatisfăcută de iluzii.

Şi astfel, îţi muşcai unghiile, incapabil să te mulţumeşti cu simpla bătaie a inimii. fumai, incapabil să te mulţumeşti cu ritmul creierului. tremurai, incapabil să găseşti mulţumire numai în sex. Respiraţie, mers, contracţii ale muşchilor, obligaţii zilnice, duminici revenind după şapte zile, examene finale la patru luni – departe de a-l linişti, toate acestea avuseseră efectul de a-l împinge spre o nouă repetare a lor. Curând, începu să fumeze mai mult şi avu coşmaruri teribile, în care căuta să se ascundă de ochii lumii cu o femeie cu unghiile murdare; iar când îşi dădu seama că începe să prezinte simptome de intoxicaţie, se trezi deodată în ceruri dominate de un ciclu eliptic extrem de simplu şi în dunele de nisip guvernate de lungimile de undă de l/ 8 mm.

Deşi simţea un fel de mulţumire blândă în munca manuală pe care o săvârşea zilnic şi în bătălia repetată împotriva nisipului, reacţia lui nu era chiar masochistă. Nu i s-ar fi părut curios dacă s-ar institui o asemenea cură.

Într-o dimineaţă, pe lângă ceea ce i se aducea de obicei, primi şi o revistă cu benzi desenate. Revista în sine nu era cine ştie ce. Coperta era uzată şi purta urme de degete soioase; o luaseră probabil de la un anticar. Dar, exceptând faptul că era murdară, reprezenta genul de atenţie de care erau capabili sătenii. Ceea ce l-a deconcertat a fost că, văzând-o, se pornise pe râs, tăvălindu-se pe jos şi zvârcolindu-se ca apucat.

Benzile desenate erau teribil de stupide. Schiţe lipsite de sens, vulgare, mâzgălite în grabă, şi totuşi dacă l-ar fi întrebat cineva, n-ar fi putut să explice de ce erau amuzante. Una era atât de nostimă numai din cauza expresiei de pe mutra unui cal care căzuse, cu picioarele zdrobite, sub povara campionului care-l încălecase. Cum putea să râdă, când el însuşi era în aceeaşi situaţie? Ruşine să-i fie! Acomodarea cu starea în care se afla avea o limită. Planul fusese ca această acomodare să fie un mijloc, nu un scop. Suna bine să vorbească de hibernare; dar oare se preschimbase într-o cârtiţă şi pierduse orice dorinţă de a-şi arăta faţa în lumina soarelui, tot restul vieţii?

Când se gândea la asta, înţelegea limpede că nu avea de unde să ştie când şi cum se va ivi o nouă ocazie de evadare. Putea să conceapă o obişnuinţă în aşteptare, fără vreo ţintă precisă, iar când, în cele din urmă, hibernarea avea să se sfârşească, prevedea că va orbi de atâta lumină, că-i va fi cu neputinţă să iasă din văgăună. Trei zile cerşetor, toată viaţa cerşetor – aşa e zicala. Caria aceasta internă apare, pesemne, neaşteptat de repede. Era un lucru serios, dar în clipa când îşi reamintea de expresia de pe chipul calului, îl cuprindea din nou râsul acela stupid.

În lumina lămpii, femeia, concentrându-se ca de obicei la înşirat mărgele, îşi înălţă capul şi-i zâmbi nevinovată. Nu-şi mai putu suporta dezamăgirea şi, dând la o parte revista, ieşi.

Deasupra stâncii o ceaţă lăptoasă se agita în valuri şi în vârtejuri. Spaţii pline de umbre, stropite cu urmele nopţii. spaţii care sclipeau ca sârma incandescentă.

spaţii care pluteau ca scame de aburi lucioşi. Combinaţia umbrelor era plină de fantezie şi trezea în el reverii nelimitate. Nu se va sătura niciodată de priveliştea asta. Fiecare clipă era plină de descoperiri noi. Acolo erau toate – forme aievea, confundate cu forme fantastice, nemaivăzute. Se-ntoarse spre învolburarea de umbre şi lumini şi, fără să vrea, i se adresă:

— Înălţimea ta, cer să mi se comunice de ce sunt acuzat. Cer să mi se spună de ce am fost condamnat. Ai în faţă un inculpat care aşteaptă bunăvoinţa domniei tale.

Atunci, din ceaţă îi răspunse o voce pe care îşi amintea c-o mai auzise. Era înăbuşită, de parcă ar fi venit prin telefon.

— Unu la sută, la urma urmei.

— Ce-ai spus?

— Îţi spun că în Japonia schizofrenia apare în raport de una la o sută de persoane.

— Ce vrei să spui, pentru numele lui.

— Şi cleptomania apare tot în proporţie de unu la sută.

— Despre ce tot vorbeşti, pentru numele lui Dumnezeu?

— Dacă printre bărbaţi homosexualitatea există în proporţie de unu la sută, proporţia de lesbiene trebuie să fie tot de unu la sută. Incendiatorii reprezintă unu la sută; beţivii cronici, unu la sută; arieraţii mintal, unu la sută; maniacii sexuali, unu la sută; megalomanii, unu la sută; şarlatanii obişnuiţi, unu la sută; femeile frigide, unu la sută; teroriştii, unu la sută; paranoicii, unu la sută.

— Aş vrea să încetezi cu aceste absurdităţi.

— Ascultă-mă în linişte. Morfinomanii, istericii, ucigaşii maniaci, sifiliticii, debilii mintal – presupunând că din toţi aceştia ar fi câte unu la sută, totalul ar fi de douăzeci la sută. Dacă ai putea să enumeri încă optzeci de astfel de anomalii – şi sigur că ai putea – ar exista dovada statistică a faptului că omenirea este formată într-o proporţie de sută la sută din anormali.

— Ce prostie! Anormalitatea n-ar putea apărea dacă n-ar exista un standard de normalitate!

— Haide, haide, încercam doar să te apăr.

— Să mă aperi?

— Chiar şi dumneata vei insista prea puţin asupra vinovăţiei dumitale.

— Fireşte!

— Atunci, aş vrea să fii mai ascultător. Oricât de excepţional ar fi cazul dumitale, n-ai nici un motiv să te frămânţi. După cum nimeni nu e obligat să

salveze o pasăre atât de stranie ca dumneata, nimeni n-are dreptul nici să te judece.

— Pasăre stranie? De ce protestul împotriva detenţiei ilegale face din mine o pasăre stranie?

— Nu mai pretinde că eşti nevinovat, în Japonia, regiune tipică de umiditate şi fierbinţeală mare, optzeci şi şapte la sută din daunele anuale se datorează apei; daune provocate de nisipul purtat de vânt, ca în cazul dumitale, n-ar reveni nici la a suta mia parte. Ridicol ar fi ca şi cum s-ar face în Sahara legi speciale împotriva daunelor provocate de apă.

— Nu vorbesc de legi speciale. Vorbesc de suferinţele prin care am trecut. Detenţia ilegală este ilegală, fie că e într-un deşert, fie că e într-o mlaştină.

— O detenţie ilegală. Lăcomia omenească nu are limite. Dumneata eşti o avuţie preţioasa a sătenilor.

— Of, la naiba! Până şi eu am un alt rost în viaţă decât acesta.

— Eşti chiar atât de sigur că e bine să învinuieşti scumpul tău nisip?

— Să-l învinuiesc?

— Aud că sunt în lume persoane care au pierdut câte zece ani ca să calculeze valoarea lui n, cu câteva sute de zecimale. Ei bine, să presupunem că acesta este rostul existenţei lor. Dar dumneata te-ai obosit să vii în locurile acestea, tocmai pentru că ai respins un astfel de rost al existenţei.

— Nu, nu-i adevărat. Chiar şi nisipul are aspecte diferite. Poţi să-l utilizezi la turnat tipare şi este un material indispensabil la legarea betonului, în agronomie s-au făcut cercetări, profitând de faptul că nisipul elimină uşor buruienile şi ciupercile parazite. S-au făcut experienţe de transformare a nisipului în sol, folosind enzime care dezintegrează solul. De nisip nu poţi să vorbeşti la modul superficial.

— Ei, lasă. Vrei să faci prozelitism? Dacă-ţi schimbi aşa de mult punctul de vedere, n-am să mai ştiu ce să cred, nu?

— Nu vreau să mor ca un cerşetor!

— Ei, ce mi-e una, ce mi-e alta! Peştele pe care nu-l prinzi e întotdeauna cel mai mare.

— Drace, cine eşti?

Dar ceaţa se învolbură şi mistui vocea, în schimb, lunecară în jos sute de jerbe de lumină. Ameţit, sufocat, simţi o oboseală care-l cuprindea ca un fum.

Auzi un croncănit de cioară. Deodată, îşi aduse aminte de capcană şi se gândi să se ducă în dosul casei şi să-şi arunce privirea asupra „Speranţei". Nu erau perspective de succes, dar era ceva mai bun decât revista cu benzi desenate.

Momeala atârna la fel ca atunci când aşezase capcana. Ii ajunse până la nări putoarea de peşte stricat. Aşezase „Speranţa" de două săptămâni, şi nu se întâmplase nimic. Care să fie motivul? Avea încredere în construcţia lui. Dacă vreo cioară ar lua momeala, ar fi prinsă. Numai că nici o cioara nu catadicsise să ia în seamă capcana.

Ce nu le plăcea, de nu se apropiau de „Speranţă"? De oriunde o privea, nu putea să descopere nimic suspect. Ciorile erau poate prea prudente, obişnuite să adune resturi pe lângă casele oamenilor. Ei bine, atunci problema era cine va avea mai multă răbdare. până ce se vor obişnui cu peştele stricat din gropiţa lui. Răbdarea în sine nu însemna numaidecât înfrângere. Mai degrabă înfrângerea începea atunci când răbdarea era socotită înfrângere. Îşi botezase invenţia „Speranţa" tocmai din această cauză. Capul Bunei Speranţe nu era la Gibraltar, ci la Capetown.

Se-ntoarse încet în casă, târşâindu-şi picioarele. Sosise din nou vremea somnului.

CÂND îl văzu, femeia stinse lampa, ca şi cum atunci şi-ar fi amintit, şi se mută mai lângă uşă, la lumină. Oare avea de gând să lucreze înainte? se întrebă el. Deodată simţi un impuls irezistibil. Stând în faţa ei, îi răsturnă cutia de mărgele de pe genunchi.

Grăunţe negre, ca seminţele de iarbă, curseră peste podeaua de lut, cufundându-se numaidecât în nisip. Ea îl privi surprinsă, dar nu spuse nimic. De pe faţa bărbatului dispăru brusc orice expresie. Un geamăt slab i se desprinse de pe buzele încreţite., urmat de puţină salivă gălbuie.

— N-are rost. Lasă mai bine totul baltă. Nimic n-are rost. Curând otrava ţi se va cuibări în sânge.

Nici acum femeia nu zise nimic. Mărgelele pe care apucase să le înşire se legănau încet între degetele ei, strălucind ca picăturile de melasă. Tot trupul lui fu cuprins de un tremur uşor.

— Da, aşa e. Curând va fi prea târziu. Într-o zi vom vedea că sătenii au dispărut până la unul şi că am rămas doar noi singuri. Ştiu că va fi aşa – e adevărat. Şi se va întâmpla curând. Va fi prea târziu când ne vom da seama că am fost trădaţi. Ce am făcut pentru ei până acum li se va părea un fleac.

Ochii femeii erau aţintiţi asupra mărgelelor pe care le ţinea în mână. Dădu încet din cap.

— N-au să facă asta. Nu toată lumea poate să trăiască după ce pleacă de aici.

— E totuna, nu? Nici cine trăieşte aici nu duce cine ştie ce viaţă.

— Dar mai e nisipul.

— Nisipul? Bărbatul scrâşni din dinţi, ridicând capul. La ce slujeşte nisipul? Afară că-ţi face viaţa amară, nu-ţi aduce nici o para chioară.

— Ba da. Poate fi vândut.

— Îl vinzi tu? Cum poţi să spui aşa ceva?

— Unor societăţi de construcţii. şi altor întreprinderi, îl amestecă cu ciment.

— Nu zău! Ar fi grozav dacă ai amesteca nisip din acesta cu ciment! Are prea multă sare. în primul rând, e oprit de lege sau cel puţin de regulile construcţiilor.

— Fireşte că-l vând pe ascuns şi împart pe din două cheltuielile de transport.

— Asta-i prea absurd! Chiar daca l-ar da pe degeaba, ce-or să facă atunci când clădirile şi digurile vor începe să se dărâme?

Femeia îl întrerupse brusc, cu ochii acuzatori. Vorbea rece, privind îndărătnic spre pieptul lui, şi atitudinea ei era cu totul neaşteptată.

— De ce să ne batem capul cu ce li se-ntâmplă altora?

Bărbatul încremeni. Schimbarea era atât de totală, încât avu impresia că de pe faţa ei căzuse o mască. Părea să fie chipul satului, descoperit prin ea. Până atunci crezuse că satul joacă rolul călăului. Sau poate că sătenii erau nişte plante fără minte, carnivore, iar el era o victimă nenorocită, care se-ntâmplase să le cadă în gheare. Dar din punctul de vedere al sătenilor, ei fuseseră cei părăsiţi. Fireşte că nu aveau nici un motiv să se simtă obligaţi faţă de cineva din lumea de afară. Astfel, dacă el săvârşea o nelegiuire, îşi mijeau colţii la el. Niciodată nu i se-ntâmplase să vadă în felul acesta legăturile dintre el şi sat Era natural ca sătenii să se înfurie şi să se enerveze. Dar dac-ar fi aşa, ar însemna că-şi respinge propria justificare.

— Poate că ţie nu trebuie să-ţi pese de ce li se întâmplă altora, zise el, încercând disperat să-şi restabilească poziţia, dar cineva ia, la urma urmei, o mulţime de bani de pe urma acestei afaceri meschine, nu? N-are rost să dai ajutor unor astfel de oameni.

— O, nu. Cumpărarea şi vânzarea nisipului se face de către cooperativă.

— Înţeleg. Dar chiar şi aşa, cu ceea ce câştigă ori cu bunurile cumpărate.

— Oricine a fost destul de bogat să aibă bărci sau altceva a plecat de mult de aici. Tu şi cu mine am fost trataţi foarte bine. Zău aşa, nu s-au purtat urât cu noi. Dacă crezi că mint, pune-i să-ţi arate socotelile şi ai să vezi.

Bărbatul stătea încremenit, cuprins de o vagă ameţeală. Se simţea cumplit de descurajat. Harta militară, pe care forţele inamice şi prietene fuseseră clar însemnate, era umbrită de necunoscute în culori intermediare, ca nişte pete neregulate de cerneală. Când se gândea la asta, înţelegea că nu era nevoie să se tulbure pentru un lucru atât de mărunt ca o revistă de benzi desenate. Nu era nimeni în jur căruia să-i pese dacă el râdea prosteşte ori nu. Gâtlejul i se strânse şi începu să mormăie fără şir:

— Da. Da, desigur. E adevărat. treaba lor. a celorlalţi.

Apoi de pe buze i se desprinseră cuvinte la care nici el nu se aştepta:

— Hai să cumpărăm un ghiveci cu o plantă, vrei?

Se mira şi el de ce spusese asta, dar cum expresia femeii era şi mai mirată, nu mai putu să dea înapoi.

— E aşa de plictisitor să n-avem nimic în faţa ochilor.

Ea răspunse în silă:

— Vrei să avem un pin?

— Un pin? Nu-mi plac pinii. Orice e mai bun decât un pin, până şi o buruiană, înspre promontoriu creşte nişte iarbă. Cum îi ziceţi?

— E un fel de grâu sau de iarbă a dunelor, cred eu. Dar un copac ar fi mai bun, nu?

— Dacă ne dau un copac, să fie un arţar sau un arbore din aceia cu crengi subţiri şi frunze mari. ceva cu frunze care să foşnească în bătaia vântului.

Care să foşnească. foşnet de frunze, răsucindu-se, încercând zadarnic să scape de pe ramuri.

Respiraţia, fără legătură cu simţirea lui, părea ca o adiere uşoară. Simţea că e gata să plângă. Se aplecă repede, acolo unde mărgelele se vărsaseră pe podeaua de lut, şi începu să pipăie de jur-împrejur suprafaţa nisipului, bâjbâind.

Femeia se ridică.

— Lasă asta. Am să le caut eu. Va fi uşor daca voi lua sita.

ÎNTR-O ZI, pe când stătea şi urina privind luna cenuşie, care atârna parcă pe marginea văgăunii, gata să-i sară în braţe, îl cuprinse brusc un tremur. Se întrebă dacă nu cumva răcise. Nu, tremurul părea să fie de altă natură. Il cunoştea bine pe cel care precede temperatura ridicată, dar acum era altceva. Nu-l lua cu frig, şi nici nu-l usturau ochii. Ii tremura nu pielea, ci mai degrabă măduva oaselor. Şi erau ca nişte valuri răspândindu-se încet, în cercuri tot mai mari, pornite din acelaşi centru. Fiecare oscior îi era cuprins de o durere surdă şi continuă. Era ca şi cum i-ar fi trecut prin trup, clinchenind, o cană de tinichea ruginită, dusă de vânt.

Cum sta aşa tremurând, privind la lună, îi veniră în minte o serie de gânduri. Suprafaţa lunii era ca o cicatrice granulată, pudrată. ca un săpun ieftin, uscat. ca o gamelă ruginie de aluminiu. Apoi, i se păru că seamănă mai degrabă cu un craniu alb – simbolul universal al otrăvii. cu tabletele albe, pudrate, de pe fundul cutiei lui de insecte. ce asemănare uluitoare între suprafaţa lunară şi tabletele eflorescente de cianură de potasiu. Se întrebă dacă borcanul mai era ascuns sub prispa de pe podeaua de lut, de lângă intrare, unde o lăsase.

Inima începu să-i bată neregulat, ca o minge spartă de ping-pong. De ce trebuia să se gândească numaidecât la lucruri atât de sinistre? Ce tristă asociaţie de idei. Şi chiar fără asta, vântul de octombrie purta în el un ecou apăsător de regrete, şuierul lui mlădios răsunând ca prin nişte păstăi goale, fără seminţe. Când privi iar în sus, spre marginea văgăunii, uşor luminată de razele lunii, se gândi că sentimentul acesta de jale era, poate, gelozie. Poate că era gelozie pe tot ce avea formă dincolo de văgăună: străzi, troleibuze, semne de circulaţie la intersecţii, reclame pe stâlpii de telefon, stârvul unei pisici, debitul de ţigări. Aşa cum nisipul rodea lemnul pereţilor şi grinzile, la fel gelozia îi rodea sufletul, făcându-l să semene cu o oală goală pusă pe sobă. Dar într-o oală goală temperatura creşte repede şi, nefiind în stare să suporte fierbinţeala, el va trebui să renunţe curând. întâi să reziste clipei prezente, abia apoi va putea vorbi de speranţă.

Ah, cât dorea un aer mai respirabil! Cel puţin să fie curat, neamestecat cu propria-i suflare. Ce minunat ar fi dacă o dată pe zi, măcar o jumătate de oră, ar putea să se urce sus pe stâncă şi să privească în largul mării. Ar trebui

să-l lase să facă măcar atât. Îl păzeau prea straşnic ca să poată evada, dar cerea atât de puţin, ţinând seama cât de cinstit muncise pentru ei timp de peste trei luni. Până şi un puşcăriaş are dreptul să se mişte puţin.

— Nu mai suport! Dacă o s-o ţin tot aşa, înfundându-mă zi de zi tot mai mult în nisip, am să mă prefac într-o murătură umană! Mă-ntreb dacă i-aş putea convinge să mă lase să mă plimb o dată.

Femeia tăcu, plictisită parcă, aidoma unei persoane mature în faţa unui copil rău care şi-a pierdut bomboana.

— Să nu-mi spună că nu se poate! Deodată bărbatul se supără. Pomeni şi de scara de frânghie, care-i răscoli amintiri dureroase.

— Data trecută, când am evadat, am văzut cu ochii mei cum, la câteva case de pe rândul acesta, atârnau scări de frânghie, lăsate tot timpul.

— Da. dar. spuse ea sfios, de parcă îşi cerea iertare, cei mai mulţi oameni de acolo trăiesc în ele dintotdeauna.

— Şi vrei să spui că pentru noi nu există nici o speranţă?

Femeia aplecă privirea resemnată, ca un câine părăsit. Chiar dacă ar fi înghiţit în faţa ei cianură de potasiu, l-ar fi lăsat probabil s-o facă, fără să spună nici un cuvânt.

— Bine. Am să-ncerc să mă înţeleg direct cu ei.

Dar în inima lui nu credea că va izbuti mare lucru. Se obişnuise să fie înşelat în aşteptări, şi de aceea când, o dată cu al doilea rând de purtători de coşuri, bătrânul aduse răspunsul, fu surprins şi năucit.

Dar uimirea-i fu şi mai mare când află răspunsul.

— Bine, hai să vedem. spuse încet şi ezitând bătrânul, de parcă şi-ar fi rânduit în cap nişte hârţoage vechi. Ştii. ăă. nu. ăă. fără putinţă de îndeplinit. Eh. ar fi numai, de pildă, dar dacă aţi ieşi în faţă.

voi amândoi. iar noi toţi v-am privi. şi dacă v-aţi apuca de. şi ne-aţi lăsa să vedem. ce ceri e destul de cuminte, aşa că am hotărât. e în ordine.

— Ce vrei să spui să va las să vedeţi?

— Ei. ăă. voi doi. făcând împreună. asta vrem să spunem.

În jurul lui, echipa purtătorilor de coşuri izbucni într-un râs nebun. Bărbatul stătea amorţit, de parcă cineva l-ar fi strâns de gât; încet, încet, începu să înţeleagă ce doreau. Şi începu să înţeleagă că a-nţeles. O dată ce pricepu, propunerea lor nu părea prea surprinzătoare.

Ca o pasăre de aur, raza unei lanterne îi trecu pe la picioare. Parcă la un semn, încă şapte sau opt săgeţi se adunară într-un disc de lumină şi începură să se târască în cerc pe fundul văgăunii. Molipsit de ardoarea încinsă ca de răşină a bărbaţilor din vârful stâncii, fu cuprins de nebunia lor înainte de a se gândi să i se împotrivească.

Se întoarse încet spre femeie. Până în clipa aceea, ea îşi mânuise lopata, dar acum dispăruse. Fugise în casă? Se uită prin uşă şi o strigă.

— Ce trebuie să facern?

Vocea înăbuşită a femeii venea chiar din dosul peretelui.

— Lasă-i în pace!

— Dar vreau să ies de aici. Crede-mă.

— Cum poţi să.

— Nu trebuie s-o iei în serios.

— Ţi-ai pierdut minţile? strigă deodată femeia. Asta e! Ţi-ai ieşit din minţi. N-aş putea să fac aşa ceva. Nu sunt o târfă.

Se-ntreba dacă aşa era. Oare îşi pierduse minţile? Tresări în faţa vehemenţei femeii, dar în suflet i se răspândi un fel de confuzie perversă. Fusese atât de chinuit. ce mai contau acum aparenţele? Dacă ei, cei observaţi, fac ceva rău, tot atâta rău fac şi cei care-i observă. Nu trebuie să facă diferenţa între observat şi observatori. Poate că mai există încă între ei o mică deosebire, dar ceea ce-i cereau să facă, această mică ceremonie o va face să dispară. Şi când te gândeşti ce răsplată va primi. va putea să meargă în orice direcţie, să ridice capul şi să tragă în piept o gură de aer curat, deasupra acestei cloace!

Pe bâjbâite, se aruncă deodată asupra femeii cu tot trupul. Ţipătul ei şi zgomotul pe care-l făcură amândoi, înlănţuiţi, lovindu-se de peretele de nisip, iscară o aţâţare şi o frenezie animalică pe vârful stâncii. Fluierături, bătăi din palme. strigăte obscene, nearticulate. Numărul observatorilor crescuse şi cuprindea acum, alături de bărbaţi, câteva femei tinere, şi erau cel puţin de trei ori mai multe lanterne, a căror lumină se revărsa peste prag.

Reuşise, poate pentru că o luase prin surprindere. Fu în stare s-o scoată din casă, ţinând-o de guler – o greutate inertă ca un sac. Luminile în semicerc din jurul văgăunii păreau focuri de tabără pentru cine ştie ce sărbătoare nocturnă. Deşi nu era chiar atât de cald, de sub braţ îi ţişni sudoarea, ca un strat de piele jupuită, iar părul îi era ud de parcă şi-ar fi turnat apă pe cap. Ţipetele observatorilor sunau ca nişte ecouri comprimate, umplând cerul de deasupra capului cu nişte aripi mari şi negre. Avea impresia că îi crescuseră aripi. Simţea atât de clar privirea sătenilor, aşa cum stăteau deasupra lor, cu respiraţia tăiată, de parcă ar fi fost chiar ei acolo. Făceau parte din el, iar saliva lor vâscoasă, băloasă – era propria lui dorinţă, în sinea sa se socotea mai degrabă unealta călăului decât victima lui.

Şnurul care-i ţinea strâns pantalonul îl strângea tare. In întuneric, degetele lui tremurătoare păreau de două ori mai neîndemânatice decât de obicei. Când, în cele din urmă, îl rupse, apucă cu mâinile fesele femeii şi-i mută şoldurile sub el, dar în aceeaşi clipă femeia se răsuci toată şi se smuci într-o parte. El se zbătu prin nisip, încercând s-o prindă, dar din nou fu respins cu o rezistenţă de oţel. O apucă violent, implorând-o.

— Te rog! Te rog! Tot nu pot. ne prefacem doar.

Dar nu mai era nevoie s-o prindă. Acum ea nu mai voia să fugă. Auzi un zgomot de pânză ruptă şi-n aceeaşi clipă fu lovit cu putere în burtă de umărul ei, care purta greutatea şi mânia întregului trup. Îşi apucă genunchii şi se ghemui. Rezemată de el, femeia îl lovea întruna peste faţă, cu pumnii. La-nceput mişcările ei păreau încete, dar fiecare lovitură, aplicată ca şi cum ar fi pisat sare, avea greutate, îi dădu sânge pe nas. Nisipul se lipi de sânge; faţa nu-i era decât o bucată de ţarină.

Aţâţarea oamenilor de sus se replie repede, ca o umbrelă cu spiţele rupte. Deşi încercau să-şi unească vocile nemulţumite, râzând şi stârnindu-i, ele nu mai erau la unison şi răsunau fals. Larma obscenă de beţivani nu mai stimula pe nimeni. Cineva aruncă ceva în jos, dar fu certat numaidecât de un altul. Sfârşitul fu la fel de brusc ca şi începutul, în depărtare răsunară strigăte care-i chemau înapoi la muncă pe bărbaţi, iar şirurile de lumini dispărură ca şi cum le-ar fi retras cineva. Rămase doar vântul mohorât din nord, care risipi şi ultimele urme de excitaţie.

Dar bărbatul, bătut şi acoperit de nisip, îşi zicea că de fapt totul se-ntâmplase aşa cum fusese scris. Gândul acesta îi stăruia într-un ungher al conştiinţei, ca o rufă udă, acolo unde, singură, bătaia inimii era dureros de clară. Braţele femeii, fierbinţi ca focul, erau la subsuorile lui, iar mirosul trupului ei era ca un spin care-i străpungea nasul. Se lăsă pradă mâinilor ei, ca o piatră netedă şi plată în albia unui râu. Parcă tot ce rămăsese din el se prefăcuse într-un lichid care se scurgea pe trupul ei.

SĂPTĂMÂNI monotone de nisip şi de nopţi treceau una după alta.

„Speranţa" sta nebăgată în seamă de ciori, ca mai înainte. Iar momeala de peşte uscat nici nu mai exista. Deşi fusese dispreţuită de ciori, nu fusese refuzată de bacterii, într-o dimineaţă, pipăind capătul băţului, simţi că nu mai rămăsese decât pielea. Pestele se prefăcuse într-o pulpă neagră, aproape lichidă. Pe când schimba momeala, se hotărî să verifice instalaţia. Când dădu la o parte nisipul şi deschise capacul, rămase trăsnit. Pe fundul găurii se adunase apă. Nu era multă, doar vreo câteva degete, dar era limpede, era aproape curată, mai curată decât apa cu gust metalic care li se aducea zilnic. Oare plouase de curând? se-ntrebă el. Nu. Nu mai plouase de cel puţin o jumătate de lună. Atunci, putea să fie ploaia rămasă de acum o jumătate de lună? Să zicem că-i aşa, dar îl mira faptul pentru că ştia că fundul capcanei era găurit. Când o ridică, începu să curgă apa din fundul ei, aşa cum se aşteptase. La adâncimea aceea nu putea să fie vorba de un izvor subteran, ceea ce-l silea să tragă concluzia că apa nu putea decât să fi fost împrospătată mereu. Teoretic, cel puţin, aşa trebuia să fie. Dar de unde putea să provină apa în miezul acestui nisip uscat? Abia putu să-şi stăpânească emoţia crescândă. Nu putea decât să se gândească la un singur răspuns: acţiunea capilară a nisipului. Având o mare căldură specifică, suprafaţa nisipului este invariabil uscată, dar dacă sapi puţin, vezi ca partea de dedesubt e totdeauna umedă. Probabil că evaporarea de la suprafaţă acţionează ca un soi de pompă, aspirând apa de dedesubt. Când se gândea la asta, totul se explica uşor – uriaşa cantitate de ceaţă emanată de dune în fiecare dimineaţă şi seară, umezeala anormală care se lipea de stâlpi şi de pereţi, făcând lemnul să putrezească. Pe scurt, uscăciunea nisipului nu se datora pur şi simplu lipsei de apă, ci mai degrabă faptului că absorbţia provocată de atracţia capilară nu egala niciodată viteza evaporării. Cu alte cuvinte, pentru că apa era mereu înlocuită. Dar apa aceasta circula cu o viteză de neconceput într-un sol obişnuit. Şi iată că „Speranţa" întrerupsese undeva acest circuit. Probabil că şansa de a aşeza

capcana cu spărtura ei din jurul capacului fusese suficientă să prevină evaporarea apei. Nu putea explica însă aşezarea şi raportul ei cu alte elemente; dar continuând studiul, cu siguranţă că va fi în stare să repete experienţa. Mai mult, poate n-ar fi imposibil să conceapă un dispozitiv mai eficient pentru păstrarea apei.

Dacă va izbuti în experienţele acestea, nu va mai fi nevoit să se supună sătenilor ori de câte ori nu-i aduceau apă. Dar mai importantă era descoperirea că nisipul reprezenta o imensă pompă. El stătea deci pe o pompă aspiratoare. Fu nevoit să se aşeze un moment, să-şi controleze respiraţia, ca să-şi liniştească bătăile sălbatice ale inimii. Desigur, încă nu avea rost să spună nimănui despre asta. Va fi atuul lui în caz de nevoie.

Dar nu-şi putu înăbuşi valul de râs care izbucni în el. Chiar dacă reuşea să tacă, să nu spună nimic despre „Speranţă", îi era greu să-şi ascundă bucuria.

Slobozi brusc un strigăt şi, apropiindu-se pe la spate, îmbrăţişa şoldurile femeii, care făcea patul; ea sări într-o parte, iar el căzu pe spate şi rămase aşa, dând din picioare şi râzând tot timpul. I se părea că-l gâdilă în stomac un balon de hârtie umplut cu un gaz foarte uşor. Simţea că mâna pe care o ţinea pe faţă plutea liberă în aer.

Femeia râse, în silă, probabil numai ca să-i facă pe plac. El se gândea la vasta reţea de firişoare de apă care se târau prin nisip, în timp ce ea credea, desigur, că purtarea lui conţine îmbieri sexuale. Era în ordine. Numai un naufragiat abia scăpat de la înec ar putea înţelege psihologia cuiva care izbucneşte în râs doar pentru că poate să respire.

Faptul că se afla tot pe fundul văgăunii, ca întotdeauna, nu se schimbase, dar el se simţea urcat pe un turn înalt. Poate că lumea se-ntorsese cu fundul în sus, iar protuberantele şi depresiunile se inversaseră. Oricum, descoperise apă în nisip. Având acest proiect, sătenii nu vor putea să se amestece în viaţa lui. Oricât îi vor tăia apa, se va descurca foarte bine. Din nou îi veni să râdă gândindu-se cât de uimiţi vor fi sătenii. Era tot în groapă, dar i se părea că era afară, întorcându-se, putea să vadă toată scena. Nu vezi bine un mozaic decât privindu-l de la distanţă. Dacă te apropii prea mult de el, te pierzi în amănunte. Părăseşti un detaliu, numai ca să dai peste altul. Poate ce văzuse până atunci nu era nisipul, ci doar grăunţe de nisip.

Acelaşi lucru putea să-l spună şi despre cealaltă femeie, şi despre foştii lui colegi, profesorii. Până acum îl preocupaseră doar amănuntele, exagerate: nările unui nas gros, buze încreţite, netede sau subţiri, degete late sau ascuţite, ochi injectaţi, câţiva negi pe gât, vinişoarele vineţii de pe un sân. Dacă privea toate acestea de foarte aproape, i se făcea greaţă. Dar unor ochi prevăzuţi cu lentile care îndepărtează, totul îi apărea minuscul, asemenea unor insecte. Fiinţele mărunte ce se târau de ici-colo erau colegii lui care luau ceaiul în cancelarie. Fiinţa aceea din colţ era cealaltă femeie, goală, pe un pat jilav, cu ochii pe jumătate închişi, nemişcată, în timp ce scrumul ţigării ei era gata să cadă. Mai mult, simţea fără cea mai mică gelozie că micile insecte erau ca

formele de prăjituri. Formele de prăjituri au numai margini, fără miez. Ce-ai zice de un bucătar atât de pasionat, încât să nu poată rezista şi să prepare prăjituri când nu e nevoie, numai ca să utilizeze formele? Dacă se va întâmpla să-şi reînnoiască legăturile cu ei, va trebui s-o ia de la început.

Modificarea stării nisipului corespundea modificării fiinţei lui. Poate că, paralel cu apa din nisip, găsise şi un eu nou.

Astfel, la ocupaţiile lui zilnice s-a adăugat munca la capcana de apă. Cifrele şi schemele se adunau – locul unde să îngroape o putină, forma ei, raportul dintre orele de zi şi viteza acumulării apei, influenţa temperaturii şi a presiunii asupra eficienţei aparatului. Dar femeia nu înţelegea ce putea să-l pasioneze atât de mult la o cursă de prins ciori. Recunoştea că nimeni nu poate trăi fără un fel de jucărie, iar dacă lui îi convenea asta, era mulţumită. Mai mult, fără să înţeleagă ce se întâmplase, văzu că el începea să arate mai mult interes pentru munca ei. Nu era un sentiment neplăcut. Lăsând la o parte chestiunea cursei de ciori, ea tot era în câştig. Dar avea şi el motivele lui. Munca la proiect era neaşteptat de grea, căci trebuia să combine multe elemente. Numărul materialelor crescuse, dar era greu să găseşti principiul care să le îmbine pe toate. Dacă dorea mai multă precizie, avea nevoie de un aparat de radio, ca să adauge datele meteorologice. Aparatul de radio devenise scopul lor comun.

La începutul lunii noiembrie, notase cantitatea zilnică de apă cu un vas gradat, dar după aceea cantitatea începuse să scadă zi de zi. Poate că din pricina temperaturii va trebui să aştepte primăvara ca să facă o experienţă completă. Venise în sfârşit lunga, greaua iarnă şi, o dată cu nisipul, vântul aducea zăpadă îngheţată, între timp, ca să poată cumpăra un aparat de radio mai bun, se hotărâse s-o ajute pe femeie în munca ei. Văgăuna era ferită de vânt, dar lucrul cel mai greu de suportat era că în tot timpul zilei soarele abia se vedea. Chiar şi în zilele când totul îngheţa, vântul continua să aducă nisip şi nu scăpau de munca lor cu lopata. Adesea degerăturile de la degete începeau să sângereze.

Pe nesimţite, iarna trecu şi veni primăvara. La începutul lunii martie, primiră aparatul de radio. Pe acoperiş ridicară o antenă înaltă. Femeia dădu glas de mai multe ori bucuriei şi uimirii, învârtind butonul la stânga şi la dreapta, câte-o jumătate de zi. La sfârşitul lunii, femeia îi spuse că e însărcinată. Mai trecură două luni. Trei zile în şir zburară de la răsărit spre apus mari păsări albe, iar în ziua următoare femeia începu sa piardă sânge şi să se plângă de dureri mari. Una dintre sătence, despre care se ştia că era rudă cu un veterinar, spuse că ar fi vorba de o sarcină extrauterină. Sătenii hotărâră s-o ducă cu căruciorul cu trei roţi la spitalul din oraş.

Până să vină căruciorul s-o ia, bărbatul stătu cu ea ţinând-o de mână, în timp ce cu cealaltă îi masa uşor pântecele.

În cele din urmă, căruciorul se opri în vârful crestei. Pentru prima dată de o jumătate de an fu coborâtă o scară de frânghie, iar femeia, înfăşurată în cearşafurile ei, fu trasă în sus cu scara, îl privea rugător, cu ochii orbiţi de

lacrimi, până ce nu mai putu să-l vadă. Bărbatul se uita în altă parte, de parcă n-ar fi văzut-o.

Deşi femeia fusese dusă, scara de frânghie rămase unde era. Întinse mâna şovăind şi o atinse cu vârful degetelor. Asigurându-se că nu era o închipuire, începu să urce încet. Cerul era de un galben murdar. Braţele şi picioarele îi erau grele, de parcă ar fi ieşit chiar atunci din apă. Asta era mult-aşteptata scară de frânghie. Vântul păru să-i smulgă respiraţia de pe buze. Dând ocol văgăunii, se caţără pe o dună, de unde putea să vadă marea Şi ea era de un galben murdar. Răsuflă adânc, dar aerul îi ardea gâtul şi nu avea gustul la care se aşteptase. Se-ntoarse. La marginea satului se vedea un nor de nisip. Probabil că era căruciorul care transporta femeia. O, da. poate că s-ar fi cuvenit să-i spună ceva, să-i explice ce importanţă avea cursa de prins ciori.

Pe fundul văgăunii se mişca ceva. Era umbra lui. Chiar lângă ea era capcana de apă. O parte din ramă se desfăcuse. Poate că vreunul dintre cei care veniseră să ridice femeia călcase pe ea. Se grăbi să coboare pe scară ca s-o repare. După socotelile lui, apa se urcase până la gradaţia patru. Stricăciunea nu părea să fie prea mare. Din casă se auzea, de la aparatul de radio, cum cineva cânta cu o voce scârţâită. Încercă să înăbuşe sughiţul de plâns care părea gata să izbucnească; îşi cufundă braţele în putina cu apă. Era de o răceală pătrunzătoare. Se prăbuşi în genunchi şi rămase nemişcat, cu mâinile în apă.

Nu trebuia să se grăbească să evadeze. Avea acum în mână biletul dus-întors, pe care ora plecării şi locul unde pleca erau lăsate în alb. Le putea completa când voia. In plus, îşi dădea seama că dorea să-i vorbească cuiva despre capcana de apă. Iar dacă tot dorea să vorbească despre asta, nimeni n-ar fi fost mai atent decât sătenii. Până la urmă, o să-i spună cuiva – dacă nu astăzi, mâine.

Putea să-şi amâne evadarea pe altă dată, după ce le va vorbi despre capcană.

ÎNŞTIINŢARE PRIVIND DISPARIŢII DE PERSOANE.

NUMELE: Niki Jumpei.

DATA NAŞTERII 7 martie 1924

Ca urmare a faptului că un anunţ asupra dispariţiei unei persoane a fost dat de către Niki Shino (mamă), înştiinţarea privind respectiva dispariţie va fi înaintată acestei curţi până la 21 septembrie 1962. În lipsa unui alt raport, persoana sus-numită va fi declarată dispărută. Oricine ştie ceva despre persoana în cauză este rugat să raporteze acestei curţi până la data menţionată.

18 februarie 1962

Tribunalul litigiilor civile.

HOTĂRÂRE.

RECLAMANT: Niki Shino PERSOANA DISPĂRUTĂ: Niki Jumpei DATA NAŞTERII: 7 martie 1924 în urma depunerii la dosar a unei înştiinţări privind dispariţia persoanei sus-numite, procedura anunţării publice fiind îndeplinită

şi fiind recunoscut că nu se cunoaşte nici existenţa, nici decesul persoanei în cauză de la data de 15 august 1955, deci cu şapte ani în urmă, a fost dată următoarea decizie:

DECIZIE.

Prin prezenta, Niki Jumpei este declarat dispărut.

5 octombrie 1962

Tribunalul litigiilor civile Semnătura judecătorului

SFÂRŞIT